

KS KONSULENT

KOSTRA-analyse 2013

Loppa kommune

KOSTRA-publisering pr 15. juni 2014

Innholdsfortegnelse

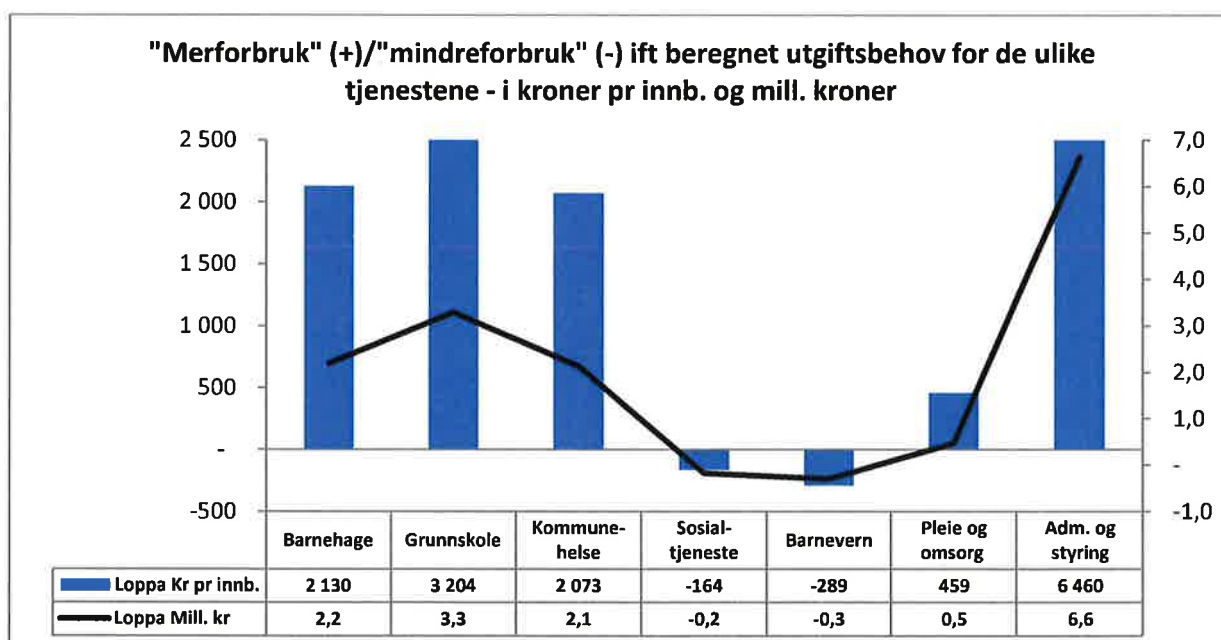
1	Sammendrag	4
2	Innledning	5
2.1	Bakgrunn	5
2.2	Valg av sammenligningskommuner	5
2.3	KOSTRA	9
2.4	Om denne rapporten	11
2.5	Tekniske forutsetninger for analysen	11
3	Finansielle nøkkeltall	12
3.1	Netto driftsutgifter pr formål	12
3.2	Driftsinntekter og driftsutgifter	13
3.3	Driftsresultat	16
3.4	Langsiktig gjeld	17
4	Administrasjon	22
5	Pleie og omsorg	25
5.1	Befolkningsprognose for eldre frem til 2030	25
5.2	Pleie- og omsorgstjenesten samlet	26
5.3	Institusjonstjenester	38
5.4	Hjemmebaserte tjenester	44
6	Helsetjenester	51
7	Sosialtjenesten	55
8	Barnevern	61
9	Grunnskole	64
9.1	Befolkningsprognose for unge frem til 2030	64
9.2	Grunnskoleopplæring	64
9.3	Produktivitet i sektoren	68
9.4	Skolestruktur og bemanning	73
9.5	Spesialundervisning	77
9.6	Skolefritidsordning - SFO	79
9.7	Skoleskyss	83
9.8	Oppsummering	84
10	Barnehage	86
11	Kultur og kirke	97
11.1	Kultur	97
11.2	Kirke	101

12	Plan, kulturminne, natur og nærmiljø	103
13	Brann- og ulykkesvern	107
14	Samferdsel	108
15	Næring	111
16	Eiendomsdrift	112
17	Avslutning	114

1 Sammendrag

Helse og omsorg disponerer 37,9 %, skole 20,7 % og barnehager 4,8 % av kommunens totale netto budsjetttramme, og er dermed de største tjenesteområdene. Administrasjon, styring og fellesutgiftsområdet disponerer 16,0 % og helse 7,2 % av kommunens totale budsjetttramme. Øvrige tjenesteområder disponerer under 4 % hver.

Loppa kommune har svært høy ressursbruk på skole, barnehage og kommunehelseområdet. Hvis (og her er det viktig å understreke «hvis») man hadde et system der Loppa kommune skulle brukene midlene slik staten regnet det ut for *det objektivet behovet* som ligger til grunn for Loppa kommune, så måtte kommunen vri ressursbruken sin slik at man benyttet 3,3 millioner mindre på skole, 2,2 mill mindre på barnehage og 2,1 mill mindre på kommunehelse og 6,6 mill mindre på administrasjon og styring.

Den dramatiske utfordringen for Loppa i årene som kommer, er at de står ovenfor en kraftig nedgang i folketallet 0-15 år de neste 8 årene. Dette betyr at kurvene over vil bli enda mer dramatiske om man ikke foretar betydelig kutt i skole- og barnehagesektoren i årene som kommer.

Lillestrøm, oktober 2014

2 Innledning

2.1 Bakgrunn

Loppa kommune har bestilt en KOSTRA-analyse, med den hensikt å synliggjøre ressursbruk, dekningsgrader og prioriteringer i den kommunale tjenesteproduksjonen, samt som et grunnlag for budsjettarbeidet for 2015 og ikke minst økonomiplanarbeidet for 2016-18. Rapportene går systematisk igjennom tjenesteområder i kommunen, og synliggjør hvordan ressursbrukene er i Loppa kommune sett i lys av utvalgte andre kommuner. Hensikten er å gi økt innsikt og kompetanse, samt et kvalifisert beslutningsunderlag som grunnlag for de valgene kommunen nå står overfor.

Rapporten baserer seg på de publiserte regnskaps- og produksjonstallene fra kommunene, pr 15. juni 2014, dvs de endelige regnskapstallene for 2013. Vår erfaring er at kvaliteten på KOSTRA-tallene begynner å bli svært gode. Men; KS-Konsulent har ikke kvalitetssikret tallgrunnlaget. Det betyr at hvis det er rapportert feil inn i KOSTRA, så blir det også feil i denne rapporten. Loppa kommune må selv kvalitetssikre dette.

2.2 Valg av sammenligningskommuner

Når man skal gjennomføre en KOSTRA-analyse, blir ofte valg av sammenligningskommuner avgjørende for hva rapporten forteller. Det er tre hovedvariabler som er avgjørende for hvilke kommuner man skal velge å sammenligne seg med:

- Kommunestørrelse
- Utgiftsbehov
- Inntektsnivå

Når det gjelder kommunestørrelse, så er det naturlig å sammenligne Loppa med andre små kommuner. Antall innbyggere pr 31.12.2013 i de fire kommunene vi benytter i denne rapporten er:

Loppa	Måsøy	Gamvik	Osen
1027	1241	1098	997

Når det gjelder inntektsnivå så tilhører Loppa kommune kommunegruppe 6 i KOSTRA. Dette er små kommuner med høye bundne kostnader per innbygger, og høye frie disponible inntekter. Det samme gjør Måsøy og Gamvik. Osen kommune (kystkommune på grensen mellom Sør- og Nord-Trøndelag) ligger i kommunegruppe 5 som er små kommuner med høye bundne kostnader og *middels* frie inntekter.

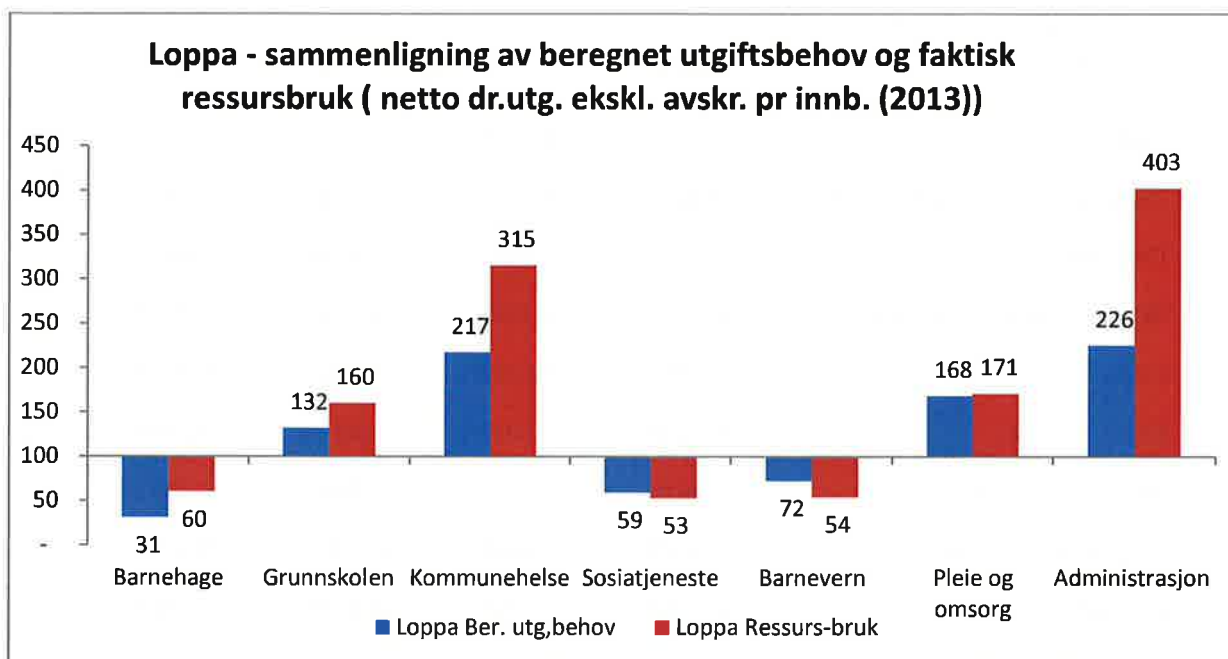
Den andre variabelen som må vurderes er kommunens utgiftsbehov, det vil si hvor stort er innbyggernes forventede behov for tjenester. Dette måles/vurderes gjennom kostnadsindeksen. Kostnadsindeksen for disse kommunene er som følger:

	2013	Loppa	Måsøy	Gamvik	Osen
		Utgifts- behovs- indeks	Utgifts- behovs- indeks	Utgifts- behovs- indeks	Utgifts- behovs- indeks
0-2 år		0,7186	0,4955	0,8769	0,7439
3-5 år		0,3466	0,7328	0,6728	0,8371
6-15 år		0,9138	0,8306	0,7359	0,8848
16-22 år		0,9988	0,8206	0,9900	0,8752
23-66 år		0,9314	0,9842	1,0363	0,9144
0-17 år		0,7982	0,7865	0,7764	0,8811
18-49 år		0,8081	0,8310	0,9129	0,7105
50-66 år		1,1912	1,2415	1,2740	1,3112
67-79 år		1,7439	1,6313	1,4136	1,6010
80-89 år		1,6139	1,3655	0,9301	1,6807
over 90 år		1,2292	1,3664	0,7065	2,4419
Basistillegg		10,6842	9,3317	11,2590	11,6739
Sone		7,9577	2,6343	3,5034	4,1225
Nabo		6,1683	1,5452	5,2196	5,4024
Landbrukskriterium		2,5203	1,6943	2,9060	4,0201

Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	0,6396	1,1172	0,9436	0,1398
Norskfødte med innv foreld 6-15 år ekskl Skand		- 0,2195		- 0,1373
Flytninger uten integreringstilskudd	0,0377	0,0658	0,1589	0,0412
Dødelighet	1,4381	1,3816	1,8185	0,9428
Barn 0-15 med enslige forsørgere	0,8045	0,7905	1,0597	0,7325
Fattige	0,4004	0,9257	1,0921	0,7978
Uføre 18-49 år	1,1289	0,7669	0,9914	0,9594
Opphopningsindeks	0,3812	0,9281	1,6946	0,3270
Urbanitetskriterium	0,4727	0,4849	0,4550	0,4785
PU over 16 år	1,5794	1,1495	0,5548	1,4381
Ikke-gifte 67 år og over	1,8687	1,9948	1,4535	1,8797
Barn 1-2 år uten kontantstøtte	1,1401	0,6484	0,6753	1,3616
Innbyggere med høyere utdanning	0,5337	0,4946	0,4938	0,5387
1 Kostnadsindeks	1,39875	1,22882	1,22379	1,44356

Loppa har altså en kostnadsindeks som ligger 39,8 % over landsgjennomsnittet, Måsøy 22,9 % over, Gamvik 22,3 % over mens Osen ligger 44,3 % over landsgjennomsnittet. Gamvik og Måsøy er de kommunene som skiller seg noe ut i utvalget ved et litt lavere utgiftsbehov. Dette skyldes først og fremst noe mindre avstander internt i kommunen (sone-kriteriet) og vesentlig laver andel med innbyggere som har psykisk utviklingshemming.

Dette viser hvordan grunnlaget for rammeoverføringene fra staten er regnet ut. Men pengene kommer til kommunen i en sekk, og det er kommunestyret som suverent bestemmer hvordan dette skal fordeles lokalt. I diagrammet har vi sammenstilt *beregnet utgiftsbehov* (blå søyler) med *faktisk ressursbruk* (rød søyle).

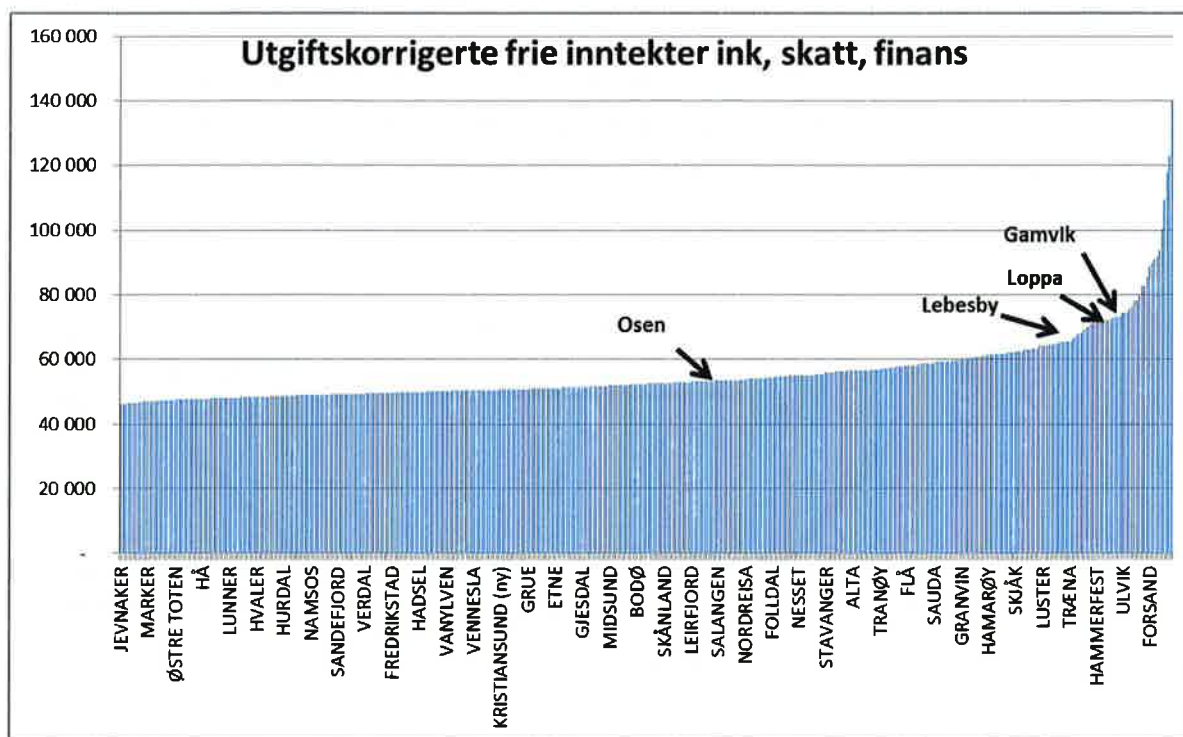

Det mest påfallende her (og som vi senere skal se gir størst økonomisk utslag) er at man bruker langt mer til barnehager, skole, kommunehelse og administrasjon enn det man faktisk får tildelt ut i fra objektivt behov.

Den tredje variabelen er inntektsnivå. Loppa, Måsøy og Gamvik er kommuner med høye frie inntekter. Dette skyldes først og fremst to ting; alle kommunen mottar «småkommunetilskudd» (gis til alle kommuner under 3 200 innbyggere), men det er to satser på dette. Kommuner i Nord-Troms og Finnmark får 11,2 millioner, mens andre små kommuner får 5,1 mill (dvs Osen i vårt utvalg). I tillegg mottar Loppa, Måsøy og Gamvik Nord-Norge tilskudd på 7 375 kr pr innbygger. For Loppa utgjør dette 7,9 millioner, Måsøy, 9,2 og Gamvik 7,3 millioner. I tillegg har Måsøy eiendomsskatt på 1,3 millioner og konsesjonskraftsinntekter på 0,1 millioner, mens Gamvik har eiendomsskatt på 1,6 millioner. Osen kommune har dermed «bare» middels frie inntekter da de ikke har Nord-Norgetilskudd, eiendomsskatt eller konsesjonskraftsinntekter, mens Loppa, Måsøy og Gamvik har *høye* frie inntekter.

Dersom vi ser på de *utgiftskorrigerede inntektene*, som tar høyde for ulikheter i forventet kostnadsnivå og som også inkluderer inntekter ut over de frie inntektene (Nord-Norgetilskudd, småkommunetilskudd, kraft, eiendomsskatt, etc) ligger Loppa, Måsøy og Gamvik tett bland landets aller rikeste kommuner. Måsøy ligger på 389. plass, Loppa på 396. plass og Gamvik på 399 plass. Det vil si at det bare er 32

kommuner i landet som har mer penger å rutte med pr innbygger (når man har korrigeret for utgiftsbehovet) enn Loppa.

Dette betyr at om Loppa skulle drevet tjenesteproduksjonen like produktivt som Osen, så måtte de drevet kommunen 19,2 millioner billigere i budsjettet for 2013. Denne rapporten tar sikte på å synliggjøre hva Loppa får igjen for disse pengene.

Oppsummert kan vi derfor si at av sammenligningskommunene er Måsøy og Gamvik mest sammenlignbare med Loppa. Men den kommunen som kanskje kan være mest interessant å sammenligne seg med i et endringsperspektiv er Osen, som har et lavere inntektsgrunnlag og som derfor må løse sine oppgaver og leverer de samme tjenestene til sine innbyggere, men til en lavere pris enn det man gjør i Loppa. Dette gir derfor et godt grunnlag til å lete etter handlingsrom.

2.3 KOSTRA

”KOSTRA (KOMmune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Informasjonen om (1) kommunale og fylkeskommunale tjenester, (2) bruk av ressurser på ulike tjenesteområder og (3) egenskaper ved befolkningen, blir registrert og sammenstilt

for å gi relevant informasjon til beslutningstakere i kommuner, fylkeskommuner og staten.”

KOSTRA rapporterer på tre dimensjoner – ressurser, brukere og målgrupper, som igjen danner grunnlaget for og presenteres som nøkkeltall for prioriteringer, produktivitet og dekningsgrader:

Produktivitet – sier noe om hvor mye man bruker pr tjenestemottaker / plass, og omtales i noen sammenhenger som enhetskostnad. Måles ofte i korrigerte brutto driftsutgifter pr bruker eller pr plass. I sammenligningen av produktiviteten mellom kommunene i denne rapporten er nettopp denne type nøkkeltall brukt.

Dekningsgrad – sier noe om hvor mange av kommunens innbyggere i en målgruppe som mottar tjenester. Eks: antall barn i barnehage av kommunens 1-5 åringer, eller antall innbyggere 80+ på institusjon av alle kommunens innbyggere 80+.

Prioritering – sier noe om hvor mye penger man bruker på en målgruppe. Uttrykkes ofte som netto driftsutgifter pr innbygger i målgruppa. Spesielt for tjenestene i pleie og omsorg, barnehage, skole, sosial og barnevern vil nettoutgiftene i målgruppen bestå av forholdet mellom andel innbyggere som mottar tjenester og nettoutgift pr bruker.

Det som er viktig å bemerke er at selv om KOSTRA har omfattende informasjon knyttet til prioritering og produktivitet, finner vi ingen informasjon om kvaliteten på tjenestene som kommunene leverer, hvor effektivt kommunen drives eller hvor godt lokaldemokratiet ivaretas.

2.4 Om denne rapporten

Dette er en KOSTRA-analyse som fokuserer på likhet og variasjon i prioritet, dekningsgrader og produktivitet. Analysen vil kunne gi sentrale svar på kostnadsnivå, ressurs pr bruker og den samlede struktur i tilbudet sammenlignet med øvrige kommuner. Dette kan gi klare holdepunkter for hvor kommunen bør rette oppmerksomheten, men sier lite om hva som er årsaken til variasjonen, være seg etablert praksis, brukergrupper med særskilte behov eller faktiske kvalitetsforskjeller.

Rapporten sier derfor heller ikke noe om hva man konkret bør gjøre – hvilke tiltak som bør iverksettes – for å øke inntektene eller redusere kostnadene. Dette er kommunen selv den beste til å vurdere.

KOSTRA-indikatorene gir isolert sett få holdepunkter på hvorvidt tjenestene er i samsvar med lokal behov. Informasjon om det lokale handlingsrommet er derfor begrenset til hva indikatorene for prioritering, ressursbruk pr plass / bruker og tilgjengelighet viser.

2.5 Tekniske forutsetninger for analysen

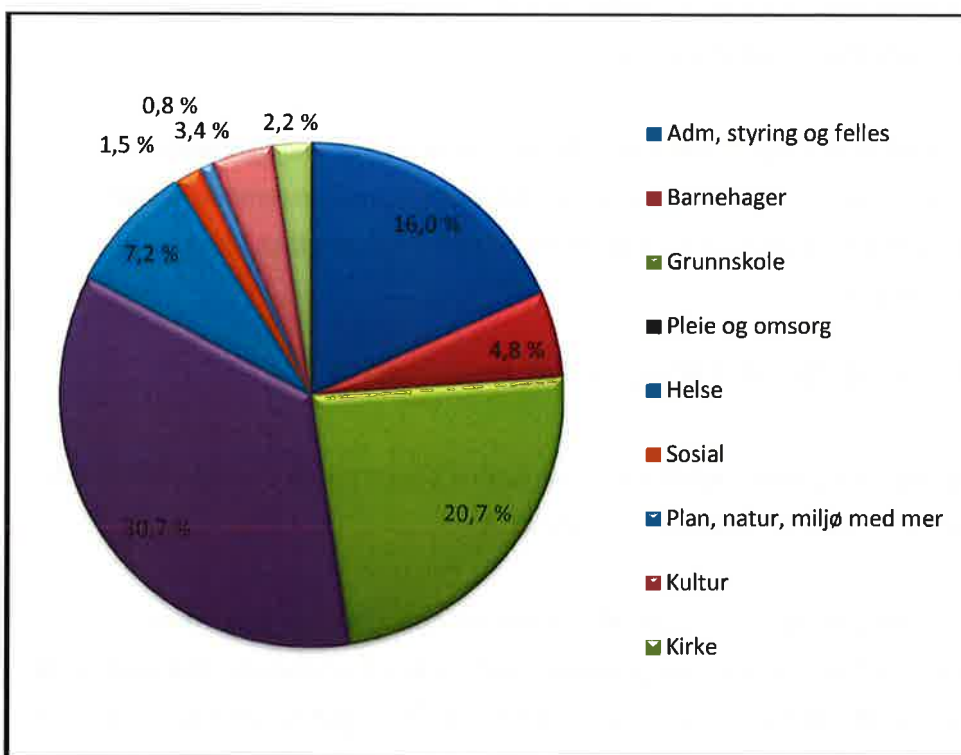
Datagrunnlaget for denne rapporten er i sin helhet basert på de endelige KOSTRA-tallene for 2013, som ble publisert 15. juni 2014..

KS-K har erfaringer for at det er på noen tjenester og indikatorer kan være variasjoner som følge av ulik føringspraksis mellom kommunene eller feilrapporterte tall. Men generelt kan man si at kvaliteten på KOSTRA begynner å bli svært god og at det er sjelden man finner de helt store feilene eller ulikhetene i føringspraksis.

3 Finansielle nøkkeltall

3.1 Netto driftsutgifter pr formål

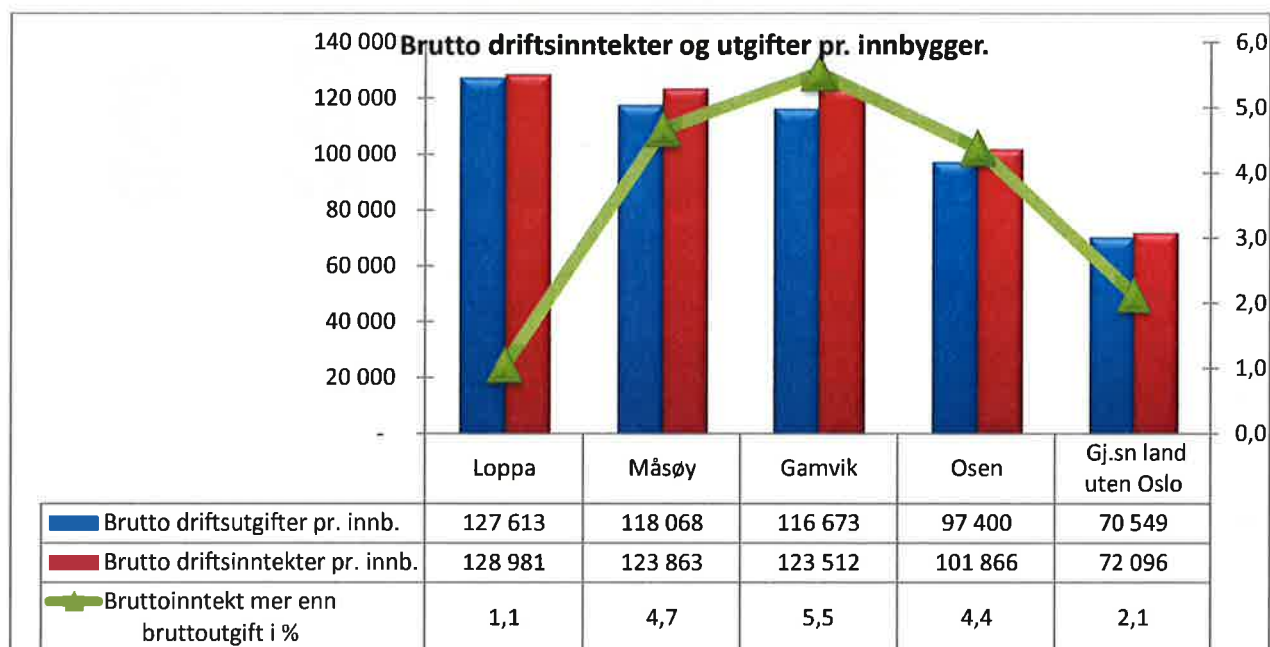
Netto driftsutgifter er et tall for hvordan kommunen prioriterer, dvs hvordan budsjettet fordeler seg på de ulike virksomhets- / tjenesteområder (her gruppert i tråd med KOSTRA funksjoner). Ser vi på Loppas tall gjorde kommunestyret følgende prioritering i 2013:

Pleie og omsorg disponerer 30,7 % og skole 20,7 % av kommunens totale budsjetttramme, og er dermed de klart største tjenesteområdene. Administrasjon, styring og fellesutgiftsområdet 16,0 %, helse 7,2 % og barnehager utgjør 4,8 % av kommunens totale budsjetttramme. Et utvalg av øvrige tjenesteområdenes andeler utgjør 4 % eller lavere.

3.2 Driftsinntekter og driftsutgifter

Driftsinntekter består av frie inntekter som skatt og rammetilskudd, salgs- og leieinntekter, eiendomsskatt, samt andre overføringer og gebyrer som kommunen krever/mottar. Finansinntekter og finansutgifter er ikke med i denne sammenligningen. Regnskapet for 2013 viser følgende brutto driftsinntekter og driftsutgifter pr innbygger for våre utvalgte kommuner:

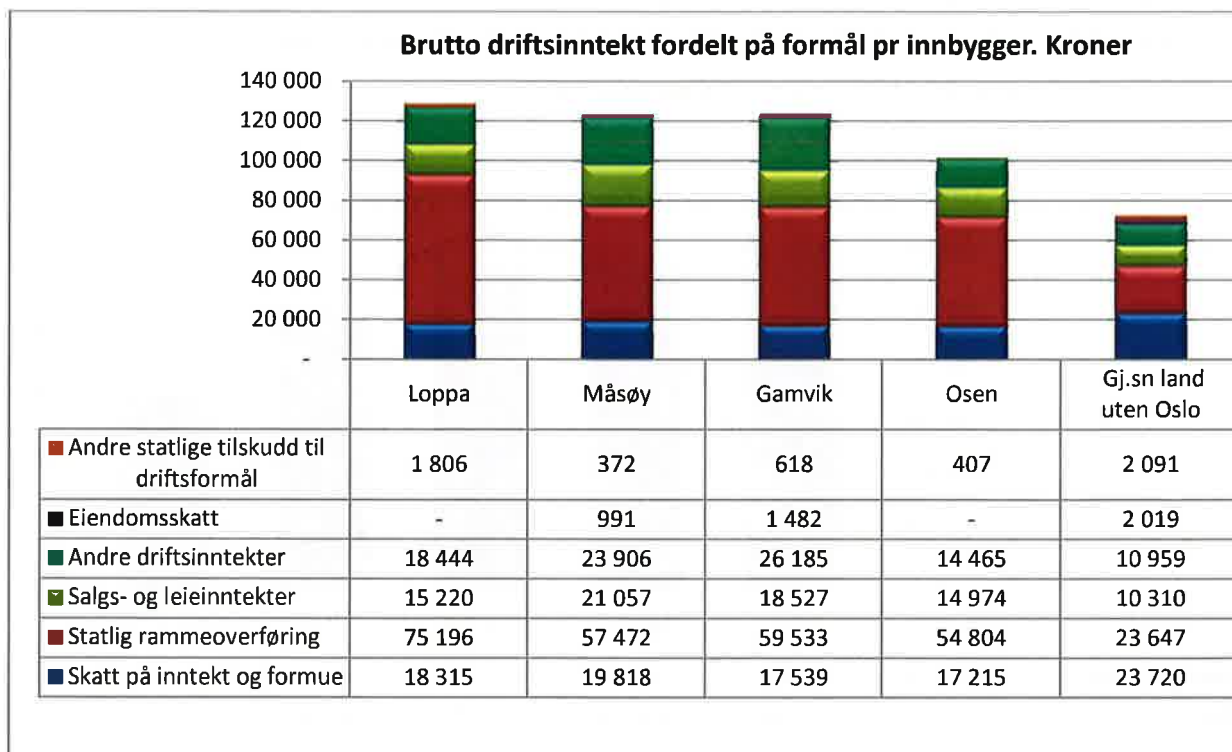

Av diagrammet ser vi at Loppa ligger nest høyest blant kommunene når det gjelder omfanget på brutto driftsinntekter. Når det gjelder brutto driftsutgifter pr innbygger, så ligger man høyest. Sammenligner vi inntektssiden med Osen som ligger lavest, utgjør dette kr 27 115 mer for Loppa pr innbygger, og ser vi på utgiftene ligger Loppa kr 30 213 høyere pr innbygger enn landsgjennomsnittet. Dette betyr i praksis at Loppa har økonomi til å levere tjenester på nivå godt over hva Osen kan.

Linjen i diagrammet viser hvor stor andel bruttoinntekten er større enn bruttoutgiften i % sett i forhold til hverandre, og som er en viktig størrelse fordi den blant annet gir et bilde av hva kommunen har å disponere til netto finansutgifter (renter og avdrag). Hovedregelen er at dette nøkkeltallet bør ha positivt fortegn. Denne viser 1,1 % for Loppa, som i utgangspunktet er et svært lavt nivå hvis vi tenker i et bærekraftig perspektiv når vi ser på størrelsen på inntektssiden. Størrelsen på netto finansutgifter fremgår ikke her, men en hovedregel er likevel at %-tallet her bør være positivt slik at

driftsnivået på kommunens tjenesteyting ikke overstiger kommunens økonomiske bæreevne, samt at man også bør ha «muskler» til å betjene langsiktig gjeld.

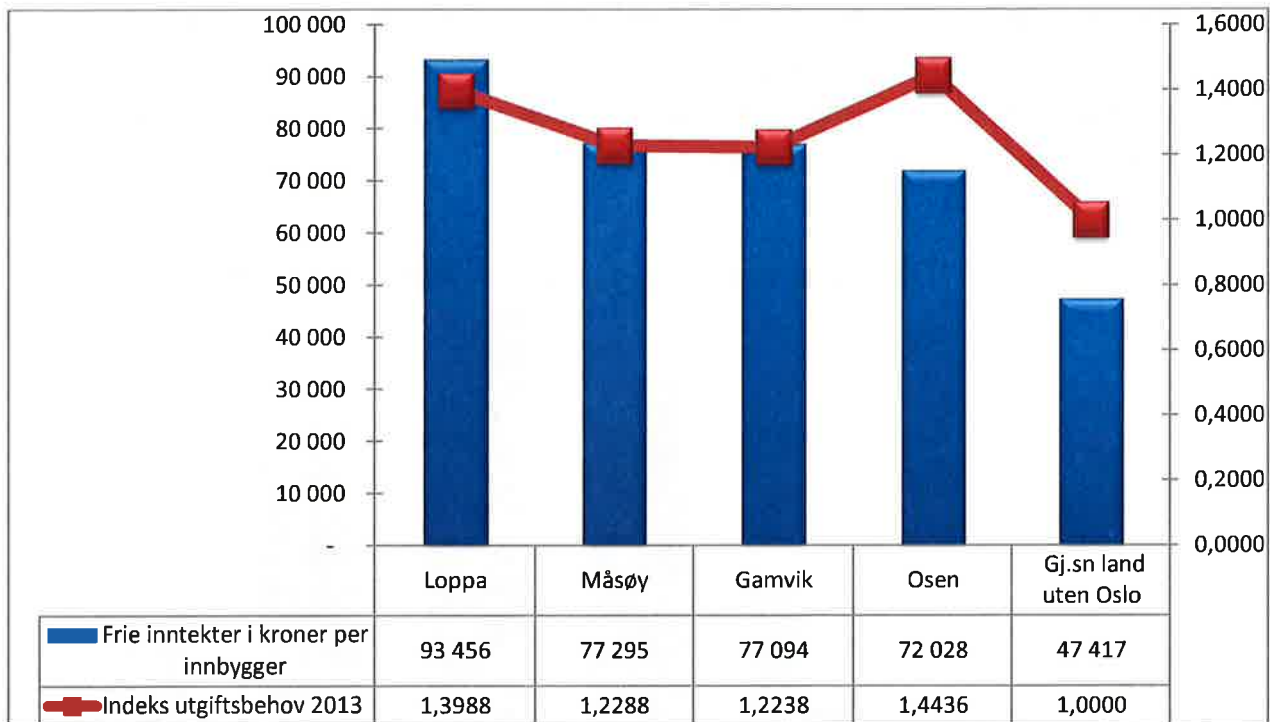
Neste steg tar for seg kommunens inntektsside.

I tabellen over sammenstiller vi inntektssiden til kommunene. Inntektene er oppgitt pr innbygger. Loppa tilhører kommunegruppe 6 og ut fra dette vet vi at kommunen har høy andel frie disponible inntekter. Ser vi på de ordinære skatteinntektene ligger disse nest høyest i gruppa på kr 18 315. Nivået er dog godt under landsgjennomsnittet på kr 23 720. Lavest ligger Osen på kr 17 215. Ser vi på rammetilskuddet ligger Loppa høyest i utvalget pr innbygger med kr 75 196. Lavest ligger landsgjennomsnittet med kr 23 647.

Måsøy og Gamvik har som tidligere vist valgt å innføre eiendomsskatt. Dette utgjør kr 991 pr innbygger for Måsøy og kr 1 482 for Gamvik sin del. 329 kommuner har innført eiendomsskatt (enten på verker og bruk eller også på boliger og hytter) ved utgangen av 2013.

Sammenligner vi frie inntekter (skatt og rammetilskudd) pr innbygger som illustreres av søylene, med utgiftsbehovet som er et mål hentet fra inntektssystemet til kommunene, her illustrert av den røde linja, får vi følgende bilde:

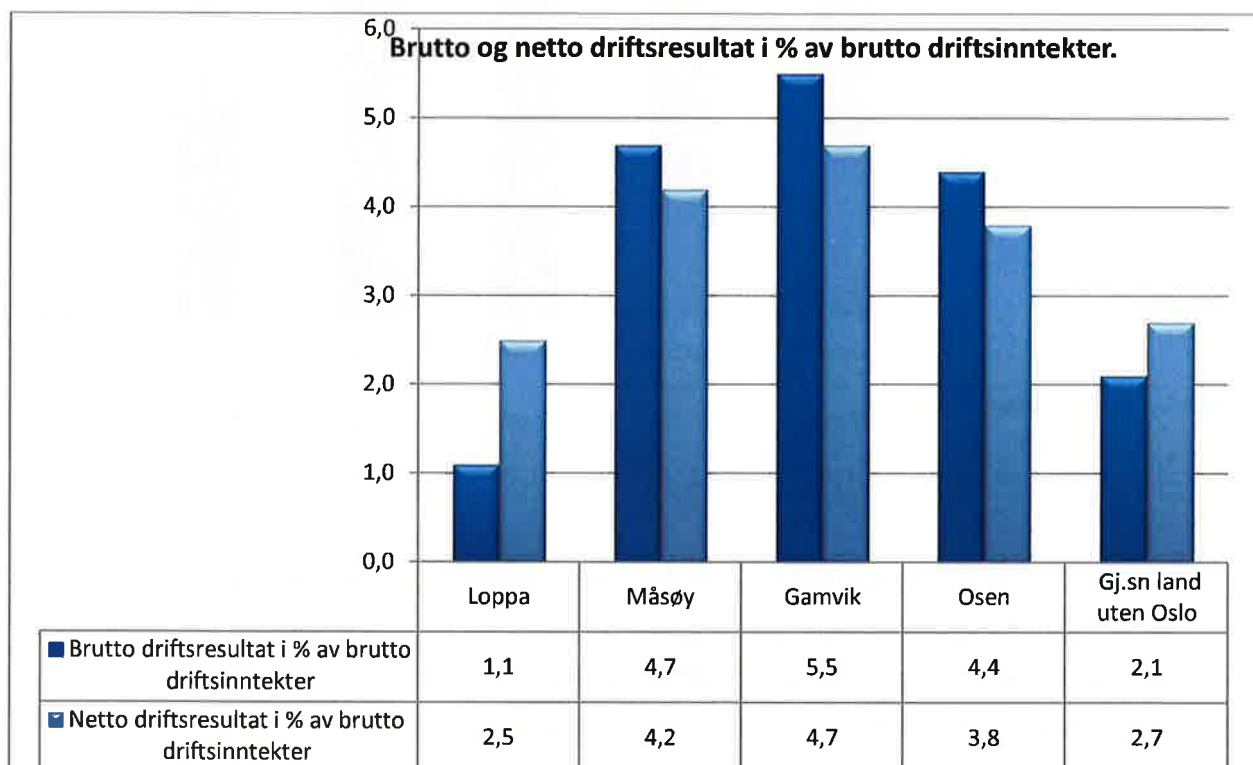

Indeksen for utgiftsbehovet sier noe om hvor mye billigere eller dyrere (forventet / antatt behov for tjenester blant innbyggerne) en kommune er å drive enn landsgjennomsnittet (etter et objektiv sett av kriterier). Fordelingen av frie inntekter skjer med utgangspunktet i dette korrigeret for politiske ønsker om utjevning og omfordeling. Et kostnadsnivå på 1,000 tilsvarer et landsgjennomsnitt. Her må det bemerkes at dette er de ordinære frie inntektene (skatt + rammetilskudd) og ikke de *utgiftskorrigerede* frie inntektene (som tidligere omtalt tidligere i rapporten).

Her ser vi at Loppa er 39 % (1,3988) dyrere enn en gjennomsnittlig norsk kommune å drive. Måsøy 22,9 % dyrere, Gamvik 22,4 % dyrere og Osen 44,4 % over landsgjennomsnittet. Av diagrammet ser vi at det i all hovedsak er en sammenheng mellom størrelsen på de blå søylene og profilen på den røde linja. Slik sett er det tydelig å se at det er en sammenheng mellom beregnet utgiftsnivå og størrelsen på frie inntekter (skatt og rammetilskudd). Avviket her er Osen som har lave inntekter som følge lav skatteinnang og få regionalpolitiske virkemidler, noe som gjør at de har vesentlig dårligere råd.

3.3 Driftsresultat

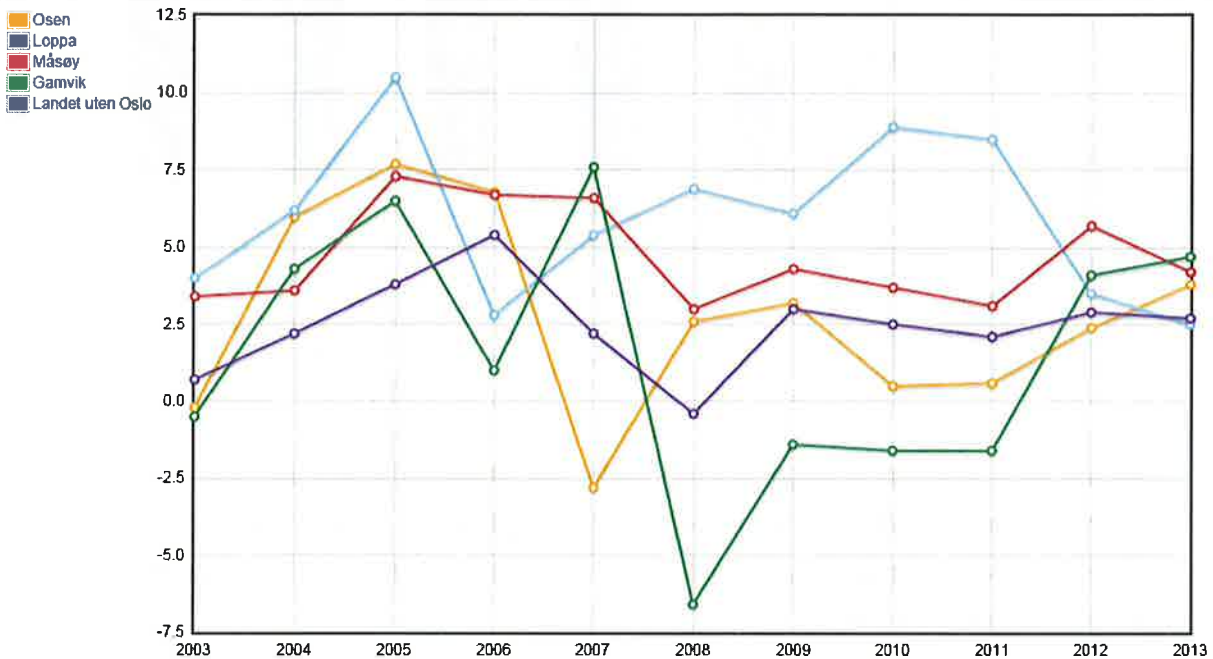
Hva sier så tallene når vi ser på brutto og netto driftsresultat? Enkelt beskrevet sier brutto driftsresultat noe om hvor godt man organiserer og driver i forhold til de inntektene man har, mens netto driftsresultat sier noe om resultatet etter at renter og avdrag er betjent. For våre kommuner ser bildet slik ut:

Ser vi på brutto driftsresultat i % av driftsinntektene har Loppa et resultat på 1,1 %. Og ser vi på netto driftsresultat er dette også positivt og ligger på 2,5 % av brutto driftsinntekter. Dette er et positivt økonomisk resultat, men dog vesentlig dårligere enn øvrige kommuner i utvalget. Når vi nå ser på netto driftsresultat, opereres det med et måltall for kommunal sektor som tilsier at netto driftsresultat bør utgjøre minimum 3 % av brutto driftsinntekter. Dette for å ha solid nok økonomi til å tåle svingninger i kommunens egen økonomi og også ellers i landet, på en slik måte at man kan opprettholde et jevnt og stabilt tjenestenivå. Det er viktig å være klar over her at i disse tallene inngår også momskompensasjonen som kommunen mottar på investeringer. Det er siste året kommune-Norge kan føre deler av dette i driftsregnskapet, men det kan fortsatt gi betydelige utslag.

Netto driftsresultat har svingt en god del i Loppa over tid.

Tidsserie for Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern

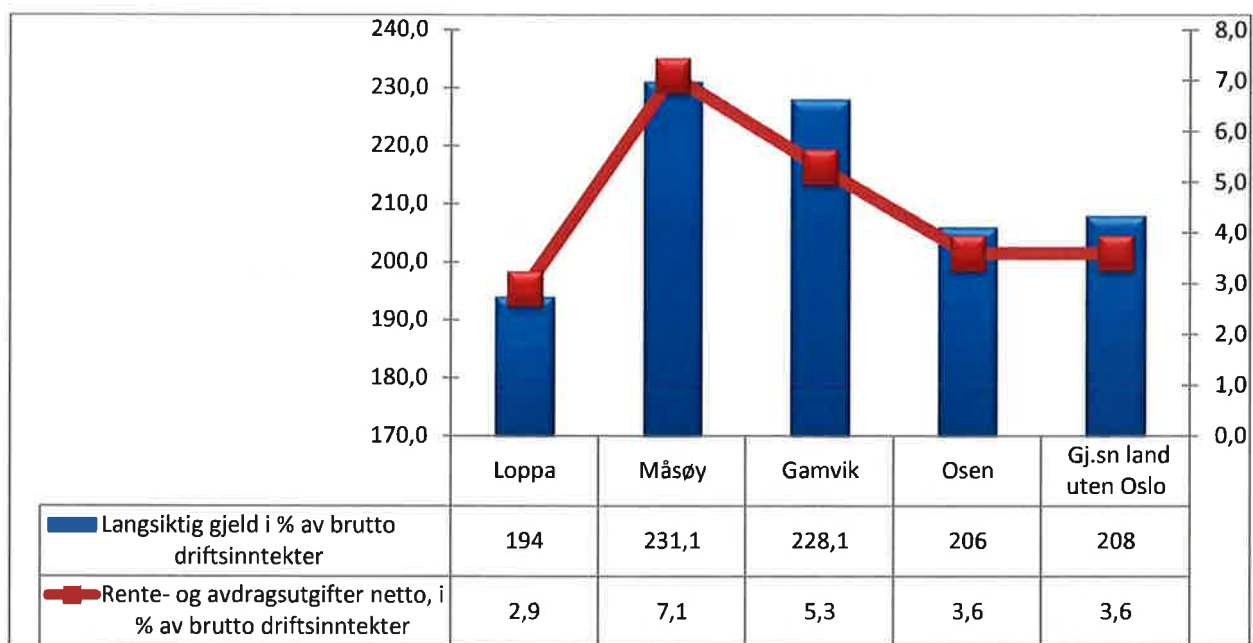
I perioden 2010 var resultatet på $-2,8 - 8,5$ %, men har siden den gang hatt en betydelig nedgang i utviklingen.

3.4 Langsiktig gjeld

En kommunes langsiktige gjeld legger - som vi har sett over - beslag på driftsinntekter som ellers kunne vært benyttet til tjenesteproduksjon.

Lånedekningsgraden viser langsiktig gjeld (hovedstol) i % av brutto driftsinntekter og sier noe om hvilken belastning den langsiktige gjelden utgjør for kommunen.

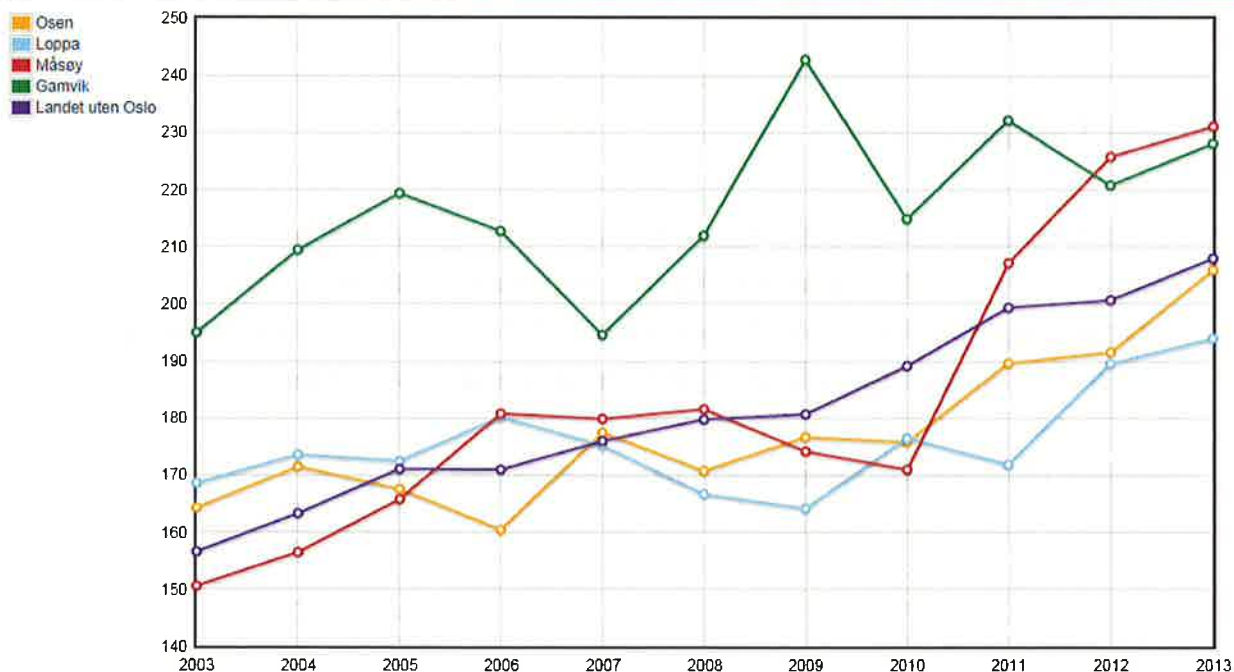
For våre kommuner ser gjeldsbelastningen ut som følger:

Søylene viser at den langsiktige gjeldens andel (inkl pensjonsforpliktelser) varierer relativt noe mellom kommunene i utvalget. Loppa ligger lavest med en gjeldsgrad på 194 % mens Måsøy ligger høyest med 231 % av brutto driftsinntekter. Historisk har gjeldsutviklingen vært slik:

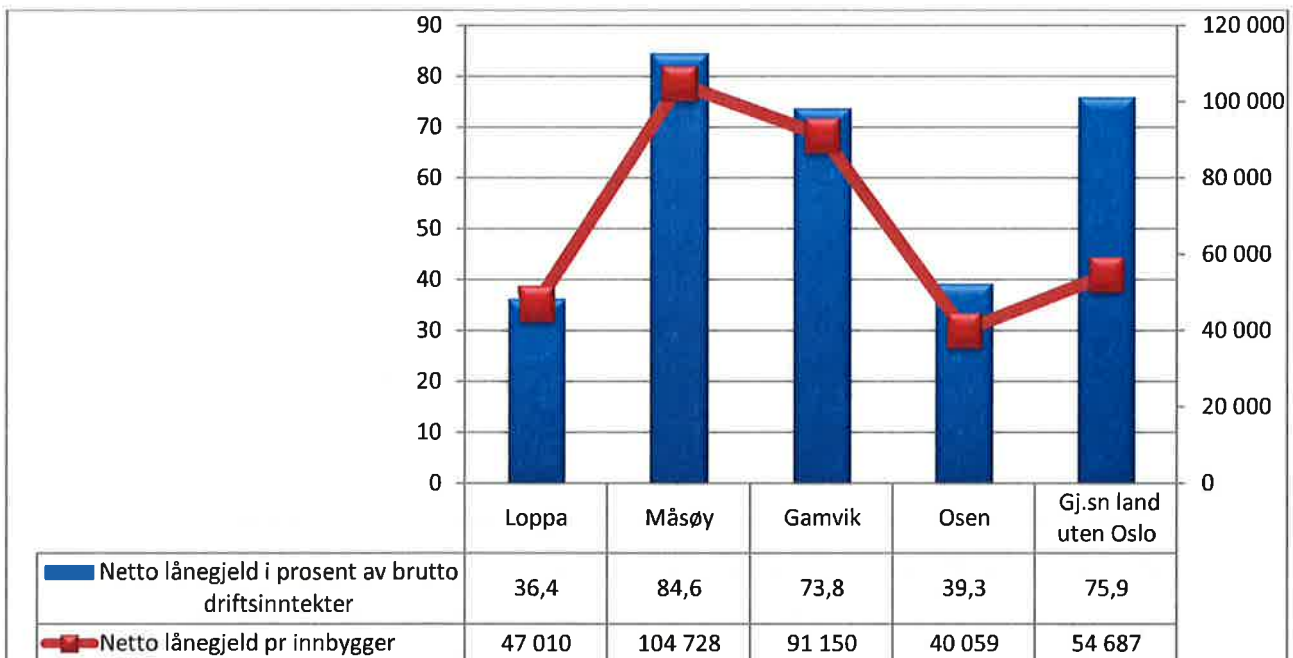

Tidsserie for Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern

Som vi ser av diagrammet over har Loppa hatt stabil gjeldssituasjon i perioden, dog med en vekst fra 2011. Måsøy har hatt en kraftig vekst fra 2010 – 2013.

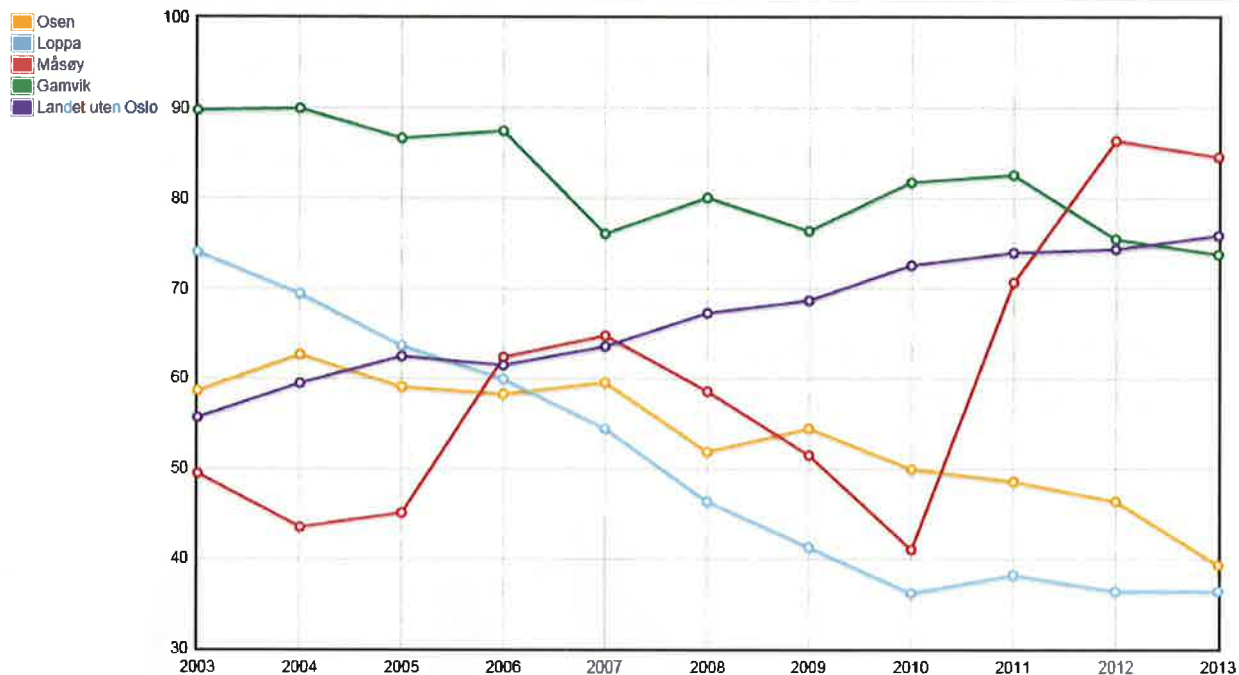
Ofte kan det se ut til å være en sammenheng mellom størrelsen på den langsiktige gjelden og rente- og avdragsutgifters andel av brutto driftsinntekter. Men det trenger ikke å være en entydig sammenheng da den enkelte kommunes rente- og avdragsutgifter avhenger av hvilke investeringer (avskrivningstid) pengene har vært brukt til, rentevilkår og hvorvidt man legger seg på minste lovlige avdrag eller ikke. I tillegg inneholder langsiktig gjeld kommunens pensjonsforpliktelser, noe som gjør at tallene ikke blir direkte sammenlignbare. I neste diagram har vi valgt å trekke ut pensjonsforpliktelsene og bare presentere kommunens netto lånegjeld, altså langsiktige innlån, fratrukket egne utlån (startlån, sosiale utlån, samt andre utlån av egne midler) og ubrukte lånemidler.

I diagrammet over utgjør netto lånegjeld for Loppas del 36,4 % av brutto driftsinntekter, noe som er klart lavest i utvalget og godt under landsgjennomsnittet. Med en andel på 84,6 % av brutto driftsinntekter ligger Måsøy klart høyest av kommunene, mens landsgjennomsnittet ligger på 75,9 %. Loppa har historisk sett hatt en høyere gjeldsgrad (se diagram nedenfor), men har de 10 siste årene prioritert å redusere gjeldsgraden fremfor å opprettholde/øke den. Med lav gjeldsgrad betyr det at man ikke behøver å bruke en så stor andel av driftsinntektene til å betjene

renter og avdrag slik at det blir mer igjen til tjenesteproduksjon. Hvorvidt dette er en smart strategi avhenger av tilstanden på realkapitalen (bygg, veier etc) i kommunen.

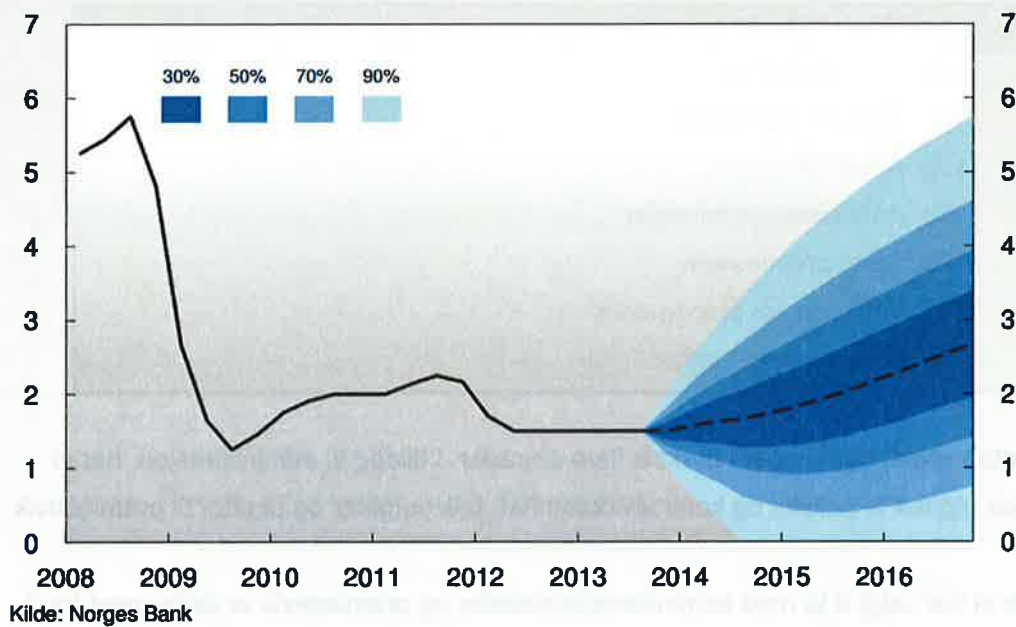
Tidsserie for Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern

Loppa ligger klart lavest, og har redusert netto lånegjeld fra 74,1 % i 2003 til 36,4 % av brutto driftsinntekter i 2013. Måsøy har hatt en tilsvarende vekst fra 41 % i 2010 til 84,6 % i 2013.

Nedenfor ser vi ulike rentekurver som Norges Bank opererer med for de kommende årene. Styringsrenta har i normale tider et strekt gjennomslag for hvordan de mest kortsiktige rentene i pengemarkedet og for bankenes innskudds- og utlånsrenter utvikler seg.

Figur 1.14a Anslag på styringsrenten i referansebanen med sannsynlighetsfordeling. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2016

Hvordan rentekurven faktisk utvikler seg er det ikke opp til oss å mene noe om her, men det er i hvert fall stor sannsynlighet for at den kan stige noe på litt lengre sikt.

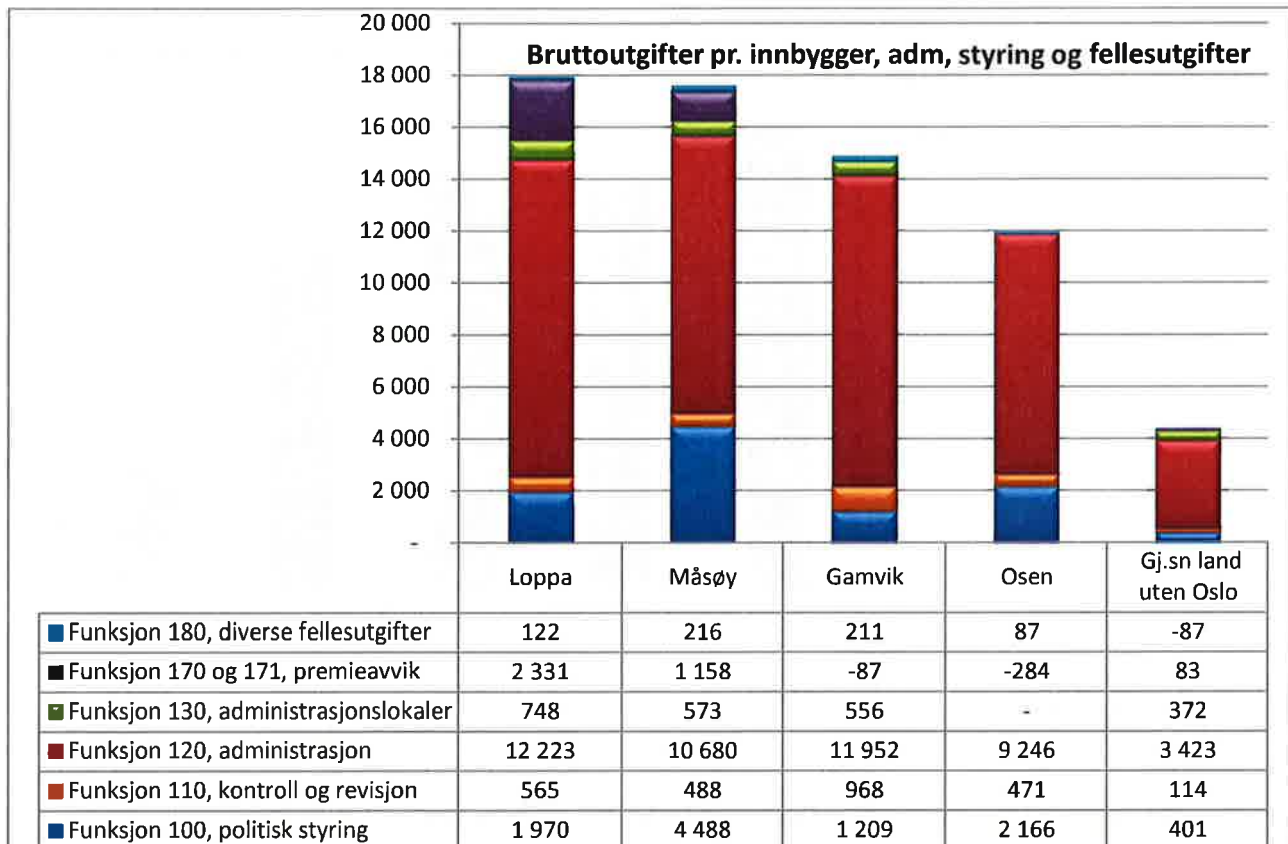
4 Administrasjon

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:	
100	Politisk styring
110	Kontroll og revisjon
120	Administrasjon
130	Administrasjonslokaler
170	Årets premieavvik
171	Tidligere års premieavvik
180	Diverse fellesutgifter

Dette kapitlet omhandler i praksis flere områder. I tillegg til administrasjon, har vi også utgifter til politikk og kontrollvirksomhet, fellesutgifter og utgifter til premieavvik.

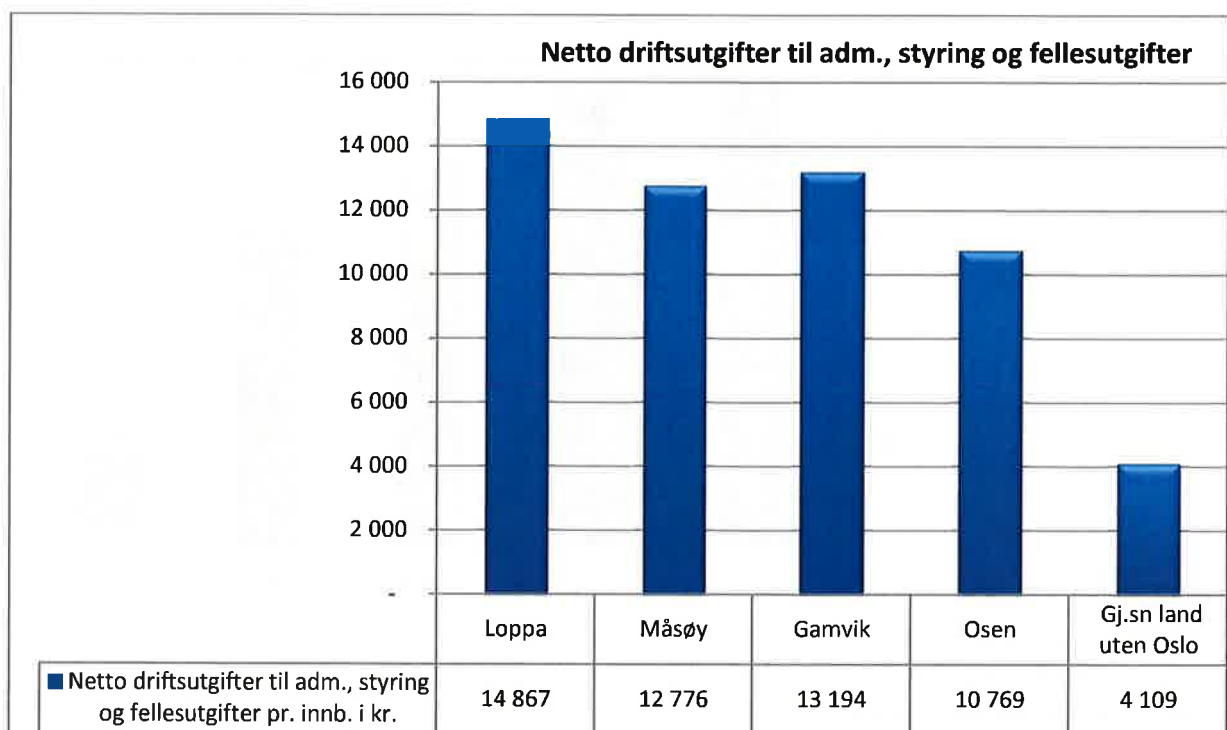
Når vi har valgt å ta med administrasjonslokaler og premieavvik er dette mest for å sette fokus på disse. Administrasjonslokaler benyttes i mange kommuner til mer enn bare administrative tjenester uten at man er flink nok å fordele utgiftene ut på de funksjonene som også har kontorer sammen med administrasjonen. Når det gjelder premieavvik er dette i ferd med å bli betydelige akkumulerte beløp i balansen, som den gang prinsippendringen ble innført skulle jevnes ut over tid og ikke bygge seg opp i balansen, men som nå kan se ut til å bli en betydelig utgiftspost i kommunens regnskaper i løpet av noen år dersom ikke utviklingen snus.

Ser vi på fordelingen av bruttoutgifter pr innbygger for disse funksjonene får vi følgende bilde:

Loppas utgifter til administrasjon på kr 12 223 som er høyest i utvalget sammen med Gamvik. Osen ligger lavest med kr 9 246, mens landsgjennomsnittet ligger nest lavest i utvalget med kr 3 423. Det er naturlig at landsgjennomsnittet er vesentlig lavere da dette er en kostnad som faller desto større kommunen er. For å si det enkelt. I Loppa deler man rådmannslønna på 1070 innbyggere, mens i Alta deler man den på 20 000. Kostnader til administrasjonslokaler ligger på kr 748 som er noe høyere enn Gamvik og Måsøy. Osen har ikke oppgitt tall her. For politisk styring ligger kommunen nest høyest i utvalget med kr 1 970, mens Gamvik ligger lavest på kr 1 209. En reduksjon ned til Gamviks nivå ville betydd en innsparing på 0,8 mill.

Funksjonsinndelingen skal være bygget opp på en slik måte at kommunenes valg av organisering ikke skal ha innvirkning på tallene, men i praksis ser vi vel at både kommunens organisering og praksisen for hvordan man konterer utgiftene påvirker størrelsene, og spesielt på funksjon 120, der interkommunalt samarbeid eksempelvis kan slå kraftig inn. Hvis vi derfor ser på *netto driftsutgifter* til administrasjon, styring og fellesutgifter har vi følgende situasjon:

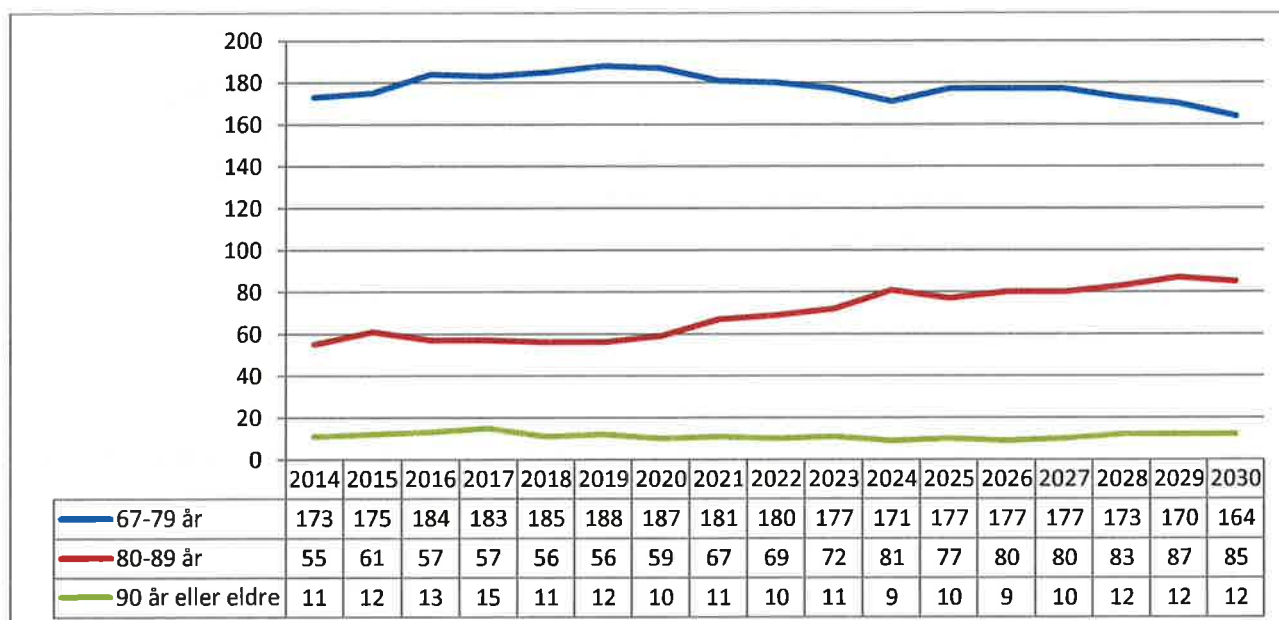

Her ligger Loppa høyest i utvalget med kr 14 867 pr innbygger. Gamvik ligger nest høyest med 13 194, mens Måsøy ligger omtrent likt med Gamvik på kr 12 776. Osen ligger lavest på kr 10 769 pr innbygger. Hvis Loppa korrigerer seg ned til Osens nivå, hadde man hatt en innsparing på 4,4 mill.

Om disse forskjellene kan tilskrives faktisk nivå eller føringspraksis er vanskelig å si med sikkerhet. Det vi vet er at funksjon 120 er den funksjonen i KOSTRA- med størst variasjon når det gjelder føringspraksis mellom kommuner. Hvis ikke kommunen har vært nøyaktig med å føre/fordele kostnadene ut på de ulike tjenestefunksjonene, så vil man få en kunstig høy kostnad på denne funksjonen.

5 Pleie og omsorg

5.1 Befolkningsprognose for eldre frem til 2030

I henhold til SSBs befolkningsprognose alternativ MMMM (middels nasjonal vekst) fra 2012 får Loppa følgende befolkningsutvikling for innbygger over 67 år frem mot 2030:

- * For aldersgruppa 67 – 79 år forventes en moderat utvikling frem til 2022 for deretter å falle litt
- * For aldersgruppa 80 - 89 år vil det være rimelig stabilt frem til 2020 da man vil få en ganske kraftig vekst frem til 2030.
- * For aldersgruppa over 90 år forventes en flat utvikling gjennom perioden

Samlet sett kan dette bety at behovsprofilen for tjenesten kan endre seg noe, men at dette neppe skjer før rundt 2025.

Det er i dag, og enda mer i fremtiden, aldersgruppen 90+ som har behov for tunge omsorgstjenester fra kommunen. For etterspørselen av institusjonsplasser fremover, vil aldersgruppen 90+ bli en enda viktigere indikator, siden en så stor andel av denne gruppen vil etterspørre tjenester på nivå med en institusjonsplass. En ny og noe annerledes utfordring, og som nok bør få minst like stort fokus fremover er veksten i

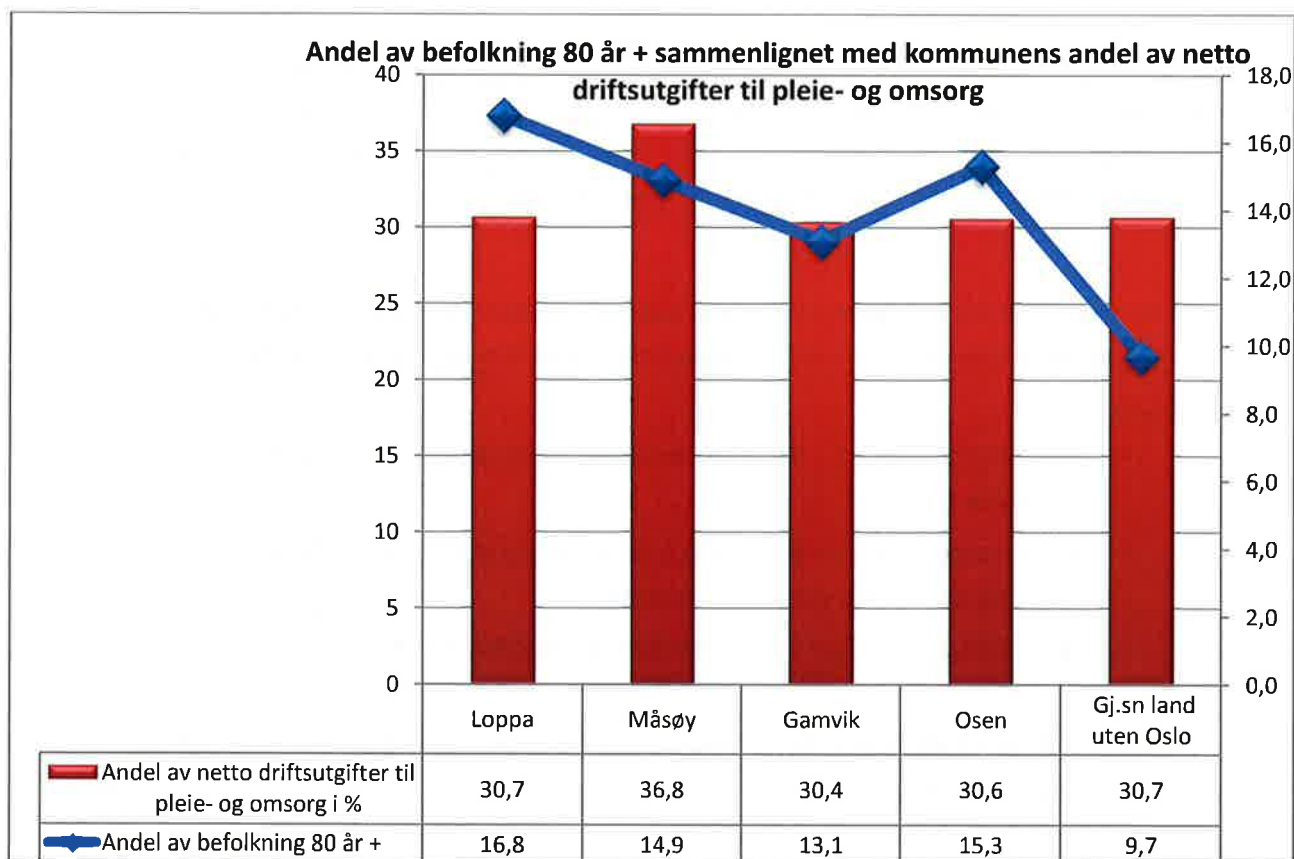
aldersgruppa 67 – 79 år, og hva dette vil kunne bety for omsorgstilbudet i kommunen.

5.2 Pleie- og omsorgstjenesten samlet

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

- 234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede
- 253 Bistand, pleie og omsorg i institusjoner for eldre og funksjonshemmede
- 254 Bistand, pleie og omsorg for hjemmeboende
- 261 Institusjonslokaler

Vi starter med å se på hvor stor andel av befolkningen som er over 80 år:

Ser vi på de sammenlignbare kommunene skiller Loppa seg litt ut mht andel 80+ i befolkningen. Kommunen ligger høyest i utvalget med en andel på 16,8 % av innbyggerne i denne aldersgruppen. Gamvik ligger lavest med 13,1 %.

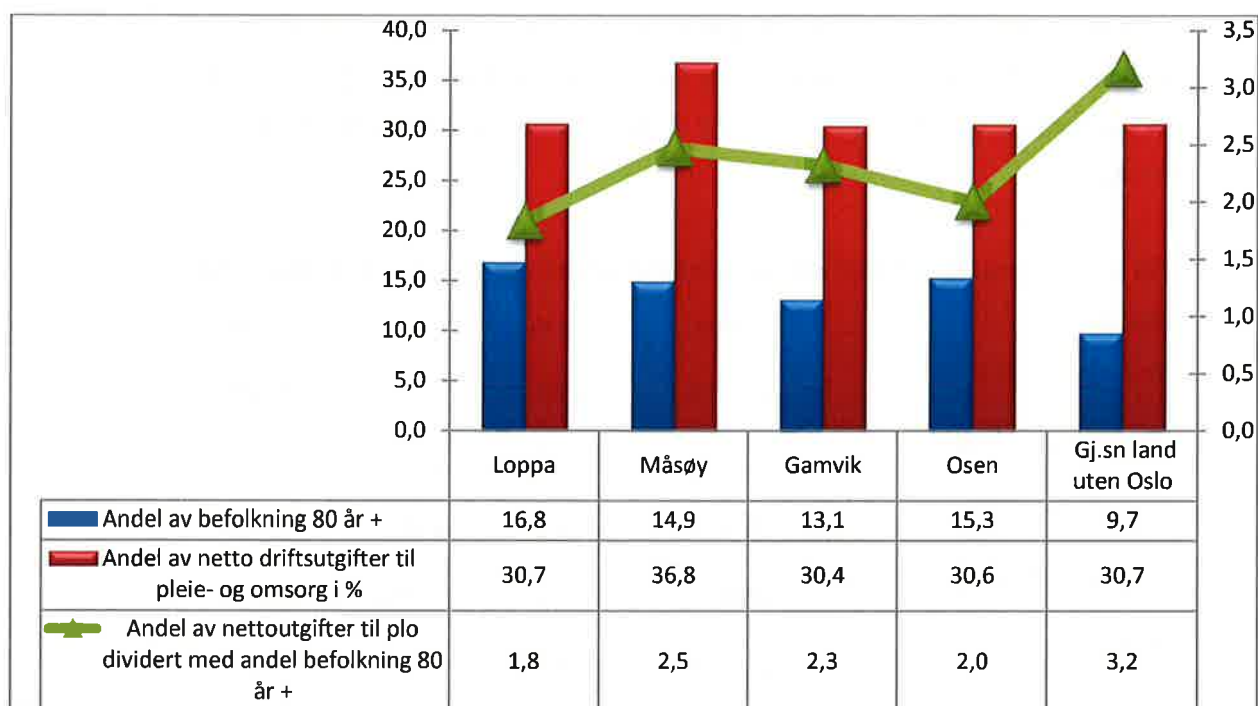
Sammenligner vi den andelen som pleie- og omsorgsbudsjettet utgjør av kommunens totale driftsbudsjett, ligger Loppa som de andre i utvalget, med unntak av Måsøy som bruker en høyere andel til leie og omsorgsformål (36,8 % av budsjettet).

Fra kostnadsnøkklene finner vi følgende informasjon om de ulike aldersgruppene:

Kriterium	Loppa	Måsøy	Gamvik	Osen
Innbyggere 0-66 år	0,1026	0,1051	0,1120	0,1019
Innbyggere 67-79 år	0,1971	0,1773	0,1479	0,1806
Innbyggere 80-89 år	0,3053	0,2850	0,1630	0,3391
Innbyggere 90 år og over	0,1610	0,1740	0,0918	0,3676
Andel døde	0,1630	0,1863	0,2130	0,1269
Andel ikke gifte over 67 år	0,2471	0,2637	0,1801	0,2543
PU 16 år og over	0,2328	0,1613	0,0738	0,1208
Sone	0,0962	0,0309	0,0383	0,0478
Nabo	0,0744	0,0221	0,0566	0,0746
Basiskriteriet	0,1373	0,1141	0,1305	0,1425
Delkostnadsnøkkel pleie og omsorg	1,7168	1,5199	1,2070	1,7562
Landsgjennomsnitt	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000

Som vi ser av delkostnadsnøkklene for pleie og omsorg har Loppa nest høyest kostnadsfaktor med 1,71 (tallene i tabellen over viser prosent, der 1 (100) er landsgjennomsnittet), med 71,7 % mer enn et landsgjennomsnitt. Osen ligger høyest med 75,6 % over landsgjennomsnittet, mens Gamvik ligger klart lavest. Måsøy ligger middels i utvalget med en kostnadsfaktor 52 % over landsgjennomsnittet.

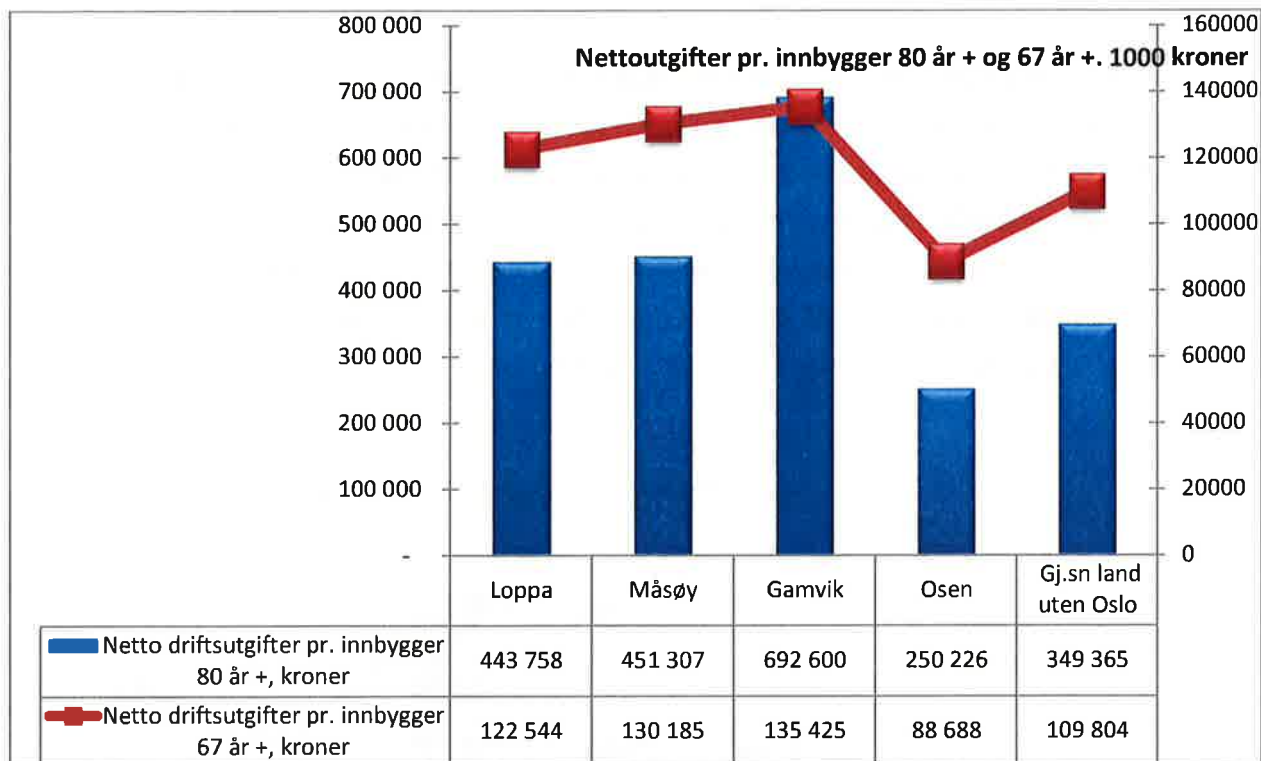
Sammenligner vi den andelen som pleie- og omsorgsbudsjettet utgjør av kommunens totale driftsbudsjett, ligger Loppa altså middels i utvalget. Men ser man på forholdet mellom disse to tallene (dvs avstanden mellom de punktene) så får man et interessant tall:

Ved å dividere disse tallene med hverandre får vi et uttrykk for hvordan de ulike kommunene *prioriterer denne sektoren i forhold til størrelsen på målgruppa* (jo høyere tall man får, jo høyere prioriterer man). Som vi ser over er det Loppa som ligger klart lavest med en faktor på 1,8. Dette er vesentlig lavere enn Måsøy (2,5), Gamvik (2,3) og gjennomsnittet for landet (3,2), og noe lavere enn Osen (2,0). *Dette betyr at tilgangen på tjenester og ressurser er lavere i Loppa enn i øvrige kommuner for gruppa 80 +.*

I KOSTRA opereres det med nøkkeltall for to aldersgrupperinger: 67+ og 80+.

Sammenligner vi netto driftsutgifter pr innbygger 67+ og 80+ får vi følgende bilde:

Loppa kommune bruker kr 443 758 pr innbygger i gruppen 80+ som er nest lavest i utvalget. Gamvik ligger høyest i utvalget pr innbygger på kr 692 600, og landsgjennomsnittet kr 349 365. Loppa kommune ligger også nest lavest i utvalget dersom vi forholder oss til innbyggergruppen 67+ på kr 88 688, også her ligger Gamvik høyest på kr 135 425 pr innbygger over 67 år.

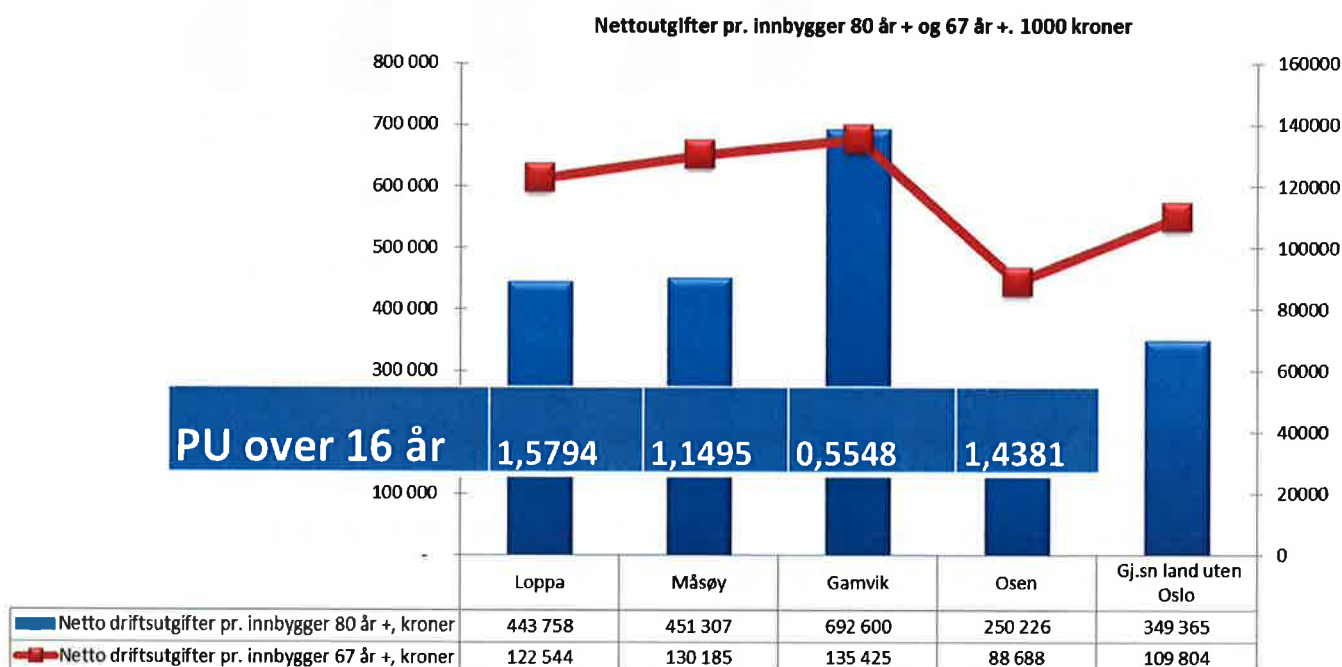
Telemarksforskning skriver/dokumenterer i rapporten «Kostnader og kvalitet i pleie og omsorgssektoren» fra 2011:

Kommunens frie inntekter har en klar og sterk positiv effekt på tjenesteomfanget og synes å være den enkeltfaktoren som har størst betydning for forskjellene i dekningsgrad mellom kommuner¹

Det vil altså si at det ikke er noen definert «objektiv størrelse/omsorgsbehov» som nødvendigvis skal dekkes i en kommune. Man bruker de pengene man har (ofte pluss litt til) og gir tjenester ut i fra det. Det vil si at hvor mye pleie og omsorgstjenester som gis i sammenligningskommunene, først og fremst defineres ut i fra de ressursene som er til rådighet og ikke ut i fra et objektivt, allmennt definert behov.

¹ Side 15: Telemarksforskning TF-rapport 280/2011 «Kostander og kvalitet i pleie og omsorgssektoren»

Når man ser på disse tallene, så må man også være klar over at her inngår også kostnadene til yngre funksjonshemmede/mennesker med psykisk utviklingshemming. Det vil si at man tar alle kostnadene – inklusiv kostnadene til psykisk utviklingshemmede – og deler på antall innbyggere over 67 år eller innbyggere over 80 år. Når hver bruker i inntektssystemet i utgangspunktet har en beregnet kostnadsnøkkel på ca 576', så spiller det stor rolle hvor mange brukere man har i denne kategorien for å forklare variasjonen i bruttotallene.

Hver psykisk utviklingshemmet over 16 år utløste for 2013 altså et rammetilskudd fra staten på ca kr 576 000. Hvis Loppa skulle hatt samme antall bruker som Osen måtte man hatt 1 mindre bruker i denne kategorien, noe som ville utløst en reduksjon i rammetilskuddet på rammetilskudd på kr 7 680 pr innbygger over 80 år. Korrigert for dette er utgiftsnivået i Loppa altså ned til kr 436 078. *Hvis Loppa da skulle hatt samme ressursinnsats som Osen ville man måtte redusere budsjettet på omsorgssektoren med 13,9 mill.* Vi vil i det påfølgende se hvor man benytter disse ressursene

Tar vi så for oss utvikling for tjenesten over tid, så får vi følgende bilde:

Tidsserie for Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. Innbygger 80 år og over

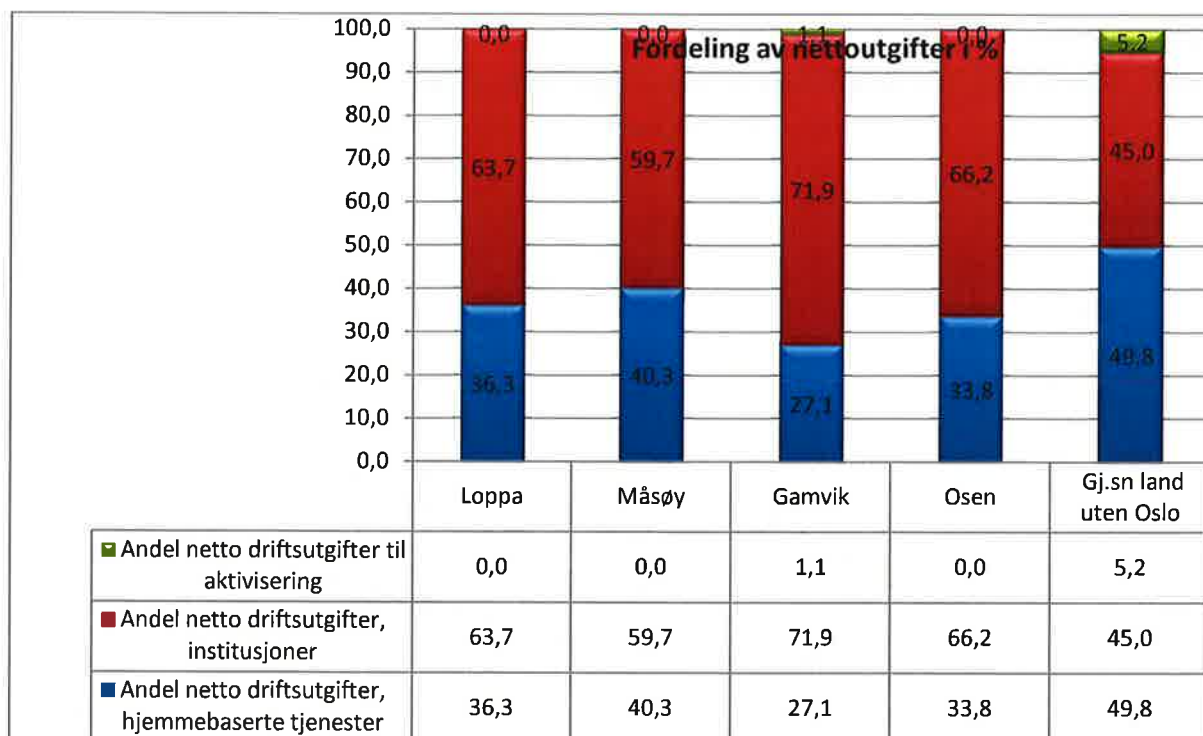

I diagrammet presenteres tallene for gruppen 80+ i perioden 2001 – 2013. Loppa har i hele perioden ligget lavere enn Gamvik. Måsøy har hatt omtrent samme kostnadsnivå som Loppa og man har stort sett fulgt kostnadsutviklingen på landsgjennomsnittet. Unntak er den siste perioden fra 2011 hvor man har gjort et kraftig hopp. Gamvik har bygget ut tjenesten kraftig siden 2005.

Variasjonen mellom ulike kommuner i netto driftsutgifter pr innbygger over 67 år og over 80 år i diagrammet over er betydelige, og vil normalt skyldes en eller flere av følgende faktorer:

- * Ulik vektning mellom hjemmetjeneste og institusjonstjeneste
- * Forskjell i årsverk / kostnad pr bruker
- * Ulik prioritering/tilgjengelighet/dekningsgrad til tjenesten generelt, spesielt sykehjem
- * Omfanget av tjenester til psykisk utviklingshemmede / funksjonshemmede

Så, dersom vi ser på tjenesteprofilen (sammensetningen av tjenesten) får vi følgende bilde:

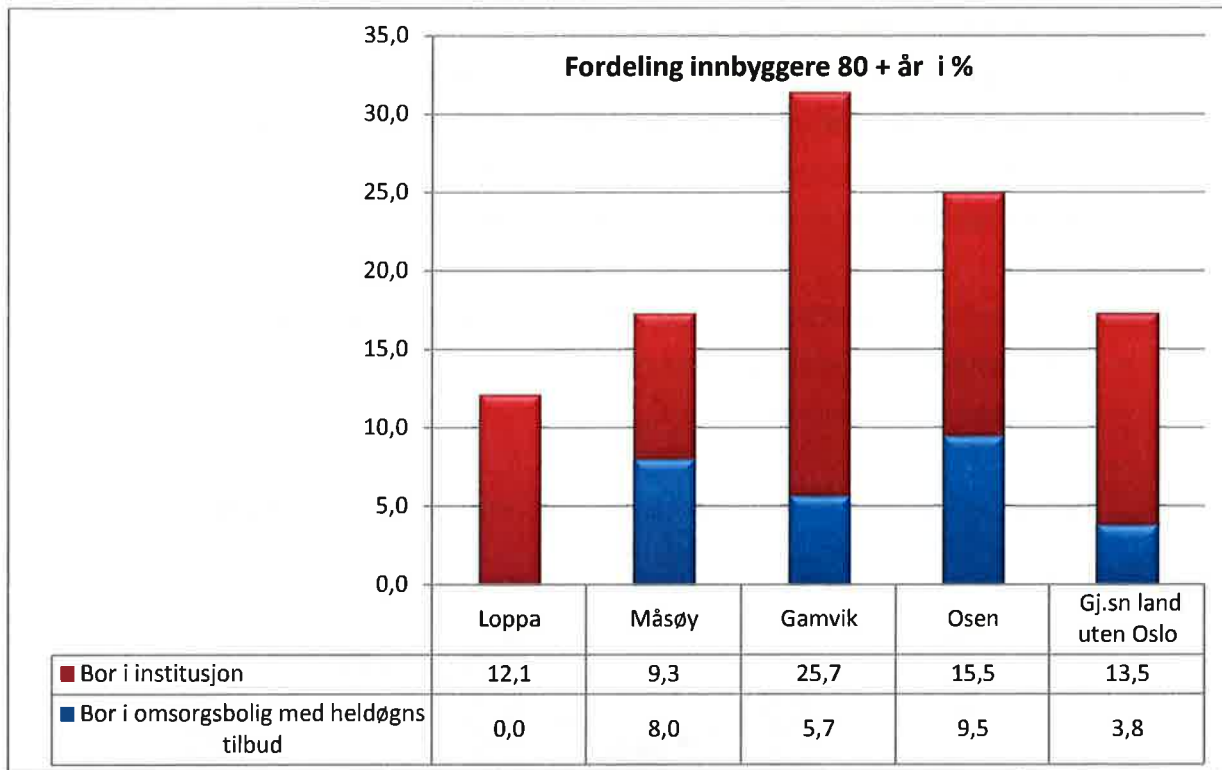

Fordelingen av netto driftsutgifter til pleie og omsorg mellom institusjonstjenesten, hjemmetjenesten og aktivisering viser at Loppa hadde:

- * Lavest i utvalget mht andel til aktivisering – 0 %
- * Nest høyest i utvalget til institusjonstjenesten – 63,7 %
- * Nest høyest i utvalget til hjemmetjenesten – 36,3 %

Generelt kan man si at i et økonomisk perspektiv bør man søke å begrense bruken av institusjonsplasser. Institusjonsplasser er svært dyrt, og ofte er det slik at man både kan få bedre og billigere tjenester ved i større utstrekning å satse på hjemmebasert omsorg, forutsatt at man ikke overstiger et gitt timetall pr bruker i hjemmetjenesten. Nå er det allikevel ikke sikkert at dette gjelder for en kommune med Loppas geografi, der det kan være mer hensiktsmessig å ta brukerne inn fra distriktene til en sentral institusjon.

Det neste vi ser på er derfor omfanget av heldøgns tilbud om omsorgsplasser i institusjon og heldøgnsbemannede boliger:

Som vi ser av diagrammet over har Måsøy, Gamvik og Osen satset litt på boliger med heldøgns bemanning, mens Loppa ensidig har satset på en institusjonsbasert profil. Gamvik ligger høyest i utvalget mht andel innbyggere over 80 som bor i institusjon med 25,7 %, mens Loppa ligger lavest med en andel på 12,1 %.

Ser vi så på andelen som bor i omsorgsboliger med heldøgns omsorg utgjør denne 0 % i Loppa, 8,0 i Måsøy, 5,7 % av de over 80 år i Gamvik og 3,8 % på landsbasis.

KOSTRA bruker korrigerede brutto driftsutgifter pr bruker/plass for produktivitet. Korrigeringen består av at driftsutgiftene, inkludert avskrivninger ved egen tjenesteproduksjon, er korrigert for dobbeltføringer som skyldes viderefordelingen av utgifter/internkjøp mv. pr bruker. Indikatoren viser dermed enhetskostnadene eller produktiviteten ved den aktuelle tjenesten. Normalt vil variasjoner i slike driftsutgifter følge antall årsverk pr bruker. Følgende er normalt bestemmende for ressurser pr bruker for tjenesten samlet sett:

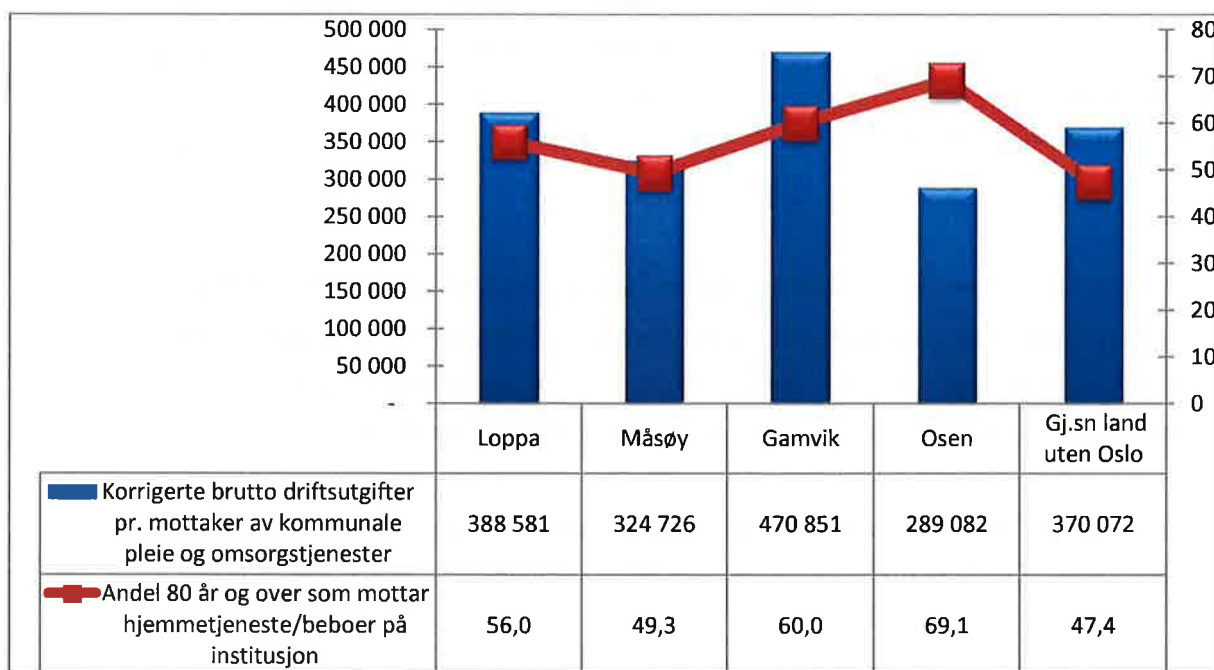
- × Fordelingsprofilen mellom institusjons- og hjemmetjeneste
- × Alderssammensetning av eldre over 67 år, da pleiebehovet stiger med økt alder

- × Det generelle pleiebehovet i brukergruppen
- × Andel ressurskrevende brukere og antall psykisk utviklingshemmede (i gjennomsnitt går omtrent 60 % av kostnadene til hjemmetjenestene til brukere under 67 år/psykisk utviklingshemmede)
- × Lokale prioriteringer avhengig av "behov" eller terskel for å få tildelt tjenester

Andre forhold som også påvirker nivået på korrigerte brutto driftsutgifter vil være:

- × Utdanningsnivå og ansiennitet hos personalet
- × Størrelsen på institusjonene

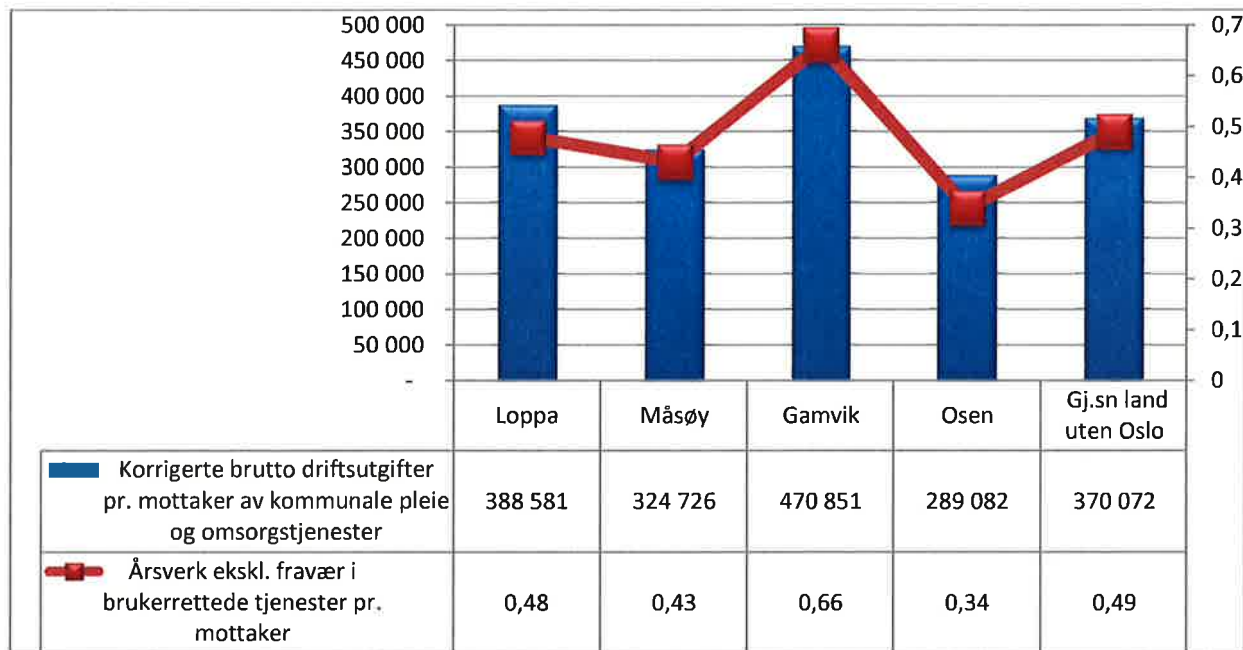
Ser vi på korrigerte brutto driftsutgifter for tjenesten samlet har vi følgende bilde:

Ser vi først på andelen av de over 80 + som mottar tjenester fra pleie og omsorgssektoren utgjør denne 56,0 % i Loppa. Dette klart lavest i utvalget men dog 8,6 % høyere enn landsgjennomsnittet. Osen ligger høyest der 69,1 % av innbyggerne over 80 år har tjenester.

Ser vi så på korrigerte brutto driftsutgifter pr mottaker ligger denne nest høyest i utvalget for Loppa på kr 388 581 og dermed med nest lavest produktivitet i utvalget. Osen ligger lavest og med beste produktivitet på kr 289 082 for tjenesteområdet samlet, mens landsgjennomsnittet ligger midt i utvalget på kr 370 072. Når det

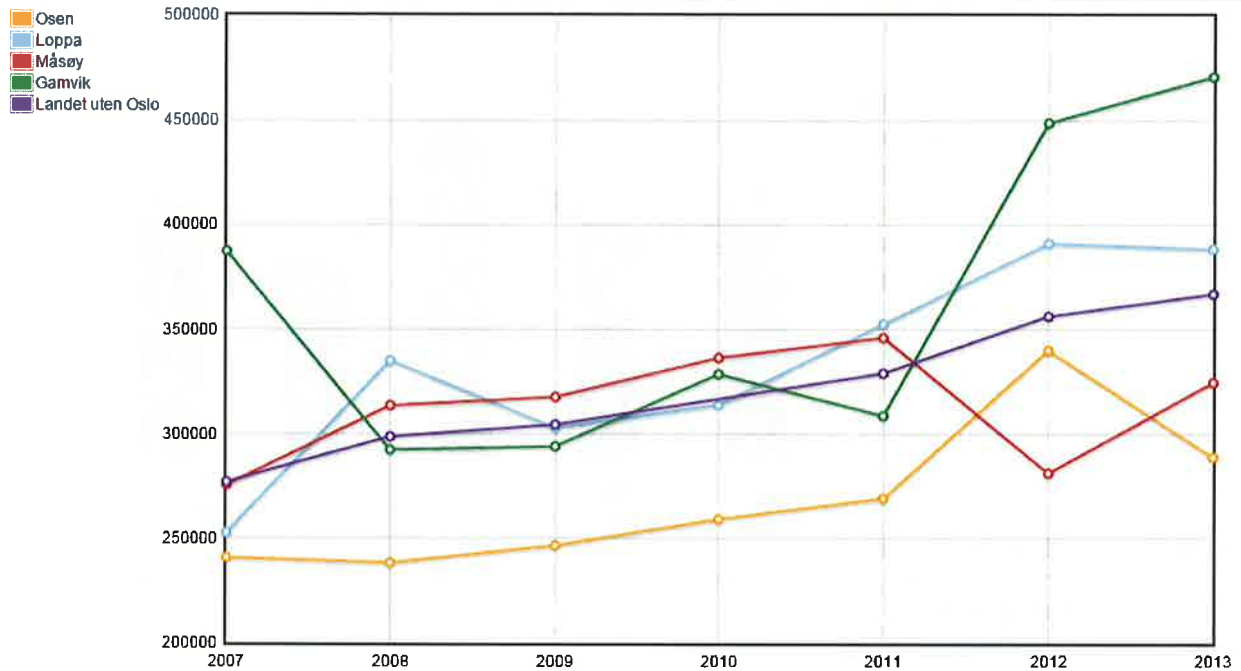
gjelder *brutto driftsutgifter* må man være klar over at her inngår også kostnader til særlig ressurskrevende brukere før refusjonen fra staten trekkes fra. Dette kan - når kommunen blir så vidt små – gi betydelige utslag på bruttokostnadene.

Når vi sammenstiller prisen per bruker i pleie- og omsorg med årsverkstallene ser vi at det er en nær sammenheng her. Kommunene med lavest produktivitet har flest ansatte (årsverk pr bruker). Osen har best produktivitet og lavest nivå på årsverk pr mottaker. Gamvik ligger med dårligst produktivitet og har høyest antall årsverk pr mottaker.

Utviklingen for korrigerede brutto driftsutgifter over tid viser følgende:

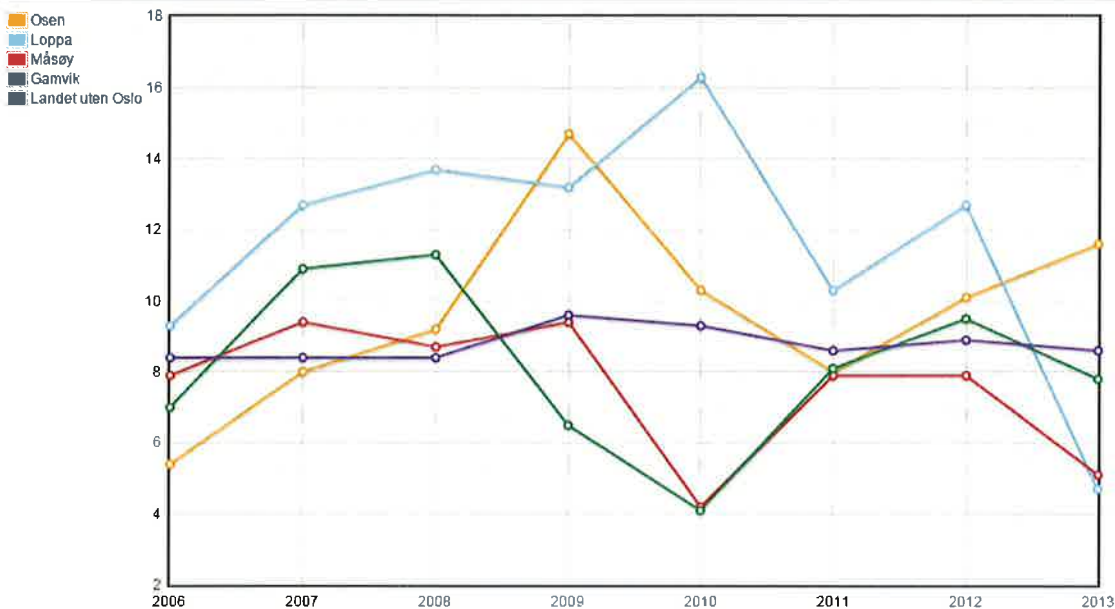
Tidsserie for Korrigerede brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester

Her ser vi at produktiviteten i Loppa stort sett følger utviklingen for landet over tid. Unntaket er perioden 2010-2013 hvor kostnadene har økt litt mer enn landsgjennomsnittet. For Måsøy sin del har kostnadene pr mottager gått betydelig ned i samme periode.

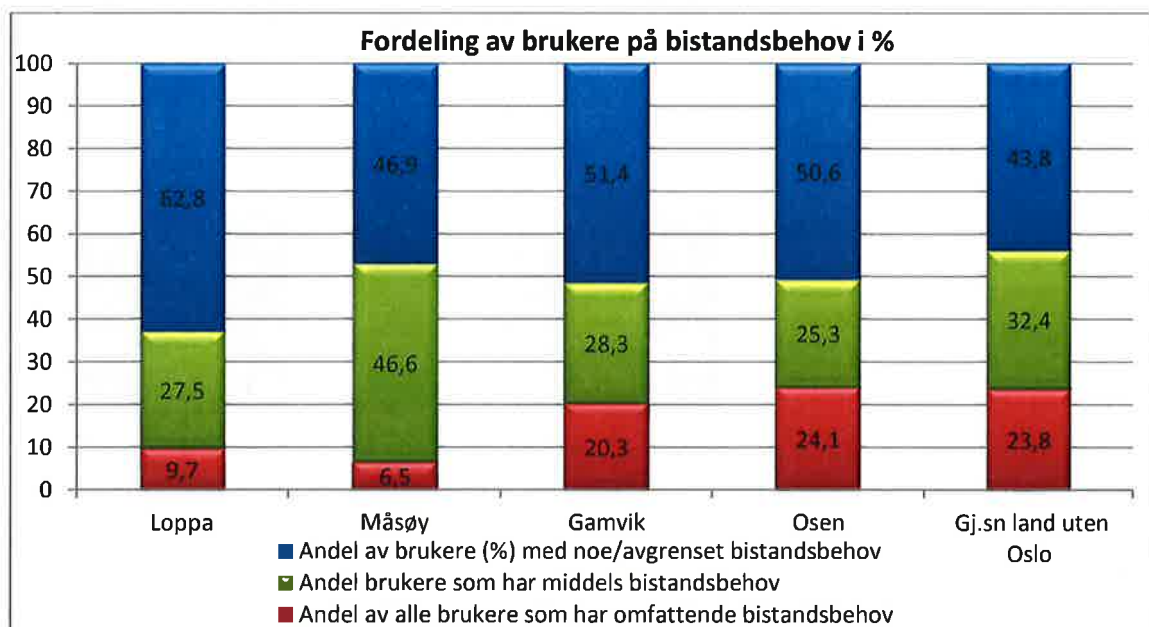
Loppa har siste år hatt et kraftig fall i legemeldt sykefravær i de brukerrettede tjenestene i pleie og omsorg:

Tidsserie for Andel legemeldt sykefravær av totalt antall kommunale årsverk i brukerrettet tjeneste

I perioden fra 2010 hadde man et sykefravær på 16,8 % men dette er redusert til 4,7 % i 2013. Dette er meget bra! Også Måsøy har hatt et fall i samme periode, men dog ikke fra et så høyt nivå som Loppa.

Ser vi så på profilen når det gjelder bistandsbehovet i brukergruppa, er den som følger:

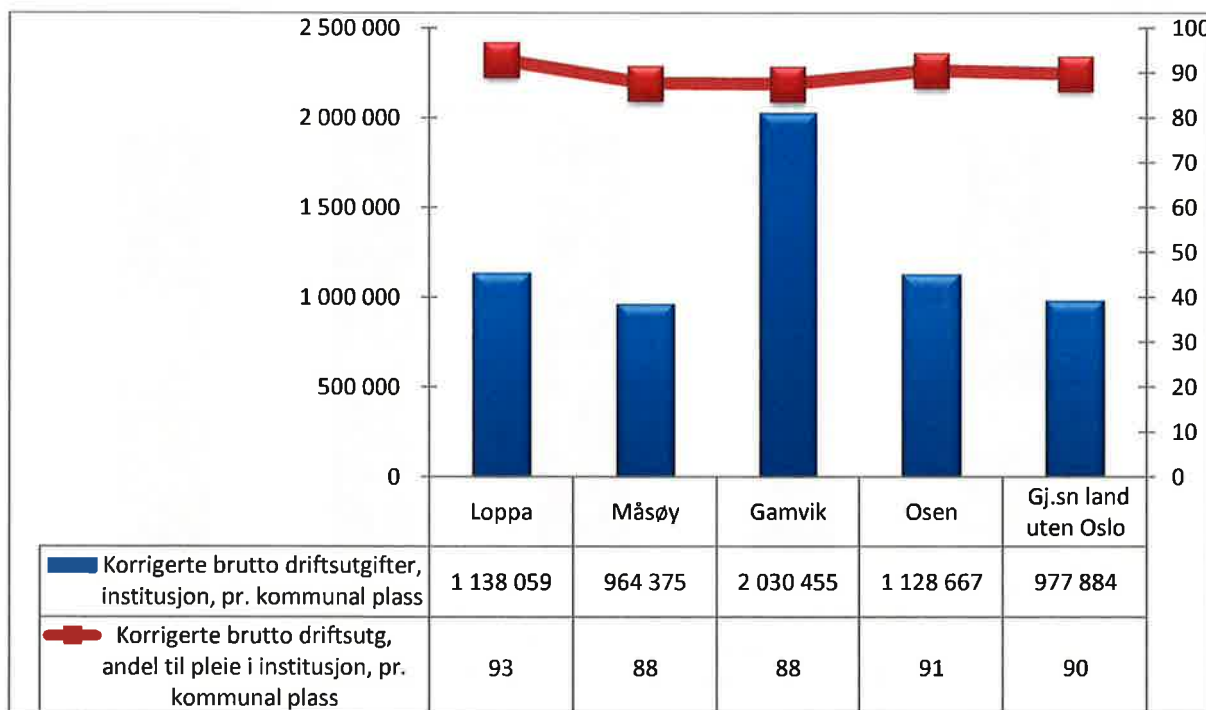

For Måsøy og Loppa sin del ser vi at omfanget på andel brukere med omfattende bistandsbehov er klart lavest. Bare 6,5 % av brukerne i Måsøy og 9,7 % av brukere i Loppa har omfattende bistandsbehov. I Loppa har 27,5 % har middels bistandsbehov og hele 62,8 % har avgrenset bistandsbehov. Loppa er dermed den kommunen med brukere med minst bistandsbehov. Tilsvarende tall for Måsøy er 46,6 med middels bistandsbehov og 46,9 med noe/avgrenset bistandsbehov.

Når vi ser at det er forskjeller mellom kommunene kan dette skyldes tre forhold. Det første er at det er en faktisk variasjon i behov. Den andre er den faglige vurderingen av hva som er omfattende behov eller ikke, og det tredje er vurderingen av hvilket omfang på tjenestetilbudet de ulike behovskategoriene utløser – bruken av omsorgstrappa. Her ser vi ofte at skjønnnet varierer ganske betydelig i mellom kommunene.

5.3 Institusjonstjenester

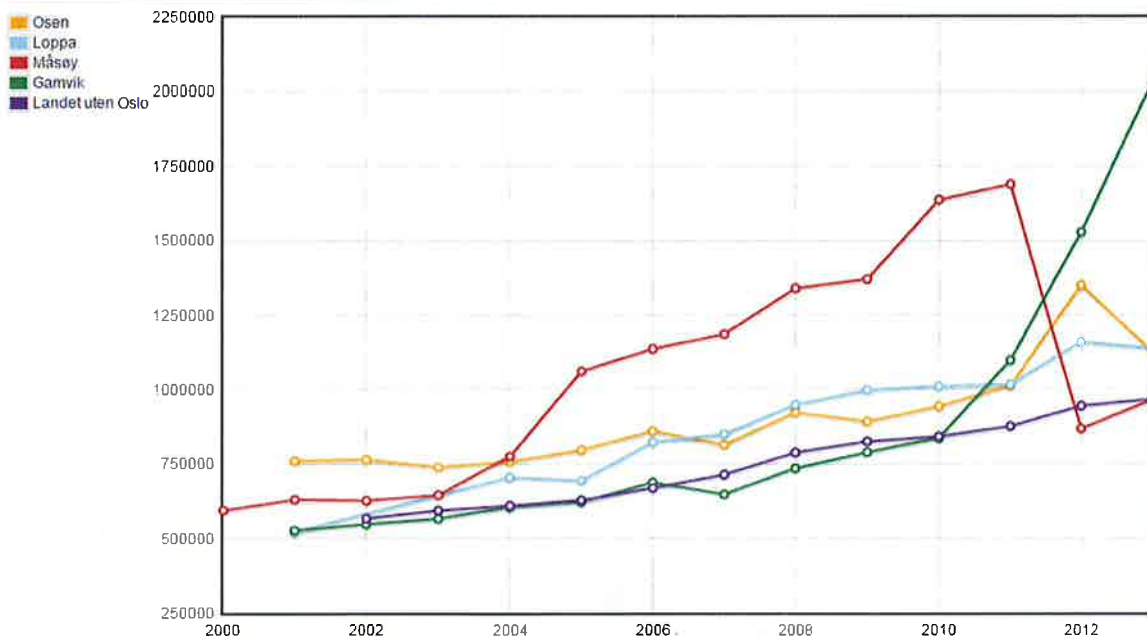
Neste skritt i rapporten blir å se nærmere på de ulike tjenesteområdene hver for seg, og første ut er den institusjonsbaserte delen av tjenesten. Diagrammet nedenfor sier noe om produktiviteten i den institusjonsbaserte tjenesten:

Linjen i diagrammet setter fokus på andelen som går til pleie pr kommunal plass utgjør den for Loppa 93 %, som er høyest i utvalget. Lavest i utvalget ligger Måsøy og Gamvik med 88 %. Tallene her sier imidlertid ingen ting om omfanget og kvaliteten på tjenesten.

Søylene i diagrammet viser korrigerte brutto driftsutgifter pr kommunal plass for kommunene. Høyest andel her betyr lavest produktivitet i utvalget. Måsøy har best produktivitet med kr 964 375 pr plass. Loppa ligger (med sammen med Osen) med nest best produktivitet ved at man bruker kr 1 138 059 pr plass. Desiderert dårligst er Gamvik med kr 2 030 455 pr plass.

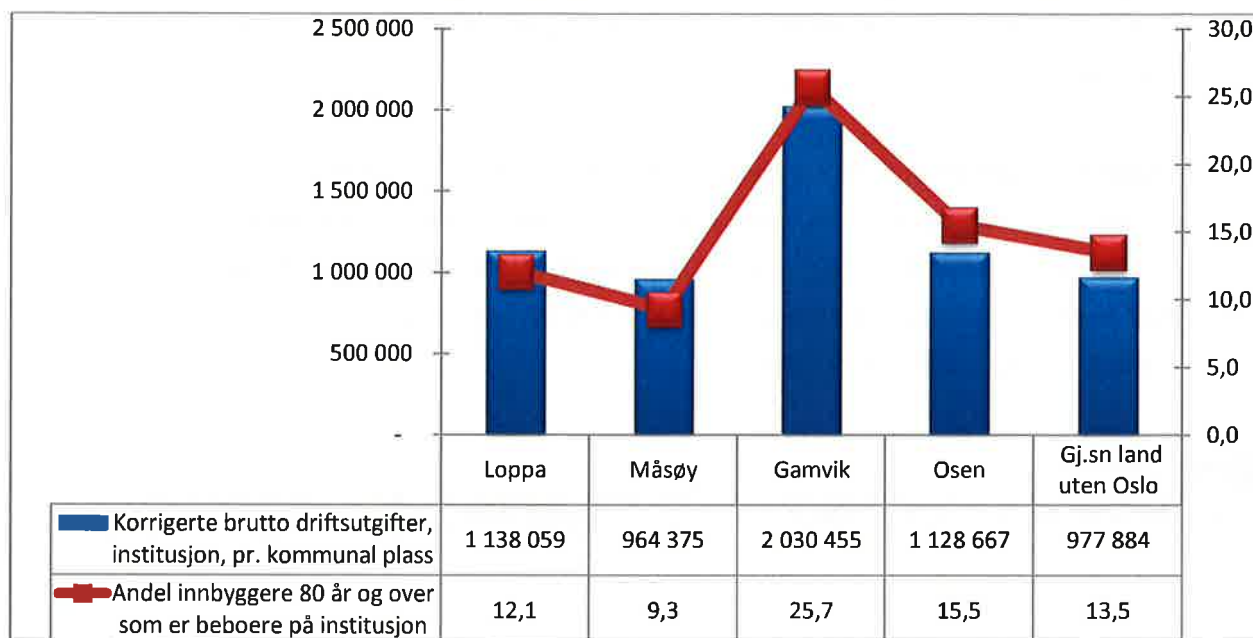
Tidsserie for Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass

Vi ser her at veksten pr plass i Loppa har vært rimelig stabil gjennom perioden. Den som særlig avviker her er Gamvik kommune. Det fremkommer ikke av KOSTRA hvorfor denne veksten har vært så ekstrem, men når man ser slike kurver er det ofte endrede/feil i rapporteringspraksis. Tilsvarende har Måsøy hatt et kraftig fall fra 2011 til 2012.

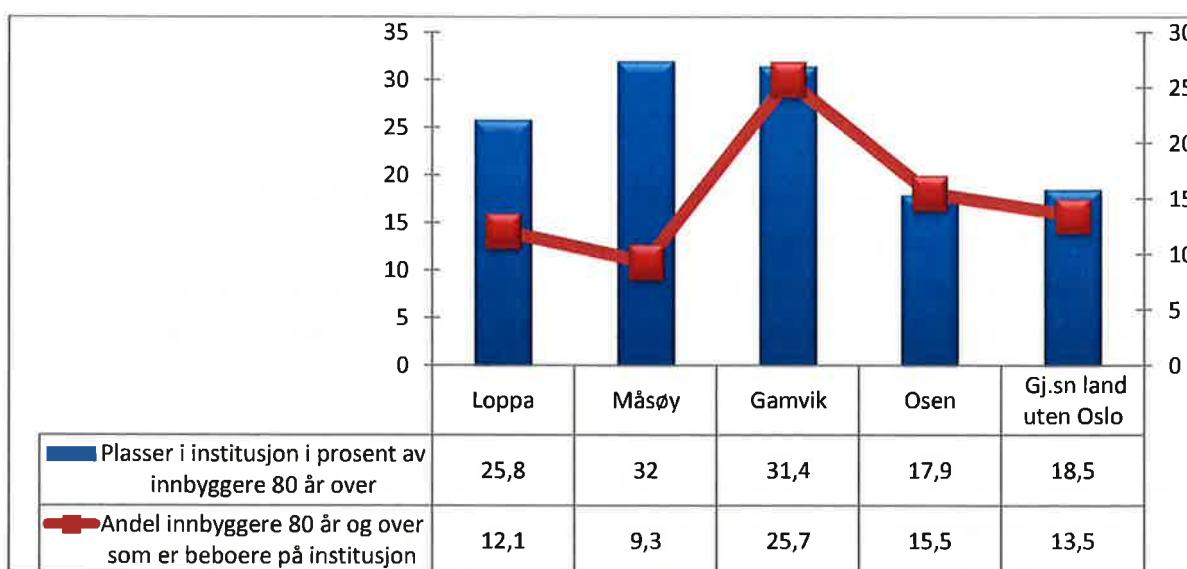
Korrigerte brutto driftsutgifter til institusjonsplasser må alltid sees i sammenheng med antallet institusjonsplasser man har. Har man svært få institusjonsplasser i en kommune så er de brukerne som er der svært syke og dermed er omsorgsbehovet svært stort. Det vil si at jo færre institusjonsplasser du har, desto høyere blir

enhetskostnadene. Enhetskostnaden i Loppa er helt gjennomsnittlig sett i lys av at Loppa har så vidt få institusjonsplasser. Dette er i enda større grad tilfelle i Måsøy.

Grundigere analyser i KOSTRA viser at det i de fleste tilfeller er en nær sammenheng mellom antallet plasser som en kommune har i forhold til antall innbyggere i aldersgruppen 80+, og den faktiske bruken av plassene og dekningsgraden for gruppen 80+.

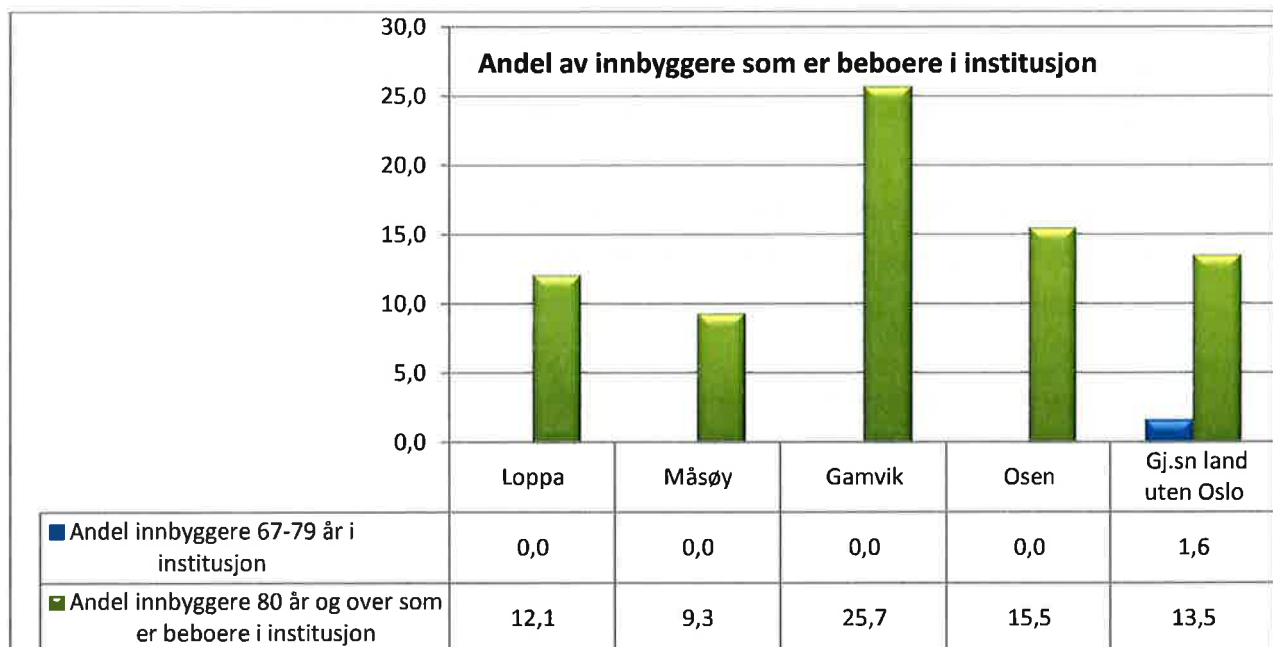
Dette fremgår rimelig entydig av diagrammet her for vår sammenligningsgruppe:

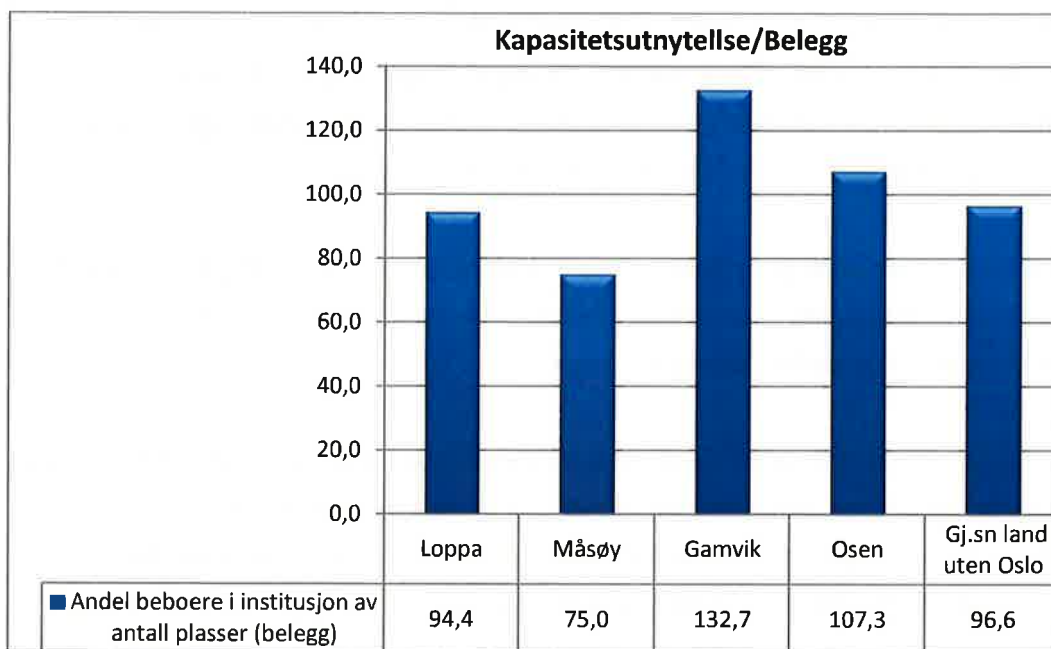
Ser vi først på andelen plasser i institusjon i forhold til andel innbyggere 80+ utgjør denne 25,8 % i Loppa, som er middels i utvalget. Høyest ligger Måsøy med 32 %. Osen ligger lavest i utvalget på 17,9 %, mens landsgjennomsnittet ligger nest lavest med 18,5 % plasser i institusjon i forhold til antall innbyggere 80+.

Ser vi på sammenhengen mellom disse to faktorene ser vi at nivået på andel plasser og andel innbygger 80+ som bor på institusjon er disse normalt sammenfallende. Dette er dog ikke tilfelle i Måsøy og Loppa.

Ser vi så på hvor stor andel av de over 80 som bor på institusjon ligger Gamvik også her klart høyest i utvalget med nesten 25,7 % av innbyggerne over 80 år som beboere i institusjon, mens Loppa er lavest med 12,1 %. Den store forskjellen her er jo Loppa. I Loppa har man plass til 26 personer pr 100 innbygger over 80 år på institusjon, men benytter bare 12 plasser pr 100 innbygger.

Ingen av kommunen har heller ikke rapportert at de har noen yngre brukere (67-79 år eller under 67 år) i institusjon. Dette betyr at plassene enten holdes ledig eller selges. Hvor mange av plassene som selges fremkommer ikke i KOSTRA, men ser man på beleggsprosenten ser man at det er relativt store forskjeller:

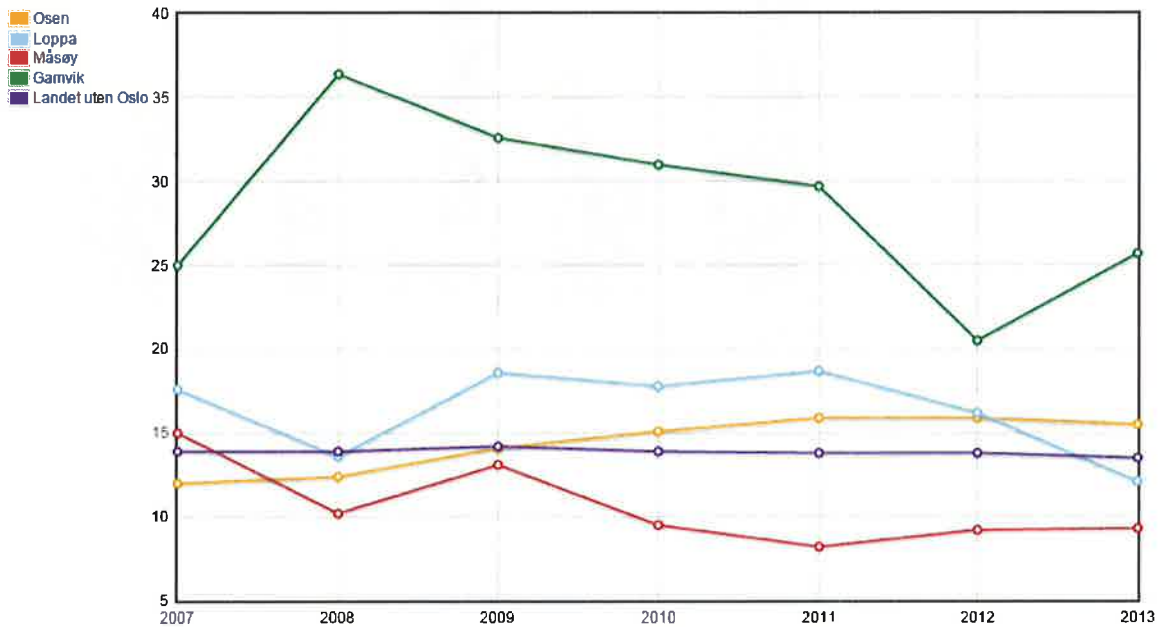

Loppa benytter 94,4 % av plassene, dvs at loppa gjennomåret har hatt 5,6 % ledig kapasitet, mens i Måsøy har man hatt hele 25 % ledig kapasitet. Tilsvarende i Gamvik har man hatt et overbelegg på 132,7 % (som sannsynligvis er hovedforklaringen på de svært høye enhetskostnadene).

Dekningsgrader forteller hvor stor andel av eldre i ulike aldersgrupper om er beboere i institusjon ved utgangen av rapporteringsåret. Rapporteringen tar ikke hensyn til salg og kjøp av plasser, dvs hvor beboeren er hjemmehørende.

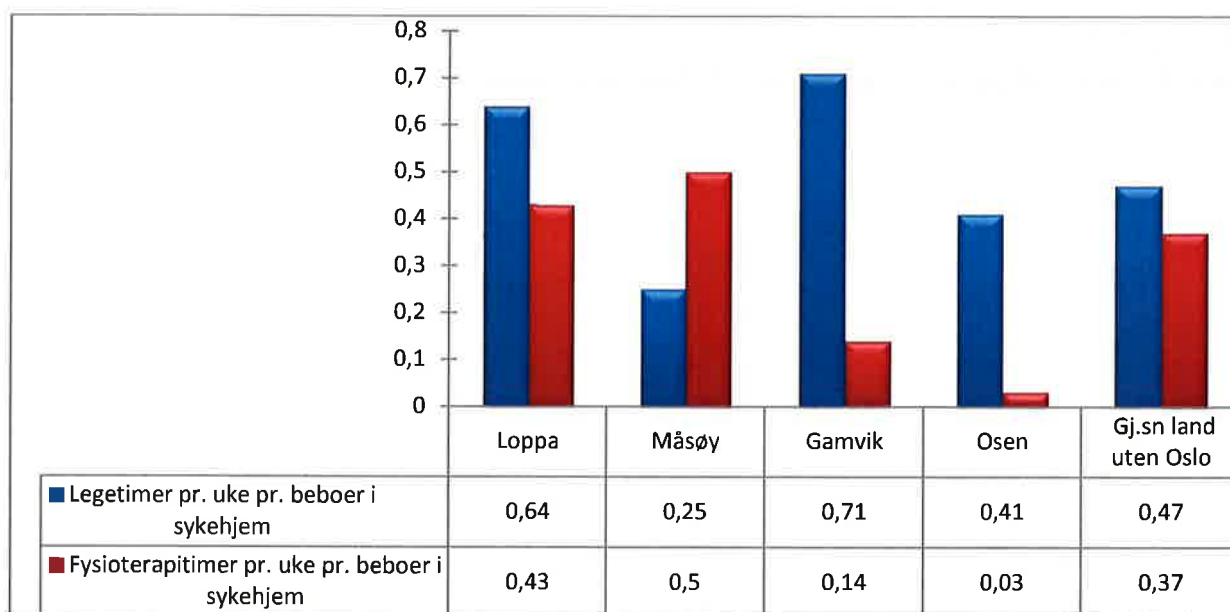
Se vi på den historiske utviklingen ser bildet slik ut:

Tidsserie for Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon

Andelen innbyggere 80+ som er beboere på institusjon har vært relativt stabil for alle kommunene i utvalget igjennom perioden, med unntak av Gamvik kommune som har hatt markante svingninger siden 2007. I Loppa har den gått ned fra 18,7 % i 2011 til 12,1 % i 2013. Det betyr at terskelen for å få plass for de over 80 år har økt. I Måsøy og Osen har de ligget temmelig stabilt.

Til slutt for institusjon ser vi på omfanget av tilgang til lege- og fysioterapitjenester:

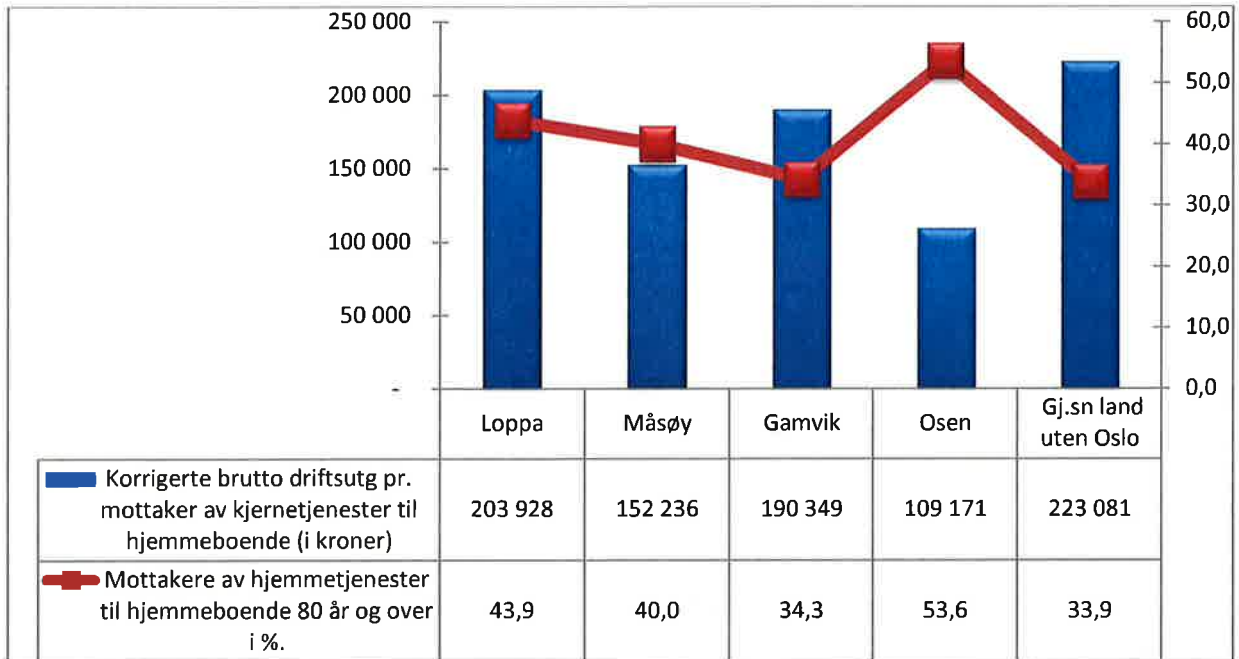
I Loppa er tilgjengeligheten til legetjenesten for institusjonsbeboerne i sykehjem på 0,64 legetimer pr uke pr beboer. Dette er nest høyest i utvalget. For Fysioterapi er tilgangen 0,43 timer pr beboer pr uke som er høyest i utvalget. Hvor vidt man bruker tid på rehabilitering, tilrettelegging og forebyggende tiltak fremgår ikke av tallene, men verdien av denne type virksomhet er at man i neste runde kan spare kommunen for direkte utlegg gjennom f.eks. høyere bruk av institusjonsplasser.

Som henvis til over (rapporten fra Telemarksforsking), finnes det ikke datagrunnlag som tilsier at pleiebehovet i ulike aldersgrupper er særlig forskjellig mellom kommunene. Forskjellen vil derfor hovedsakelig referere seg til nivået på tilbudet i hjemmetjenesten, ulike terskler for innleggelse mellom kommunene og antallet plasser i institusjon i forhold til antallet eldre 80+. Hva som er riktig nivå på antall institusjonsplasser avhenger av omsorgsfilosofien hos den enkelte kommune. Det er kommuner i Norge hvor mer enn 35 % av innbyggerne over 80 år bor på institusjon, og blant de som bruker minst er tallet mellom 3 og 4 % prosent.

5.4 Hjemmebaserte tjenester

KOSTRA bruker også korrigerede brutto driftsutgifter pr bruker som indikator for produktiviteten i hjemmebasert omsorg. Korrigeringen består av at driftsutgiftene, inkludert avskrivninger ved egen tjenesteproduksjon, er korrigert for dobbeltføringer som skyldes viderefordeling av utgifter / internkjøp mv. pr bruker.

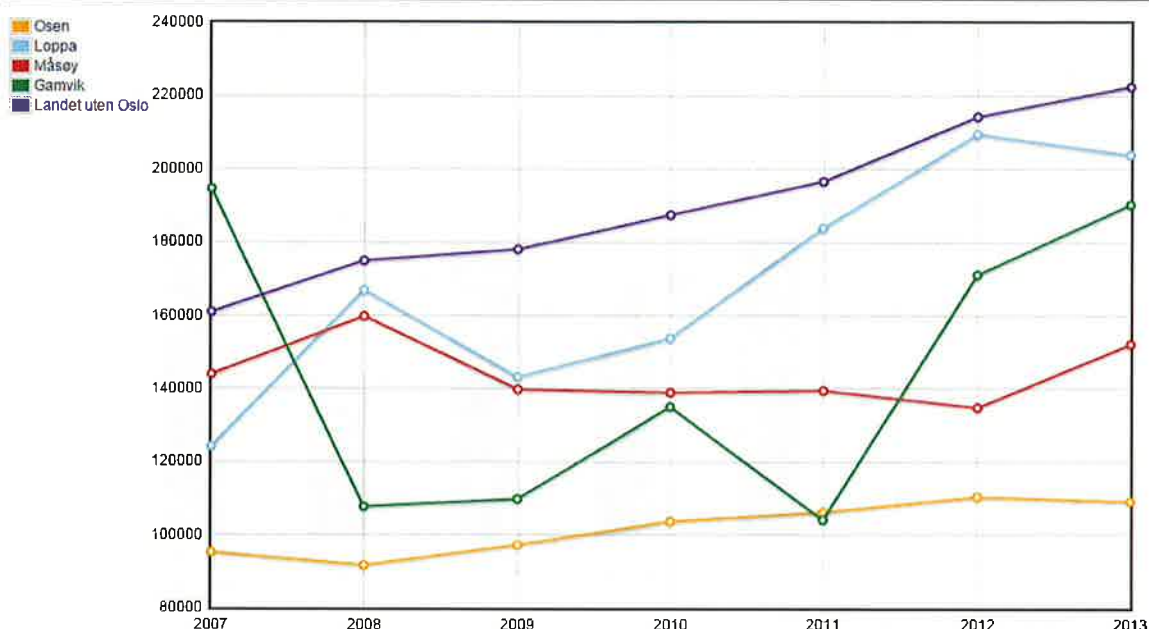
I diagrammet under er andelen innbyggere 67+ som mottar hjemmetjenester illustrert ved den røde linja, og korrigerte brutto driftsutgifter pr mottaker illustreres av søylene.

Vi ser av søylene at Loppa kommune brukte kr 203 928 pr mottaker av hjemmetjenesten. Dette er høyest i utvalget sett bort i fra landsgjennomsnittet og Loppa har dermed nest dårligst produktivitet i tjenesten. Landsgjennomsnittet ligger høyest i utvalget på kr 223 081, noe som skyldes at svært mange kommuner etter hvert har lagt om fra en institusjonsbasert omsorg til hjemmebasert (omsorgsboligbasert) omsorg. Ser vi på omfanget av de over 67 som mottar tjenester ligger dette på 43,9 %, noe som er nest høyest i utvalget. Høyest ligger Osen med 53,6 % og landsgjennomsnittet er lavest på 33,9 %.

Tar vi så for oss utviklingen for hjemmetjenesten over tid, så får vi følgende bilde:

Tidsserie for Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)

Den historiske utviklingen i perioden 2007 – 2013 viser at kostnadene i Loppa har vokst mer enn landsgjennomsnittet i perioden. Sterkest har veksten vært i perioden 2010 - 2012.

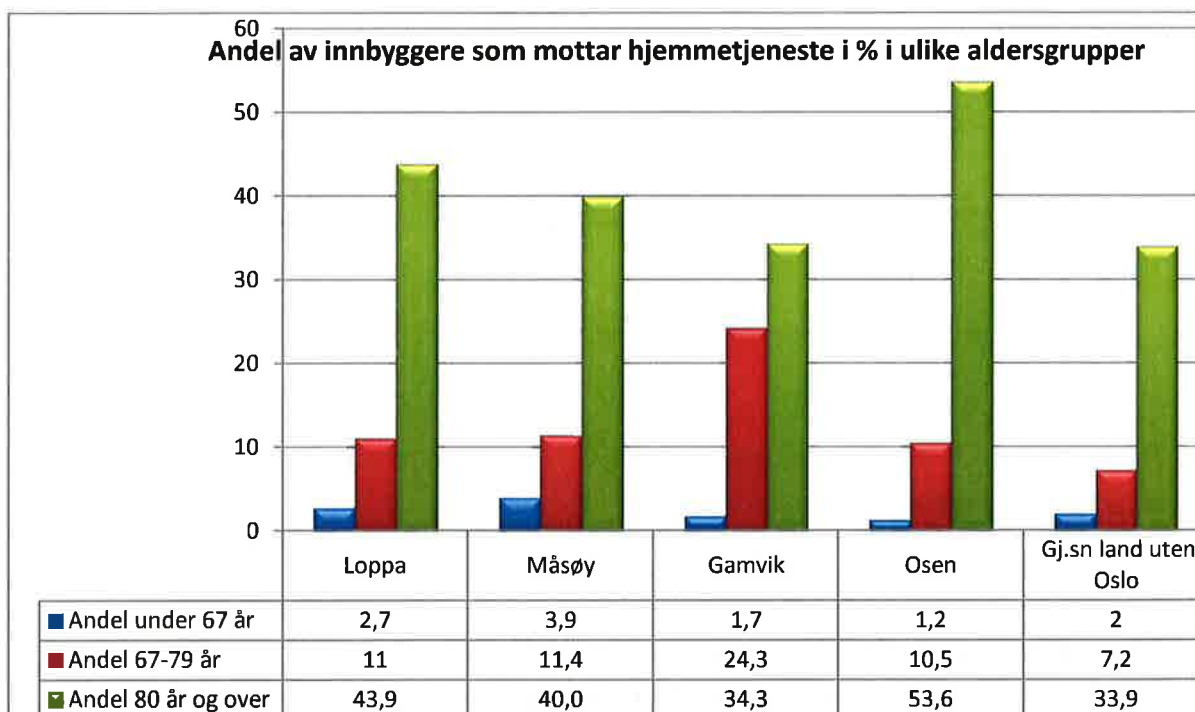
Korrigert bruttokostnad pr. bruker i hjemmetjenesten vil normalt variere med:

- × årsverk pr bruker, dvs. timetildelingen pr bruker
- × aldersfordelingen i kommunen og andel 80 år + i institusjon
- × andelen ressurskrevende brukere / PU
- × utdanningsnivå / ansiennitet hos ansatte, dvs. lønnskostnader
- × andel av det samlede antall årsverk som brukes direkte i tjenesteytingen / brukerkontakt vs. kjøring, administrasjon mv.
- × lokale prioriteringer for øvrig

I KOSTRA er det ikke foretatt noe skille mellom ulike brukergrupper i rapporteringen av korrigerte utgifter pr mottaker, men erfaringsmessig går en betydelig andel av hjemmetjenestens kostnader til brukere under 67 år og/eller PU i en kommune. Disse er vanligvis ikke mange i antall, men har ofte et desto mer omfattende pleiebehov. Det fins heller ikke indikatorer i KOSTRA som kan angi behovet for ressursinnsats til spesielt kostnadskrevende brukere. Som følge av dette er det derfor heller ikke mulig å vurdere om kommunen har en tilstrekkelig ressursinnsats pr mottaker eller ikke.

Kommunen kan få enda større innsikt i dette ved i større grad å vurdere egen registrering av IPLOS-data og timetildeling pr bruker sammenlignet med registrert pleiebehov.

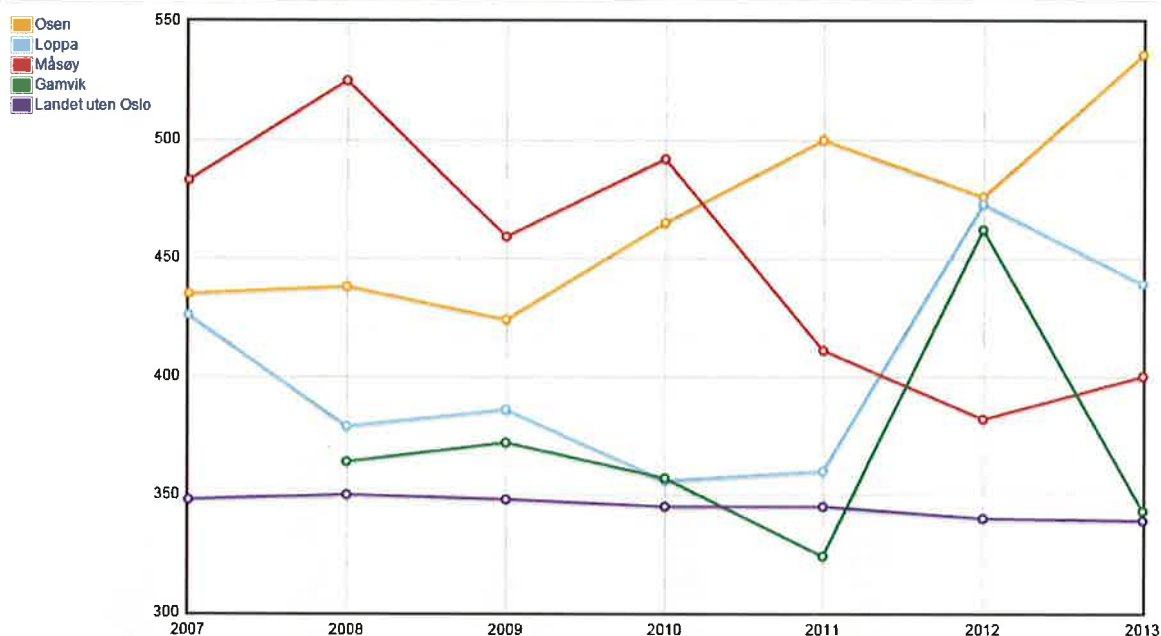
KOSTRA inneholder opplysninger om andel av innbyggere i ulike aldersgrupper som mottar tjenester og omfanget på bistanden. Ser vi først på fordelingen mellom de ulike aldersgruppene, har vi følgende bilde:

Ut fra dette bildet ser vi at Loppa, Måsøy og Osen har en høy andel innbygger over 80 år som mottar hjemmetjenester. I Loppa er det 43,9 %, mens landsgjennomsnittet er 33,9 %.

Ser vi på den historiske utviklingen viser tallene at det har vært en markant nedgang i perioden 2011 – 2013 i antall eldre 80 + som mottar hjemmetjenester:

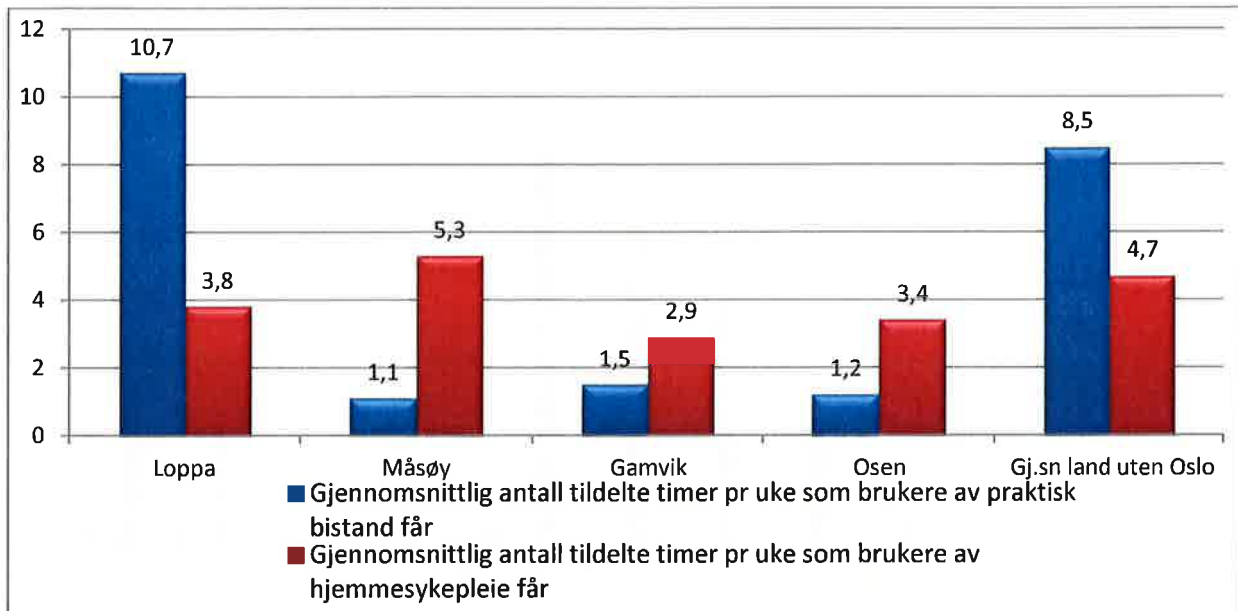
Tidsserie for Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over.

I 2011 mottok 36 % av alle innbyggere over 80 år i Loppa hjemmetjenester. I 2013 var dette tallet økt til 43,9 %.

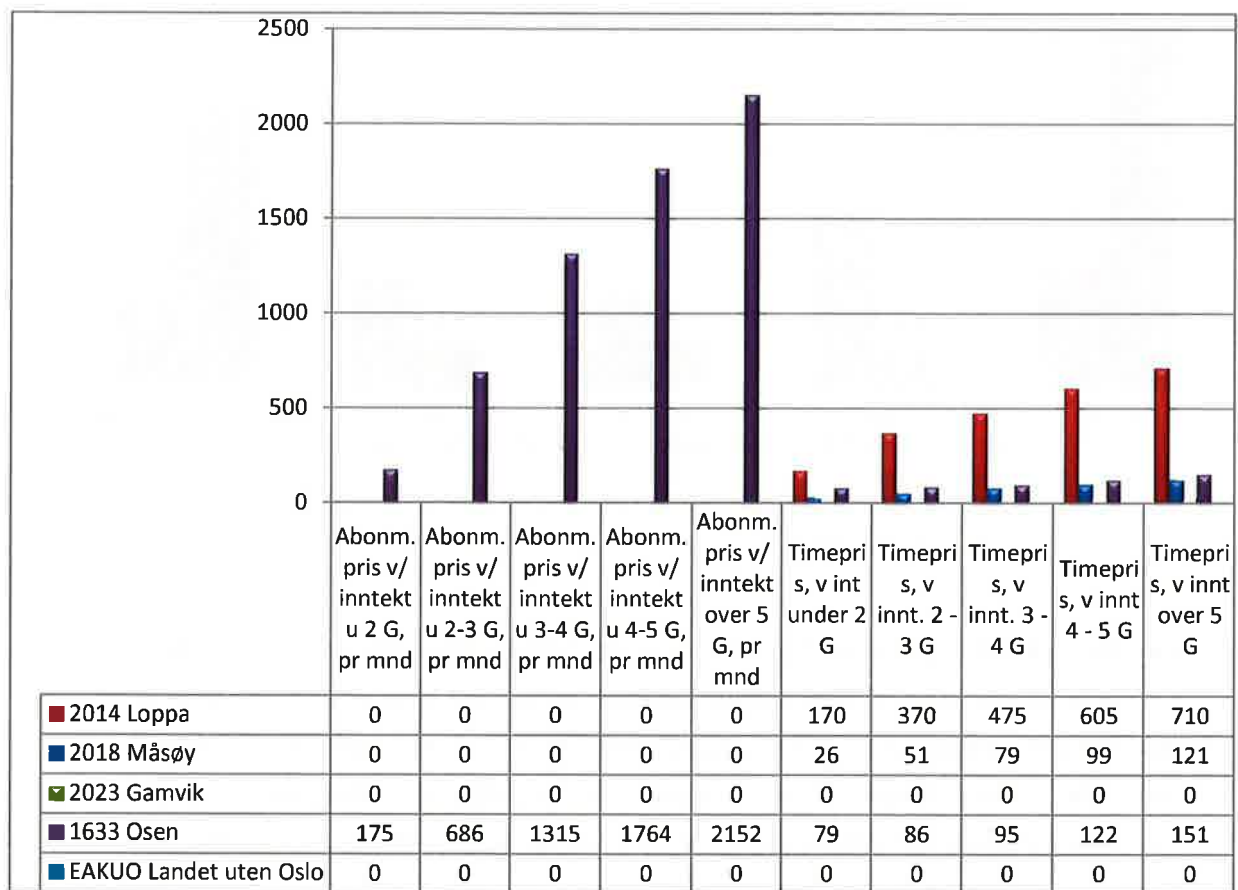
Men det som er spesielt viktig er å merke seg er at 2,7 % av alle innbyggere under 67 år mottar tjenester, dvs 23 brukere. Hvis man hadde hatt samme nivå som Osen, så skulle man hatt 11 brukere. Hvem er de 12 «øvrige» som mottar tjenester i Loppa?

Ser vi så på profilen når det gjelder antall timer praktisk bistand og hjemmesykepleie som mottakerne får, har vi følgende bilde:

Her ser vi at tildelingen pr mottaker varierer betydelig mellom kommunene i gruppa. I Loppa får brukerne av praktisk bistand gjennomsnittlig 10,7 timer pr uke, noe som er klart høyest i utvalget. Måsøy ligger lavest med 1,1 time pr uke, men det er bare små forskjeller mellom Måsøy, Gamvik og Osen. Når det gjelder hjemmesykepleie, så er det mindre variasjoner mellom kommunene. I Loppa får brukerne gjennomsnittlig 3,8 timer pr uke, i Måsøy 5,3 timer, i Gamvik 2,9 timer og i Osen 3,4. Landsgjennomsnittet ligger på 4,7 timer pr uke.

Til slutt tar vi for oss brukerbetalingene for praktisk bistand så ser vi at Loppa, Måsøy og Gamvik ikke har noe system for abonnementspris, mens Loppa ligger høyest i utvalget på på timespris:

6 Helsetjenester

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

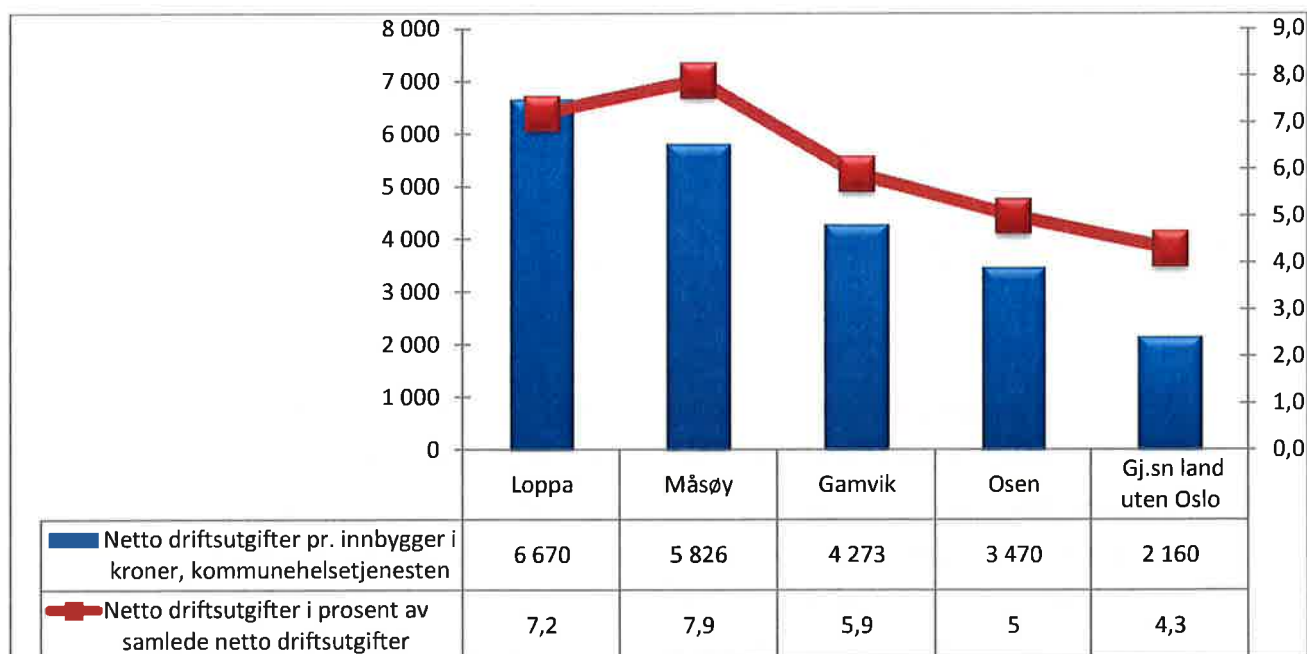
232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste

233 Annet forebyggende helsearbeid

241 Diagnose, behandling og re-/ habilitering

I det første diagrammet her starter vi med å gi et bilde av hvordan kommunen prioriterer helsetjenester.

I diagrammet er netto driftsutgifter pr innbygger til helse vist på søylene og hvor stor andel disse utgjør i % av kommunens samlede utgifter illustreres ved hjelp av linjen:

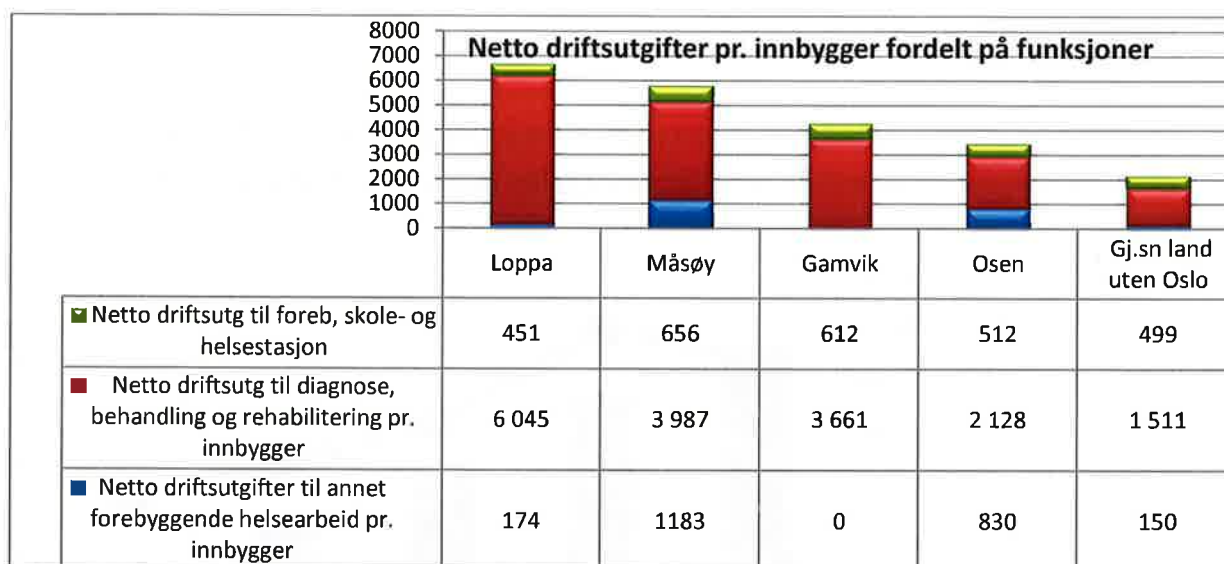
Sammenlignet med pleie- og omsorgssektoren utgjør dette et betydelig mindre omfang av tjenester.

For Loppa ser vi at netto driftsutgifter pr innbygger er kr 6 670, noe som er klart høyest i utvalget. Osen ligger lavest i utvalget på 3 470 kr, mens Måsøy ligger nest høyest på kr 5 826.

Av Loppas samlede utgifter til kommunal tjenesteyting utgjør utgiftene til helse 7,2 % som sammen med Måsøy (7,9 %) er høyeste andel i utvalget. Landsgjennomsnittet

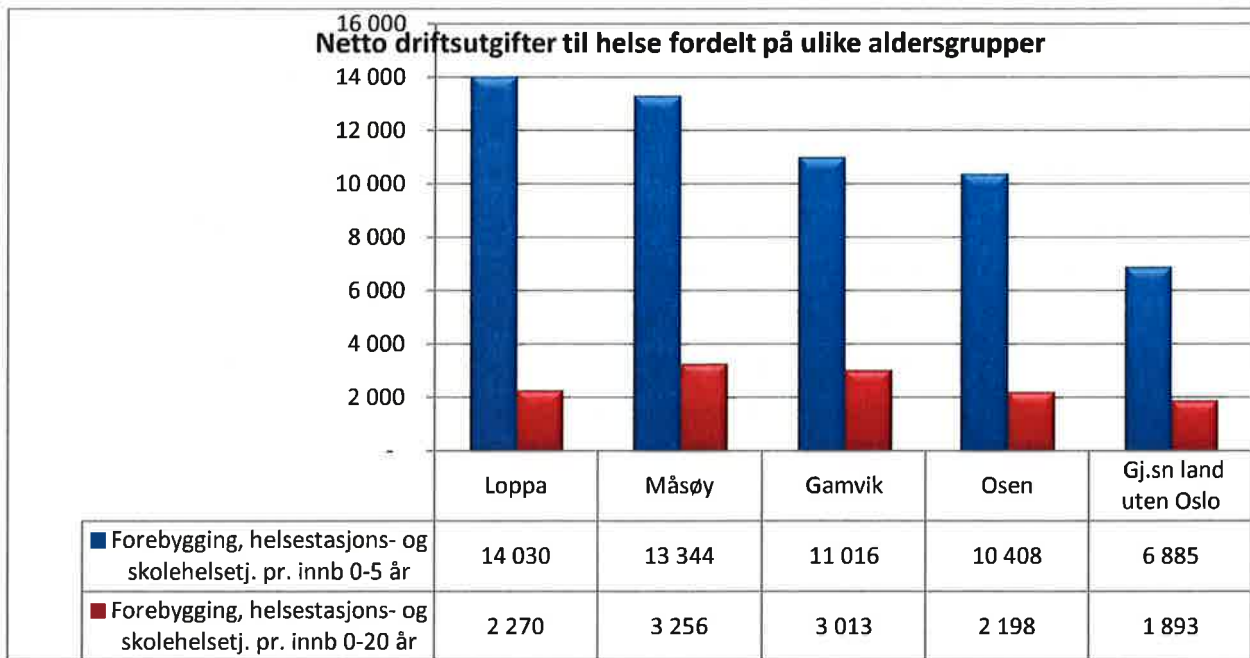
er på 4,3 %. Mye av forklaringen her ligger i kommunestørrelse og geografi. Skal man ha en lege må man ha en 100 % stillingshjemmel selv om man kanskje strengt tatt bare har behov for 60 %, samt at store avstander gjør det utfordrende med interkommunalt legevaktsamarbeid.

Ser vi på nettoutgiftene pr innbygger fordelt på hovedfunksjonene i KOSTRA, har vi følgende bilde:

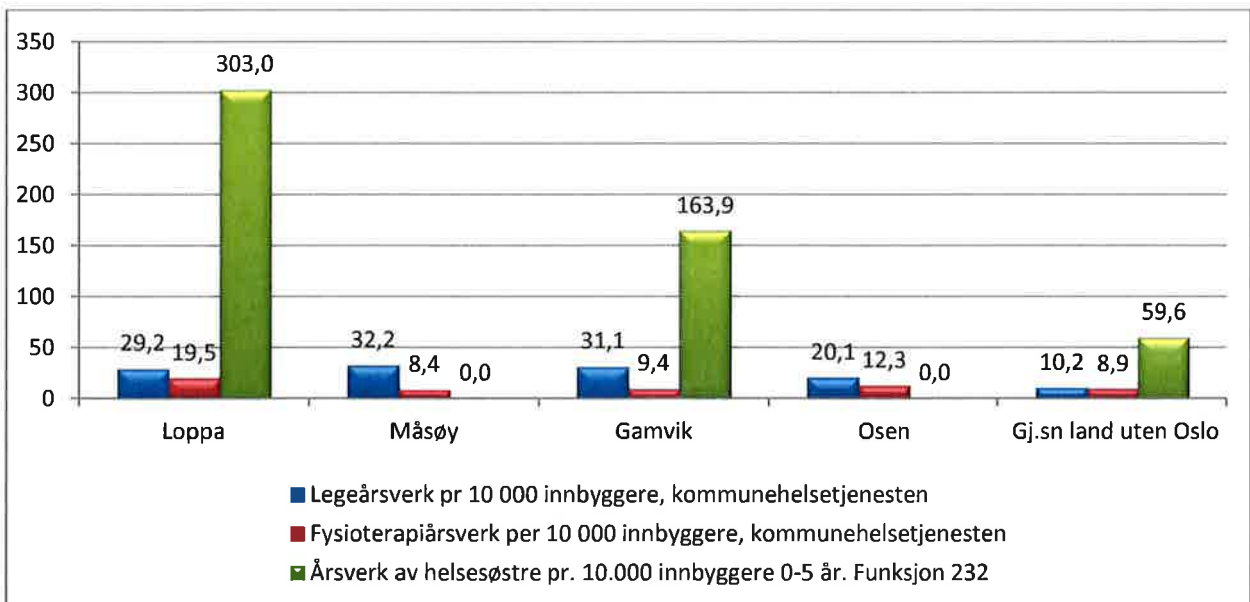
Diagnose, behandling og rehabilitering utgjør den største andelen av de 7,1 % angitt over. Her bruker Loppa kr 6 045 pr innbygger, som ligger klart høyest i utvalget. Mens landsgjennomsnittet ligger på kr 1 511, ligger Måsøy middels i utvalget på kr 3 987 Videre ser vi at det forebyggende arbeidet som utføres av helsestasjon og skolehelsetjenesten i Loppa ligger lavest med kr 451 pr innbygger, mens Måsøy ligger høyest i utvalget på kr 465. Ser vi på netto driftsutgifter til annet forebyggende helsearbeid i Loppa, så ligger det lavest med kr 174 pr innbygger, mens Måsøy ligger klart høyest i utvalget på kr 1 183.

Ser vi på hvordan utgiftene til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste fordeler seg på brukergruppene ut fra en aldersgruppering har vi følgende bilde:

Diagrammet viser nettoutgifter fordelt på aldersgruppene 0 - 5 år og 0 - 20 år for helsestasjonen og skolehelsetjenesten (funksjon 232). Ser vi på målgruppa 0-5 år ligger Loppa høyest i utvalget på kr 14 030. Her ligger Måsøy nest høyest med kr 13 344, mens Osen ligger lavest med kr 10 408. For målgruppa 0 – 20 år ligger Loppa lavest med kr 2 270. Her ligger Måsøy høyest med kr 3 256.

Årsverksinnsatsen for de viktigste tjenesteområdene ser vi i følgende figur:

Ser vi først på årsverk for leger, ligger Måsøy høyest i utvalget mht omfanget på legeårsverk med 32,2 årsverk - omregnet i hele årsverk pr 10 000 innbyggere i målgruppa. I Loppa er tallet 29,2 årsverk, igjen omregnet pr 10 000 innbyggere. For fysioterapeuter ligger andelen i Loppa klart høyest med 19,5 årsverk pr 10 000 innbyggere. Her ligger Loppa lavest i utvalget på 8,4 årsverk pr 10 000 innbyggere. Årsverkstallen for helsesøstre viser at hvis Loppa hadde hatt 10 000 innbygger i alderen 0-5 år, så hadde de hatt 303 årsverk av helsesøstre med den dekningsgraden man har i dag. Det er seks ganger høyere enn landsgjennomsnittet og dobbelt så høyt som Gamvik. Måsøy og Osen har ikke oppgitt tall her.

7 Sosialtjenesten

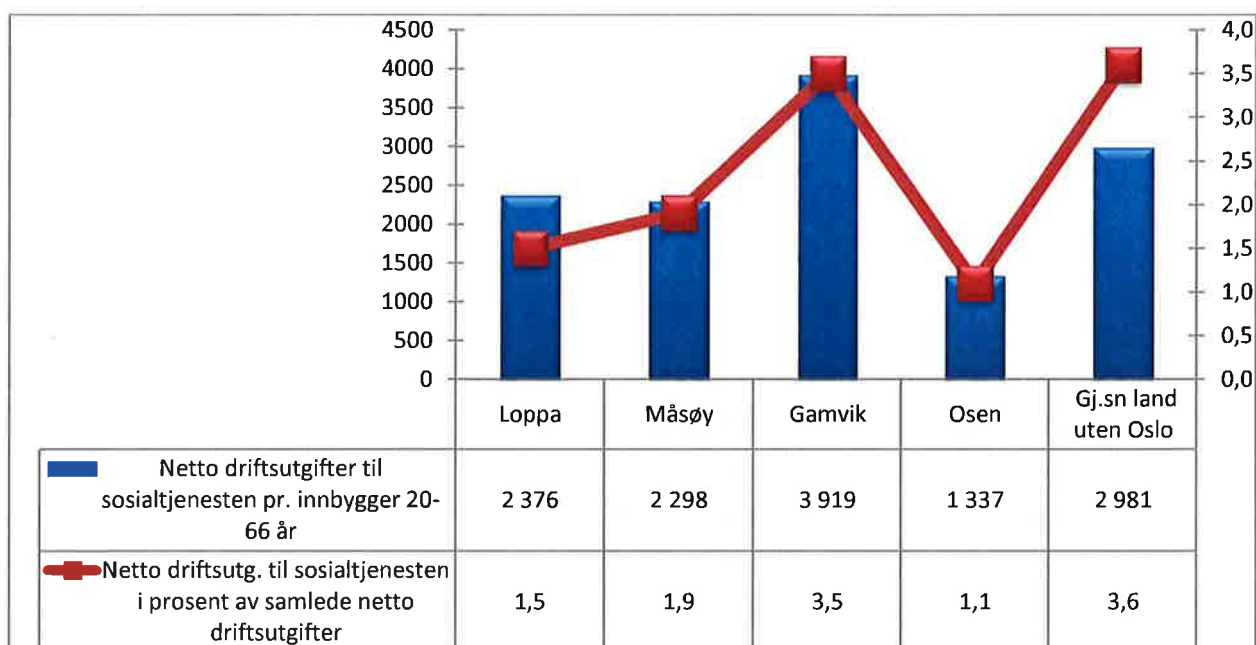
Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

242 Råd, veiledning, og sosialt forebyggende arbeid

243 Tilbud til personer med rusproblemer

281 Økonomisk sosialhjelp

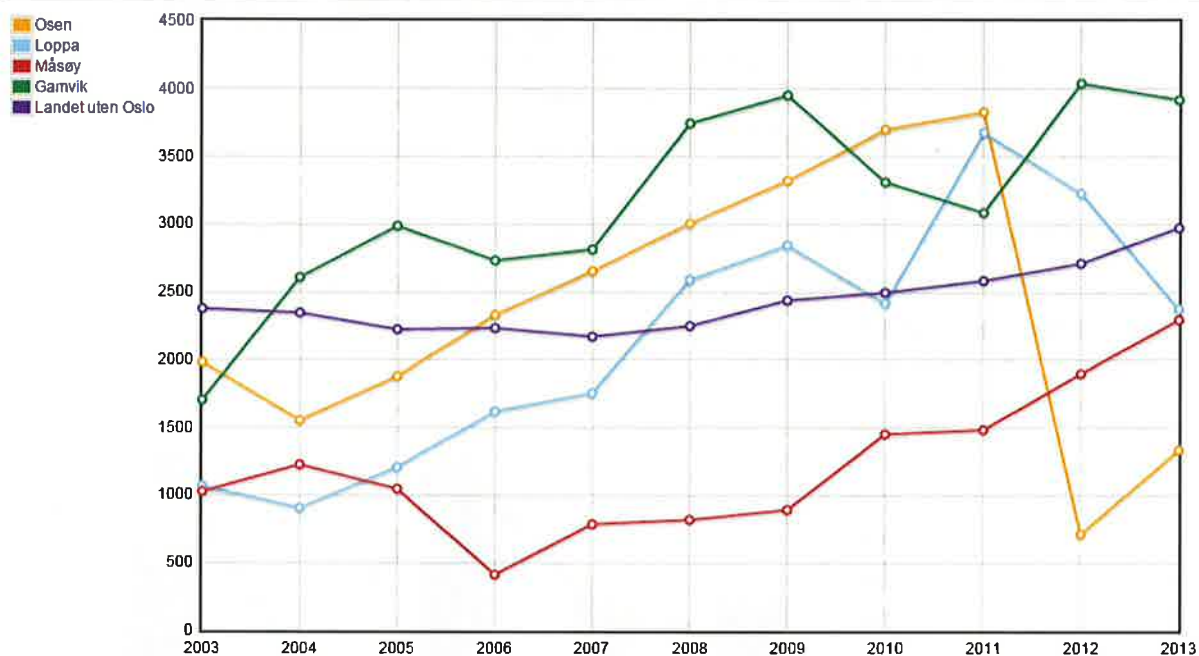
Prioriteringen av sosialtjenesten finner vi ved å se på netto driftsutgifter pr innbygger i målgruppa illustrert av søylene, og andelen disse utgjør av kommunens samlede utgifter illustreres ved hjelp av linjen:

Når det gjelder netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger 20 – 66 år ligger Måsøy lavest i utvalget med kr 2 298 pr innbygger og Loppa like over med kr 2 376. Gamvik ligger klart høyest med kr 3 919. Ser vi på andelen dette betyr for kommunens totale budsjett, så utgjør den 1,5 % i Loppa og 1,9 % i Måsøy. Landsgjennomsnittet ligger 3,6 %.

Historisk sett har utgifter til sosialtjenesten svingt mye i Loppa, men siden 2011 har de falt relativt kraftig.

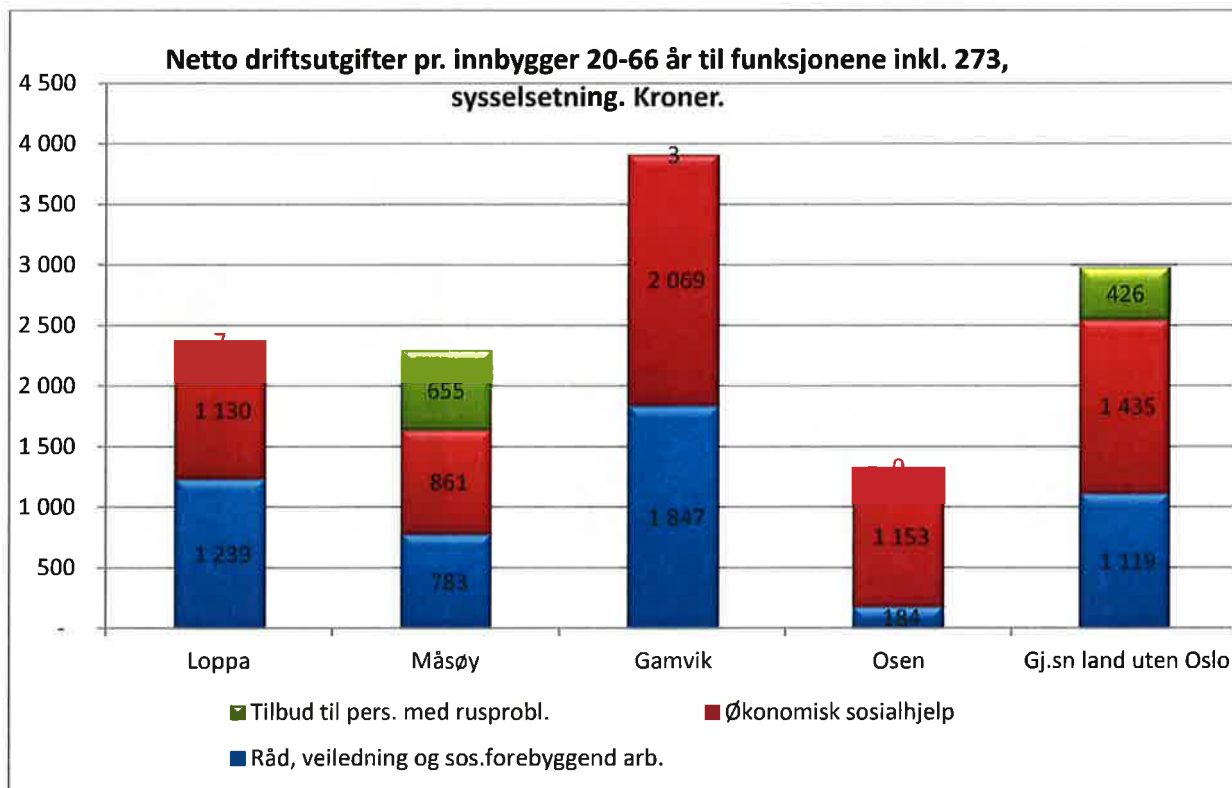
Tidsserie for Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år

Nettoutgifter pr innbygger i målgruppen er normalt et resultat av fire forhold:

- * Andel innbyggere som har tjeneste, dvs. antall
- * Gjennomsnittlig stønadslengde
- * Satser/gjennomsnitt utbetaling pr mottaker
- * Årsverksinnsats pr mottaker på sosialkontoret

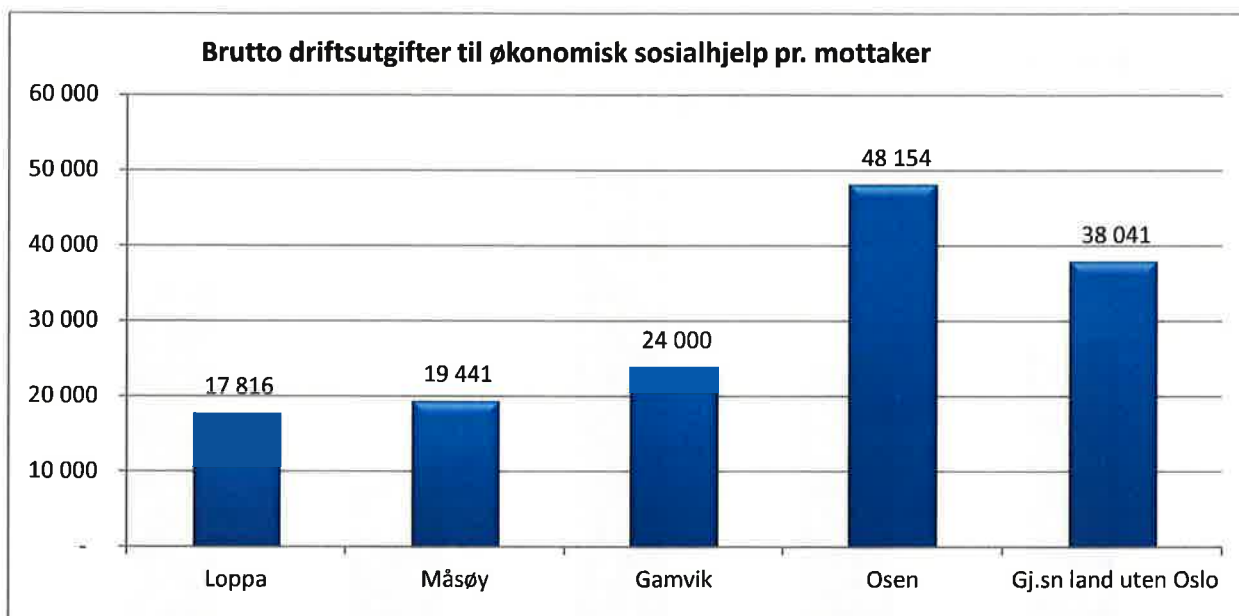
Ser vi på hvordan utgiftene fordeler seg mellom funksjonene i KOSTRA får vi følgende bilde:

Av diagrammet ser vi hvor stor andel de ulike funksjonene utgjør av netto driftsutgifter. Rådgivnings- og veiledningstjenesten/driften av kontoret (blått) ligger nest høyest i utvalget for Loppa på kr 1 239 pr innbygger i målgruppa 20 – 66 år. Her ligger Gamvik høyeste av kommunen med kr 1 847, mens landsgjennomsnittet er på kr 1 119 pr innbygger i målgruppa. Ser vi så på utgiftene til økonomisk sosialhjelp for Loppa viser denne kr 1 130 pr innbygger i målgruppa, som nest høyest i utvalget. Også her ligger Gamvik høyest av kommunen.

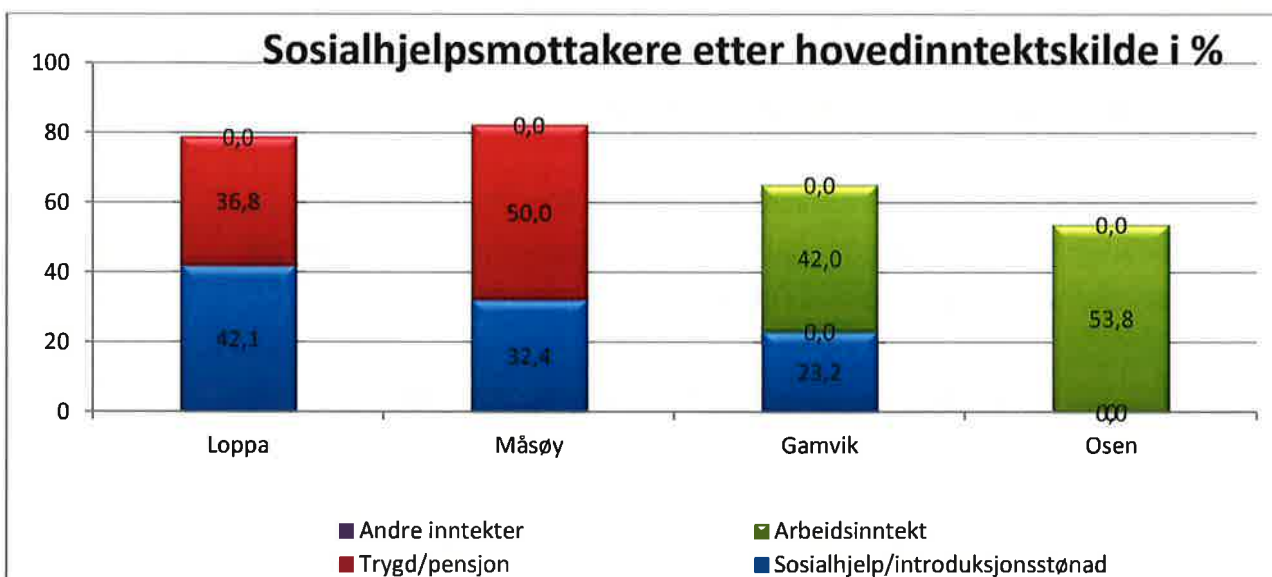
Tilbudet til personer med rusproblemer utgjør kr 20kr 75 pr innbygger i aldersgruppen 20 – 66 år i Loppa og Kr 655 i Måsøy. Dette skyldes nok ulik føringspraksis mer enn ulikhet i tilbud/behov.

Ser vi så på utbetaling av sosialhjelp pr mottaker, ser vi følgende:

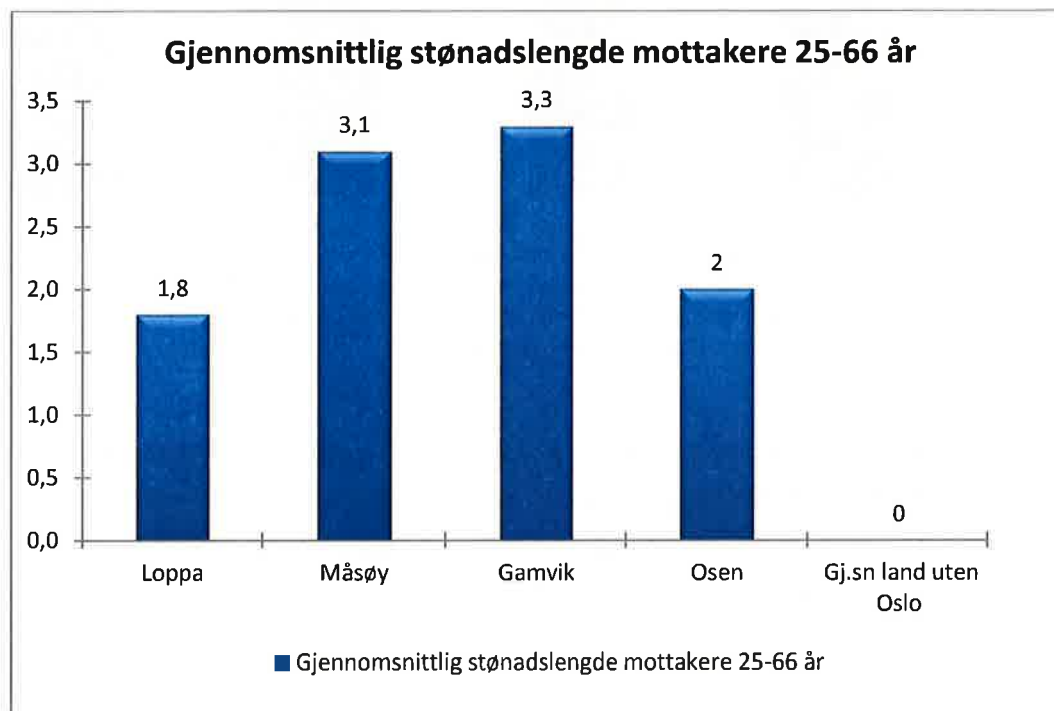
Tallene foran gjenspeiles til en viss grad i disse tallene. Høy andel til sosialhjelp (hjelp til livsopphold) henger vanligvis klart sammen med størrelsen på utbetalt sosialhjelp pr mottaker, og motsatt. Her ser vi at Loppa ligger lavest i utvalget. Kommunen utbetaler kr 17 816 pr mottaker, mens Osen som ligger høyest i utvalget utbetaler kr 48 154.

Hvilke type stønadsmottagere er det i Loppa og hvilke andre inntektskilder har de eventuelt?

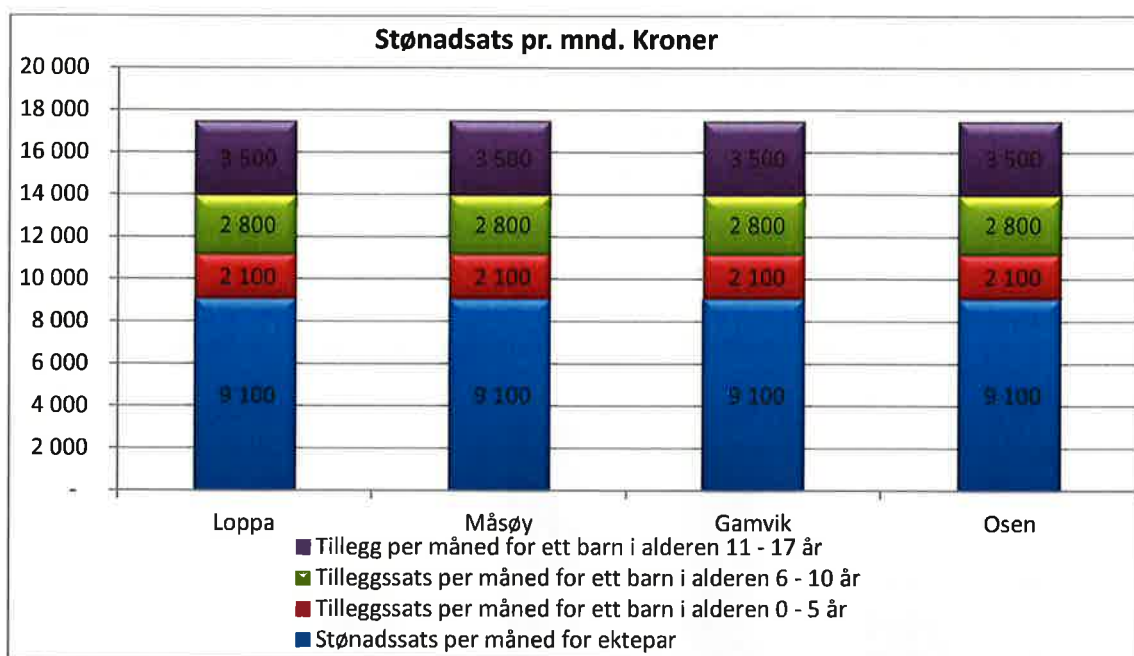
I Loppa er det rapportert at 42,1 % av de som mottar sosialhjelp dette som eneste inntektskilde. Dette er høyest i utvalget. For øvrig er det 36,8 % som i tillegg mottar trygd/pensjon Det er ikke rapportert at noen har arbeidsinntekt eller andre inntekter ved siden av. Det kan være grunn til å vurdere datakvaliteten på disse tallene.

Ser vi så på stønadslengden i kommunene får vi følgende:

Loppa har lavest gjennomsnittlig stønadslengde blant mottakerne med 1,8 måneder. Gamvik har lengst med 3,3 måneder tett etterfulgt av Måsøy med 3,1 måneder.

Til slutt ser vi på stønadssatser:

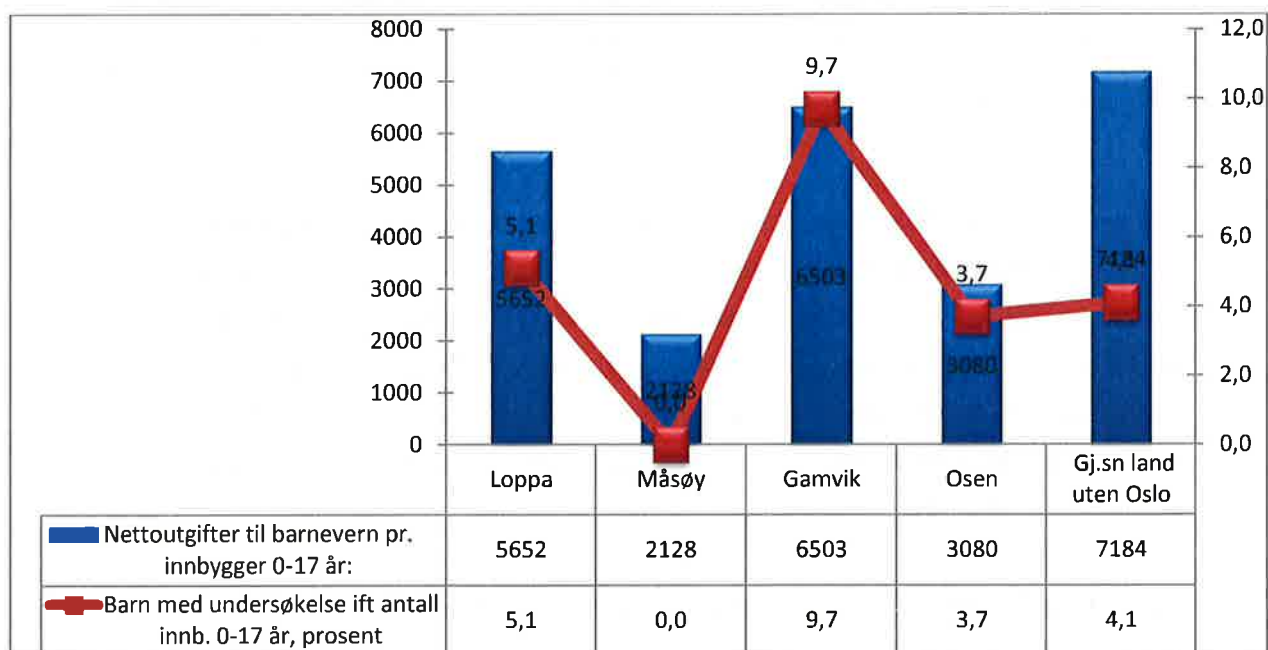
Her ser det ut som om alle kommunene i all hovedsak har lagt seg på de statlig anbefalte satsene fra Arbeidsdepartementet, noe som kan være et smart trekk for ikke å fremstå som en «attraktiv» kommune for nye innbyggere som ikke har noen form for inntektsgivende arbeid.

8 Barnevern

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

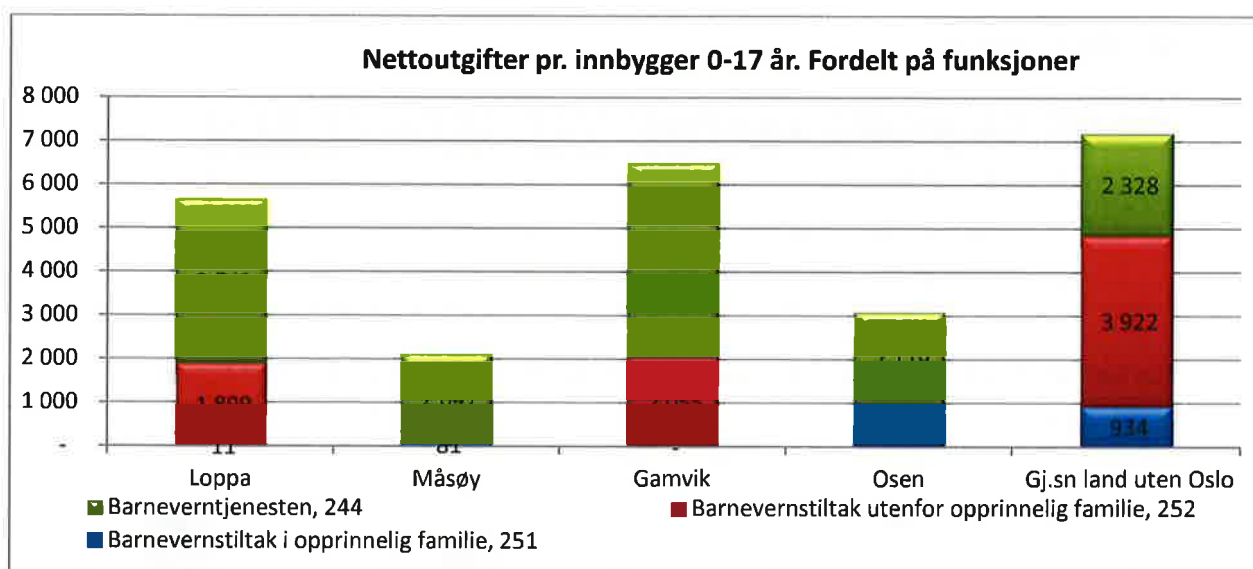
- 244 Barnevernstjenesten
- 251 Barnevernstiltak i familien
- 253 Barnevernstiltak utenfor familien

For barnevernstjenesten starter vi med netto driftsutgifter til barnevern pr innbygger i målgruppen.

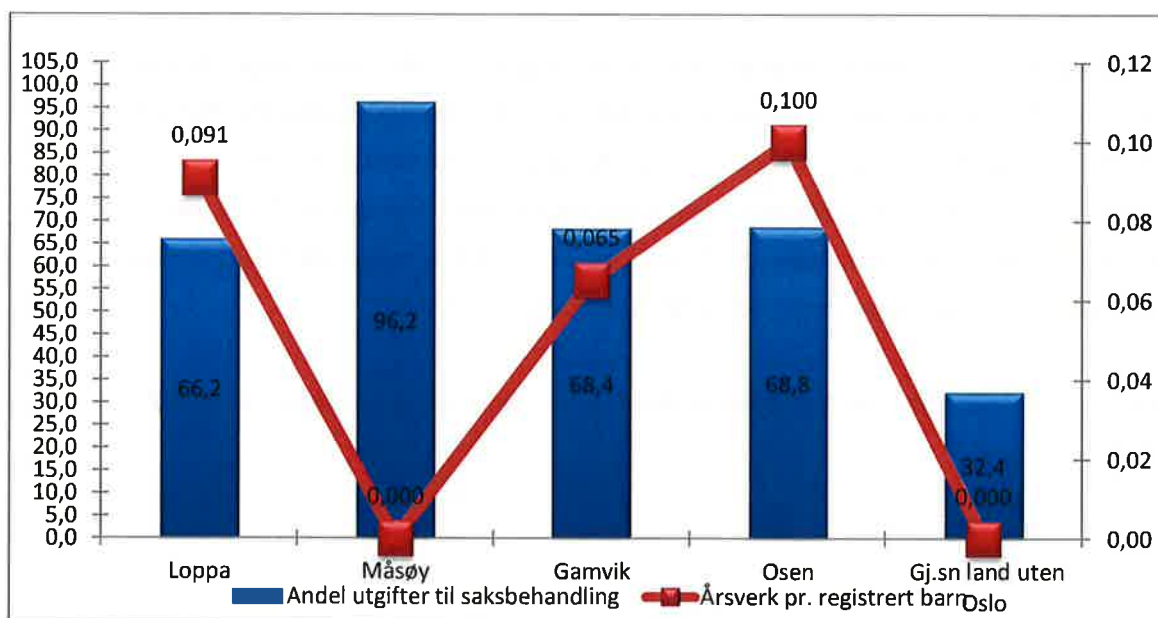
Loppa ligger her nest høyest med kr 5 652 pr innbygger 0-17 år. Lavest ligger Måsøy med kr 2 128. På den røde linjen ser vi andel barn med undersøkelsessaker i forhold til antall innbyggere 0-17 år. Her ser vi at Måsøy ligger lavest med 0,0 % som sannsynligvis er en feilrapportering, mens Loppa ligger nest høyest med 5,1 % av alle barn i kommunen med undersøkelsessaker. Vi ser at kostnadsnivået med unntak av Måsøy i stor grad følger andel barn med undersøkelsessaker.

Hvis vi så fordeler dette på de ulike funksjonene for barnevernskostnader, ser bildet slik ut:

Her ser vi at for barnevernstjenesten (kontoret – grønn søyle) ligger Loppa nest høyest i utvalget med kr 3 742 pr innbygger i målgruppa 0 – 17 år. Måsøy ligger lavest i utvalget på kr 2 047. På barnevernstiltak utenfor opprinnelig familie (rød søyle) ligger Loppa lavest pr innbygger 0-17 år, med kr 1 899 pr innbygger i målgruppa. Måsøy har ikke rapportert tall her. Og ser vi på barnevernstiltak i opprinnelig (blå søyle) familie ligger Loppa lavest i utvalget med kr 11. Her ligger Osen høyest på kr 961.

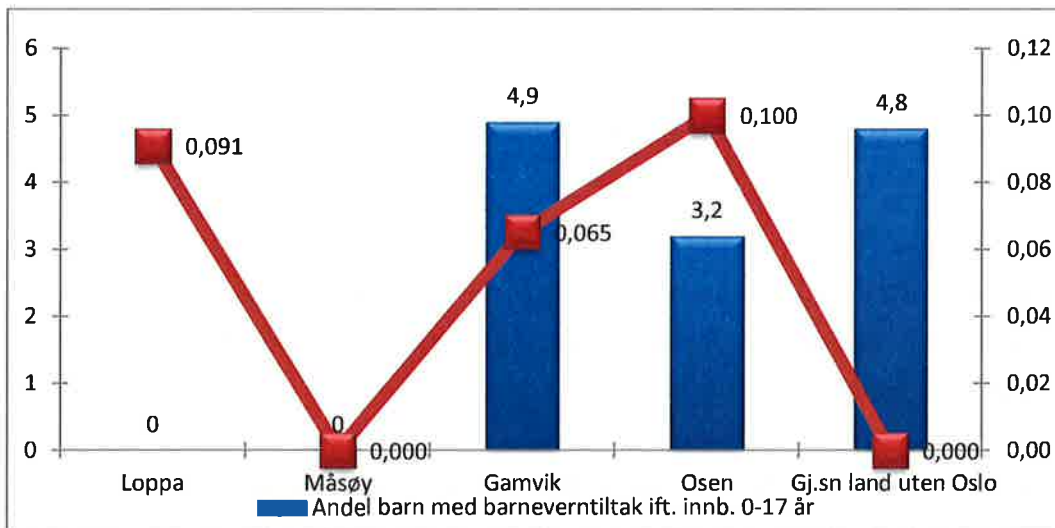
Ser vi på omfanget av utgiftene som går til saksbehandlingen og bemanningsfaktoren, får vi følgende bilde:

Andelen utgifter til saksbehandling varierer svært mellom kommunene. Her ligger Måsøy høyest i utvalget med 96,2 %, mens Loppa ligger lavest med 66,2 %

Ser vi på bemanningsfaktoren ligger Loppa høyest i utvalget på 0,091 årsverk pr registrert barn. Måsøy har ikke rapportert tall her. **Det er viktig her å påpeke at disse tallen kan være beheftet med betydelige feil da det ofte er et utstrakt interkommunalt samarbeid på dette området.** Pt klarer ikke KOSTRA-rapporteringen å ta høyde for dette i årsverksrapporteringen.

I neste diagram ser vi på sammenstillingen mellom andel barn med barnevernstiltak og bemanningsfaktoren:

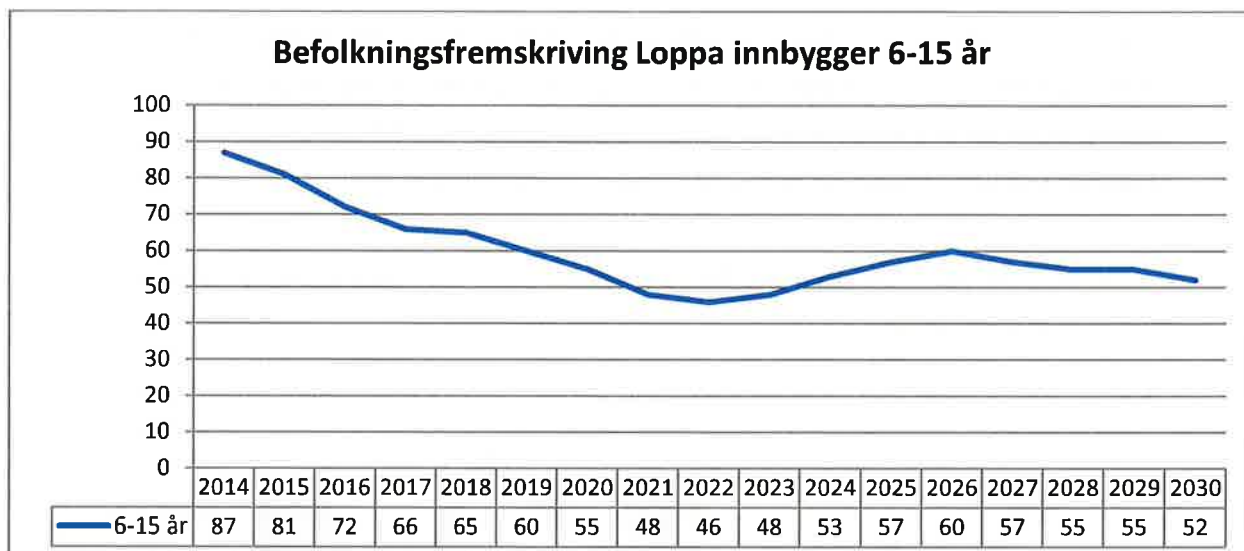

Måsøy og Loppa har ikke rapportert/tilstrekkelig datakvalitet på rapporteringen her.

Hvordan er tiltakene som barnevernet har iverksatt fordelt:

9 Grunnskole

9.1 Befolkningsprognose for unge frem til 2030

I henhold til SSBs befolkningsprognose alternativ MMM (middels nasjonal vekst) fra 2012, vil antall innbyggere i skolepliktig alder kraftig fra i dag og frem til 2020, for så å ligge rimelig stabilt.

Dette vil medføre et behov for en kraftig omstilling av tjenesten. Loppa vil i løpet av de neste 8 årene miste 4,3 millioner i rammetilskudd som en direkte følge av folketallsnedgangen i aldersgruppa 6-15 år (forutsatt at befolkningsutviklingen blir som prognostisert).

9.2 Grunnskoleopplæring

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

202 Grunnskole

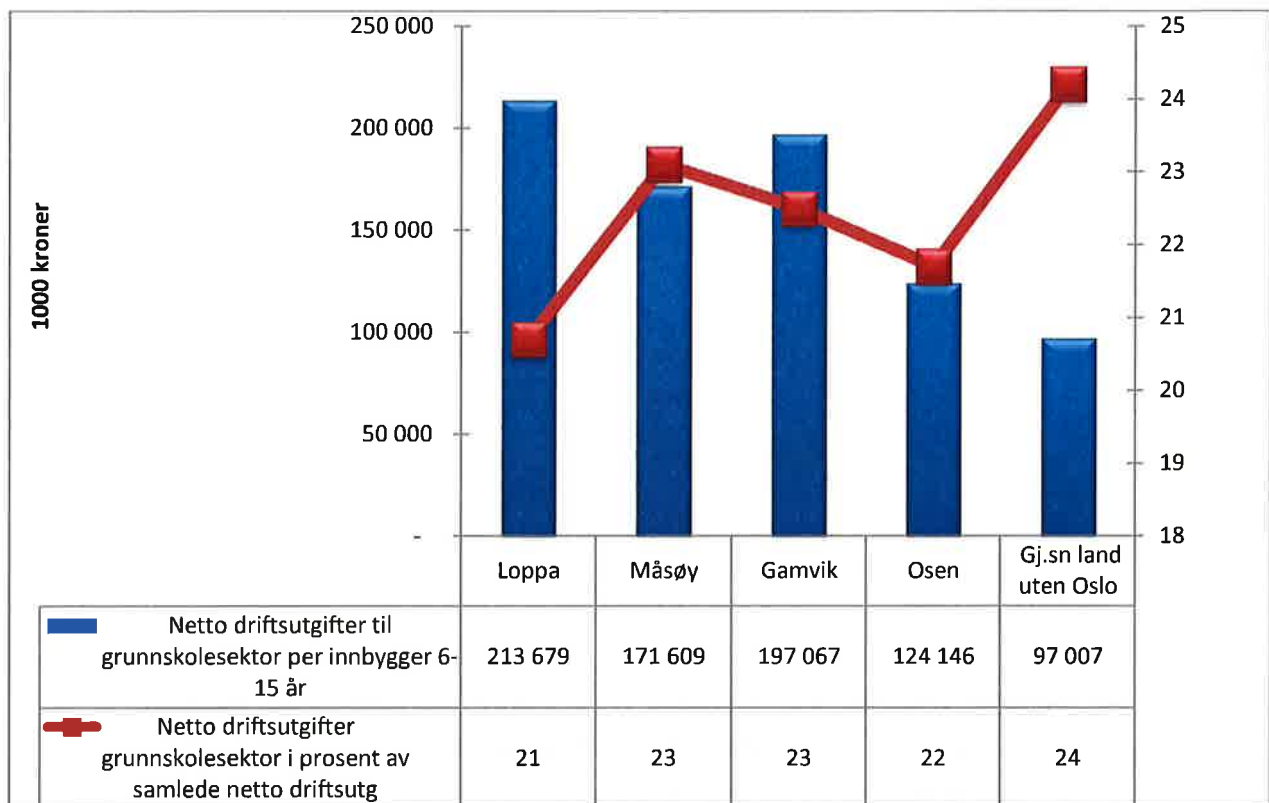
213 Voksenopplæring

222 Skolelokaler

223 Skoleskyss

Vi vil starte med å se på netto driftsutgifter pr innbygger 6 – 15 år illustrert ved de blå søylene, og hvor stor andel av netto driftsutgifter til grunnskolesektor (funksjonene

202, 222 og 223) utgjør av kommunes samlede netto driftsutgifter, illustrert av den røde linja:

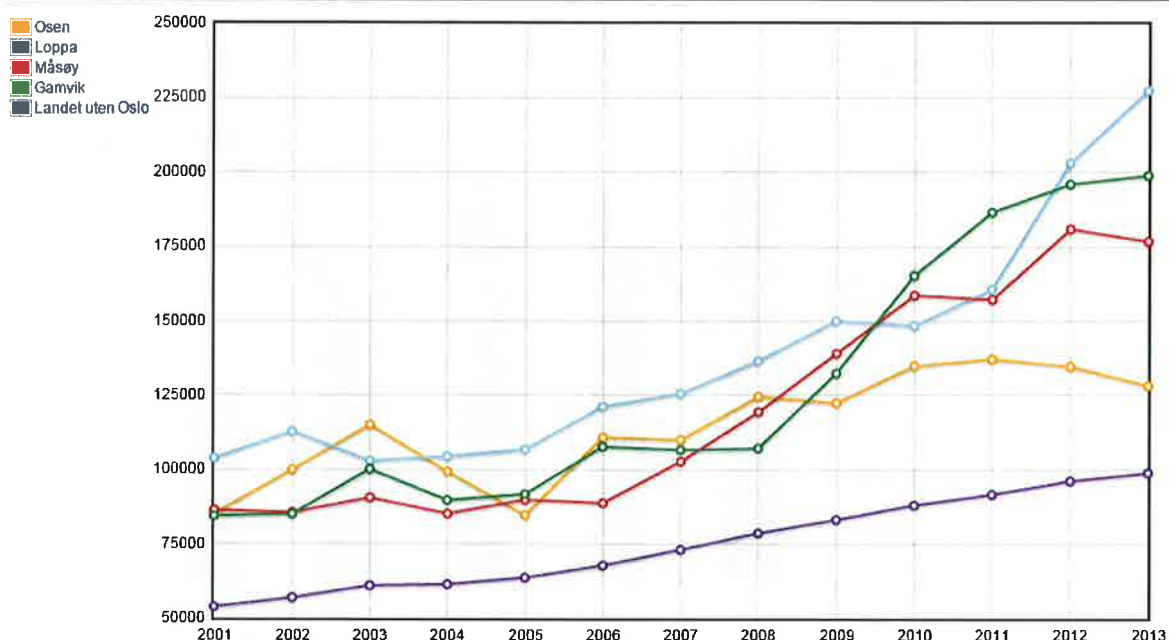

Her ser vi at for netto driftsutgifter pr innbygger i målgruppa (ekskl SFO), ligger Loppa klart høyest i utvalget på kr 213 679. Måsøy ligger på kr 171 609, mens Osen ligger lavest med kr 124 146 pr innbygger 6-15 år. *Dersom Loppa skulle lagt seg på samme nivå som Osen i ressursbruk, ville dette bety en reduksjon på ca 11 mill kr i budsjettet for 2013.*

Ser vi på hva denne sektorens budsjett utgjør av kommunens totalbudsjett ligger dette på 21 %. Her bruker Måsøy og Gamvik høyest andel på 23 % av totalbudsjettet.

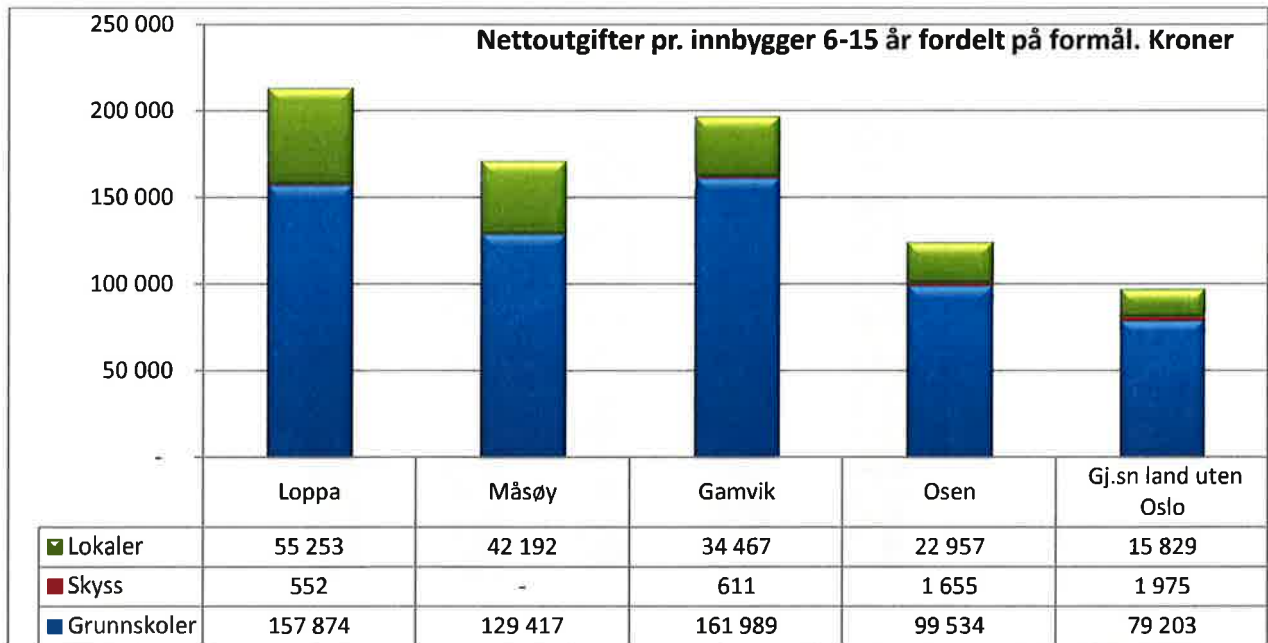
Tar vi så for oss utvikling for tjenesten over tid, får vi følgende bilde:

Tidsserie for Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år

Her ser vi at netto driftsutgifter pr innbygger 6-15 i Loppa har vokst kraftig i gjennom hele perioden siden 2005. Særlig sterk har veksten vært siden 2011. I 2005 brukte Loppa 5,3 millioner mer enn landsgjennomsnittet på skole (målt i forhold til antall barn 6 – 15 år i 2013, dvs 123 stk). I 2013 brukte man 15,8 millioner mer. Hovedgrunnen til dette er endringen i folketall i målgruppa. I 2005 hadde man 165 barn i aldersgruppa 6-15 i Loppa-skolen. I 2014 er tallet 100 og i år 2020 er det 50. **Hvis ikke skolesektoren skal legge kommuneøkonomien i Loppa i grus de neste 8 årene, må man umiddelbart i gang med kraftige omstillingstiltak i denne sektoren.**

I diagrammet nedenfor er nettoutgiftene pr innbygger 6 – 15 år tatt med for de ulike funksjonene:

Loppa kommune ligger altså samlet sett høyest i utvalget mht nettoutgifter pr innbygger i aldersgruppe 6 – 15 år i sammenligningsgruppa.

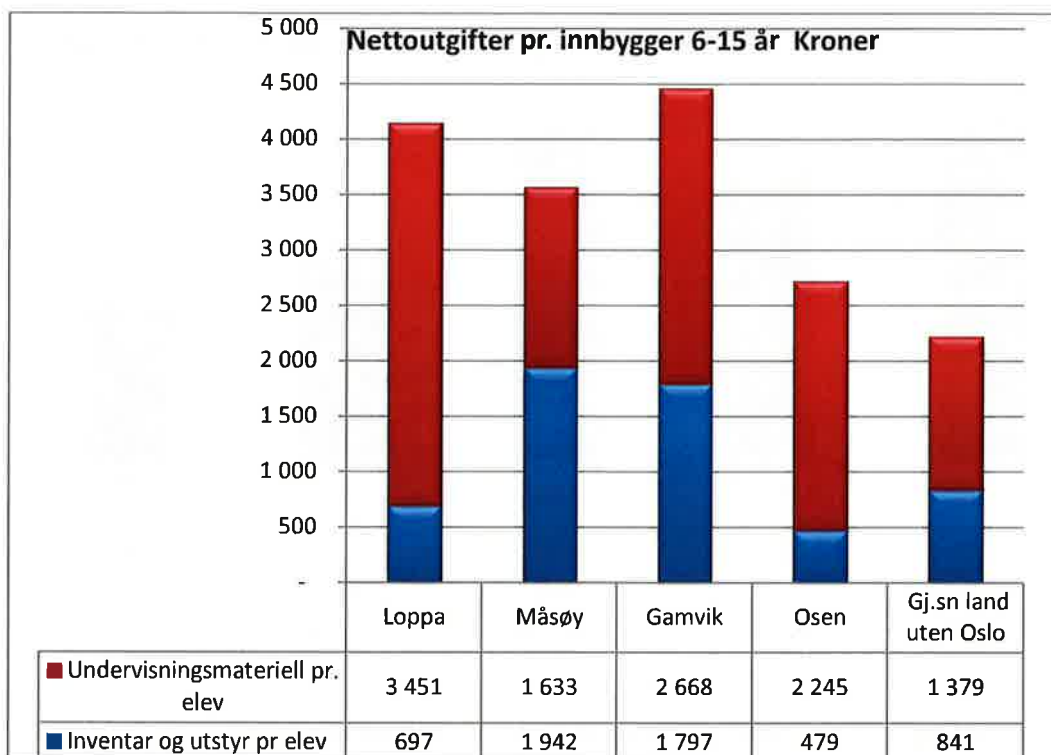
Ser vi så på de enkelte områdene for seg, ligger Loppa an som følger:

- × For grunnskole drift: Nest høyest i utvalget
- × For lokaler: Høyest i utvalget
- × For skyss: Lavest i utvalget

Nettoutgiften til grunnskole vil normalt være avhengig av følgende elementer:

- × Gruppestørrelse / antall elever i gruppene, lærertetthet pr elev
- × Skolestruktur/antall skoler/gjennomsnittlig skolestørrelse
- × Lærernes ansiennitet, dvs lønnsnivå og utdanningsnivå
- × Forbruksmateriell og inventar / utstyr

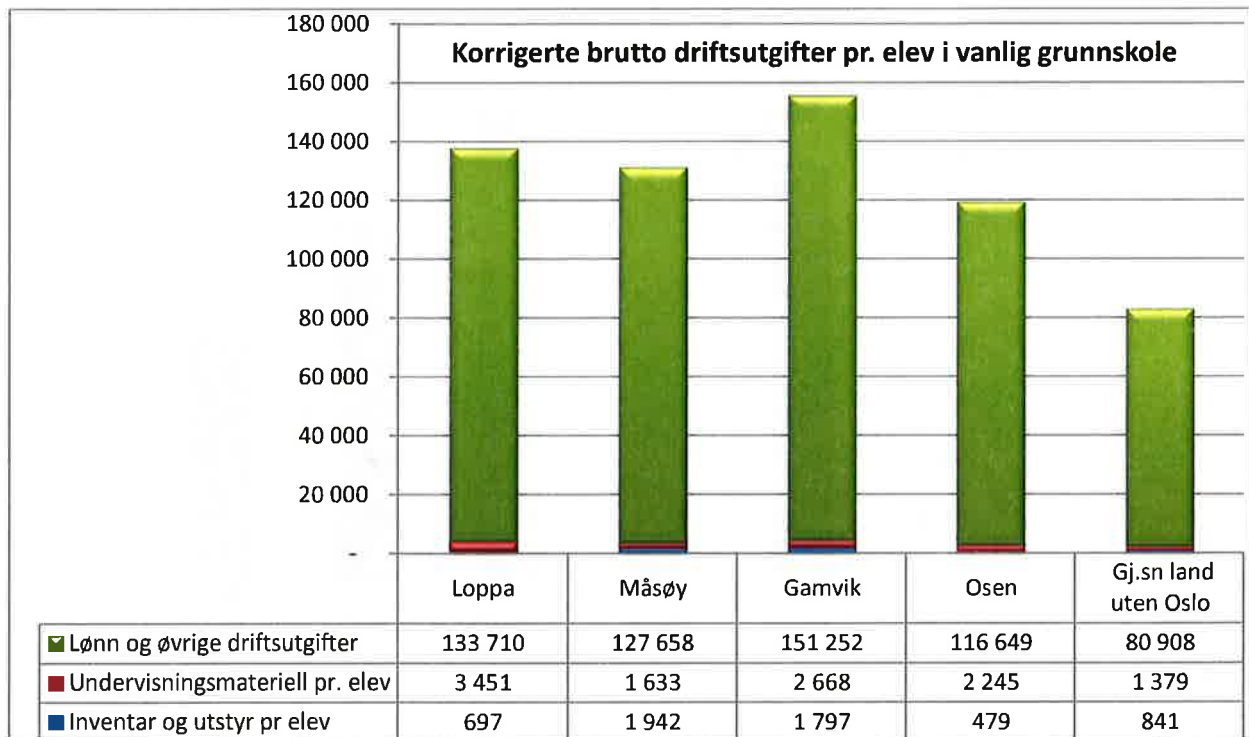
Omfanget på utgifter til forbruksmateriell og inventar/utstyr varierer til dels betydelig mellom kommunene men er den minste av kostnadsdriverne angitt over. For vårt utvalg er bildet som følger:

Her ser vi at Loppa ligger høyest i utvalget mht utgifter pr elev til undervisningsmateriell på kr 3 451 pr elev, mens Måsøy ligger lavest med kr 1 633. Til inventar og utstyr ligger Loppa nest lavest i gruppa med kr 697 pr elev, mens Osen også her ligger lavest med kr 479. Høyest ligger Måsøy med kr 1 942.

9.3 Produktivitet i sektoren

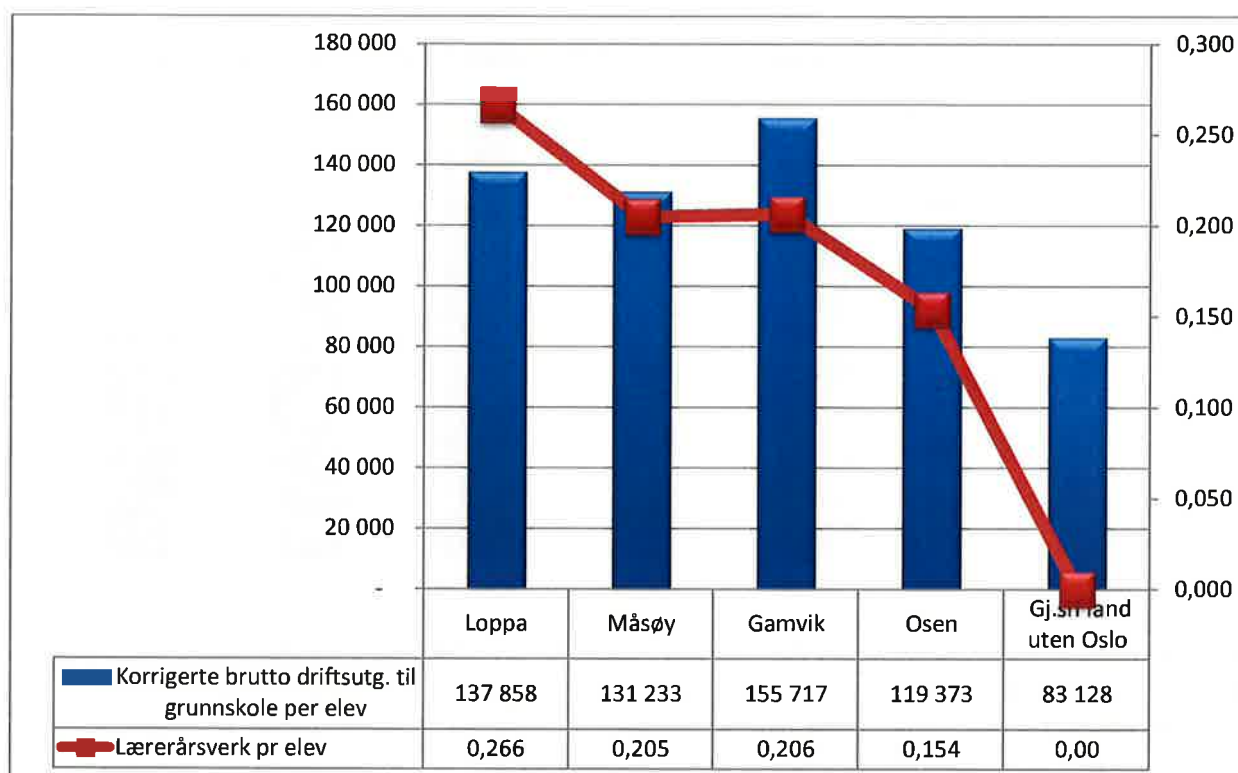
Produktivitet (eller enhetskostnaden) måles i KOSTRA med korrigerte brutto driftsutgiftene pr elev i vanlig grunnskole. For våre kommuner får vi følgende bilde:

Driftsutgiftene til grunnskole fordeles i KOSTRA på områdene "lønn og øvrige driftsutgifter", "undervisningsmateriell" og "inventar og utstyr". Som vi ser er det til dels store forskjeller mellom kommunene. Loppa ligger samlet sett nest høyest i utvalget når det gjelder brutto driftsutgifter pr elev, og dermed med nest lavest produktivitet av kommunene. Ser vi isolert på utgiftene knyttet til lønn og øvrige driftsutgifter pr elev, som klart utgjør den største andelen av utgiftene, ligger Loppa nest høyest i utvalget på kr 133 710. Lavest ligger Osen med kr 116 649.

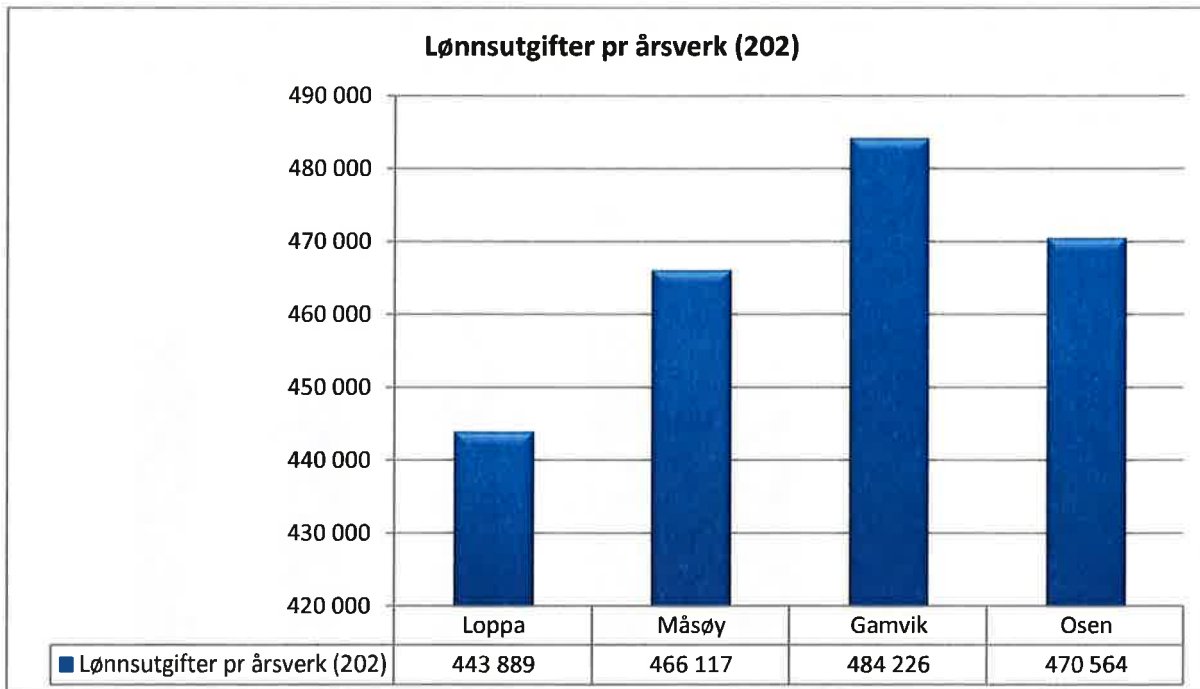
Over 90 % av kostnaden i grunnskolen går til lønn, og størrelsen på kostnadene i skole knyttes i stor grad til lønn (lærere har et lønssystem som gir høy uttelling til lærere med høy ansiennitet og høy utdanning) eller lærertetthet. Eller eventuelt en kombinasjon av disse.

Ser vi på sammenhengen mellom produktivitet (funksjon 202 og 2014) og årsverk får vi følgende:

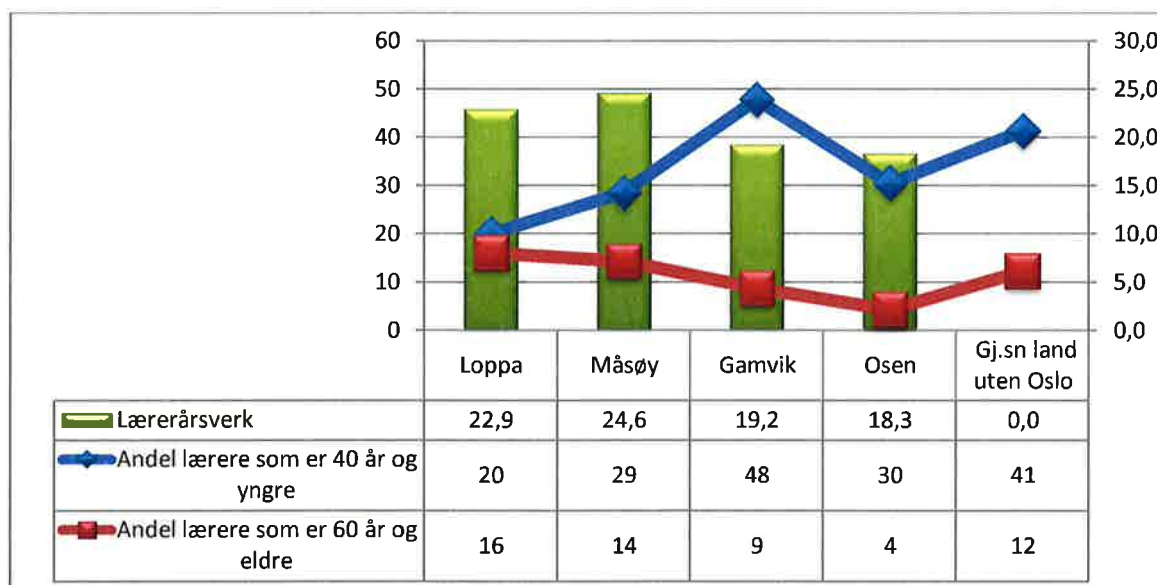
Her ser vi at det er en tydelig sammenheng mellom produktivitet og omfanget på lærerårsverk. Loppa ligger neste høyest i utvalget (på korrigerte brutto driftsutgifter) men har høyest nivå på andel lærerårsverk pr elev. Osen ligger med best produktivitet av kommunene og har lavest nivå på lærerårsverk pr elev.

Lærere har et lønssystem der det gis stor uttelling for ansiennitet og kompetanse. Det vil si at hvis Loppa har en lærerstab med høy gjennomsnittsalder/ansiennitet og høyt utdanningsnivå, så har man et vesentlig høyere kostnadsnivå enn om man har mange nyutdannede med lav utdanning.

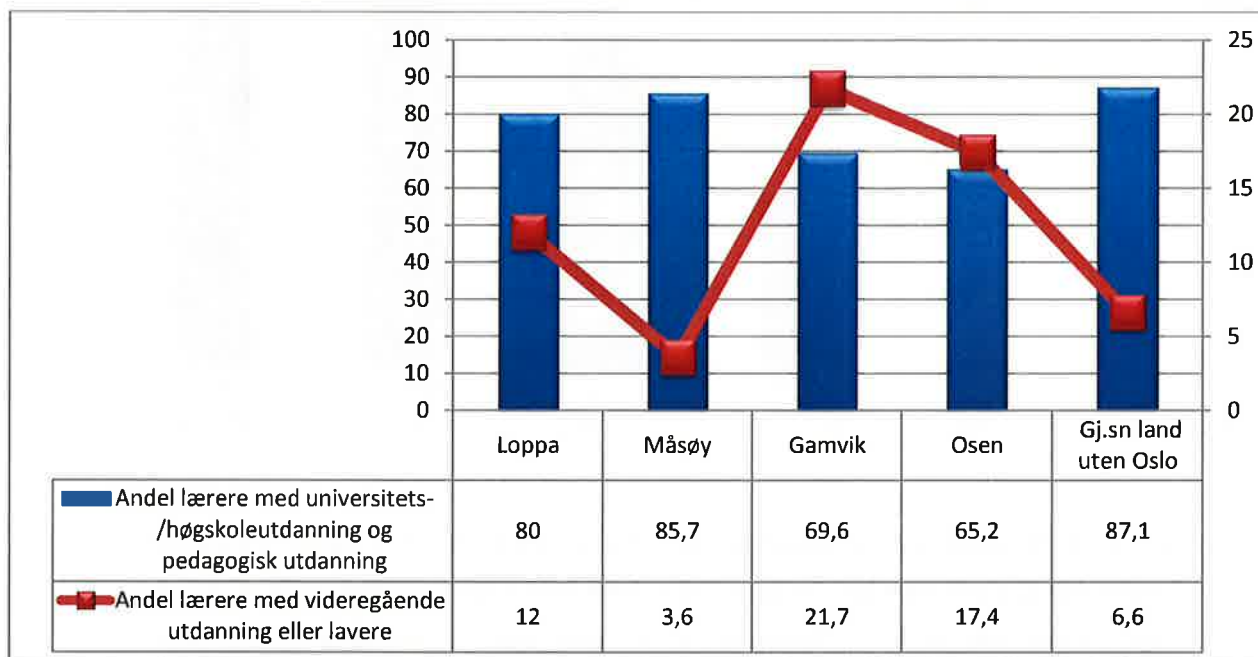
Vi ser her at Loppa har laveste lønnsnivå i utvalget på kr 443 889. Dette er vesentlig lavere enn Gamvik som har en årsverkskostnad (inkl sosiale utgifter) på kr 484 226. Det høye lønnsnivået kan forklares av at man enten har en lærerstand som er unge eller gjennomsnittlig lav utdanning.

I diagrammet nedenfor ser vi først på alder:

Her ser vi at Loppa har høyest andel av andel lærere over 60 år (16 %) og lavest andel lærere som er 40 år og yngre (20). Som vi ser har Osen en helt motsatt profil, noe som gir en lavere årsverkskostnad.

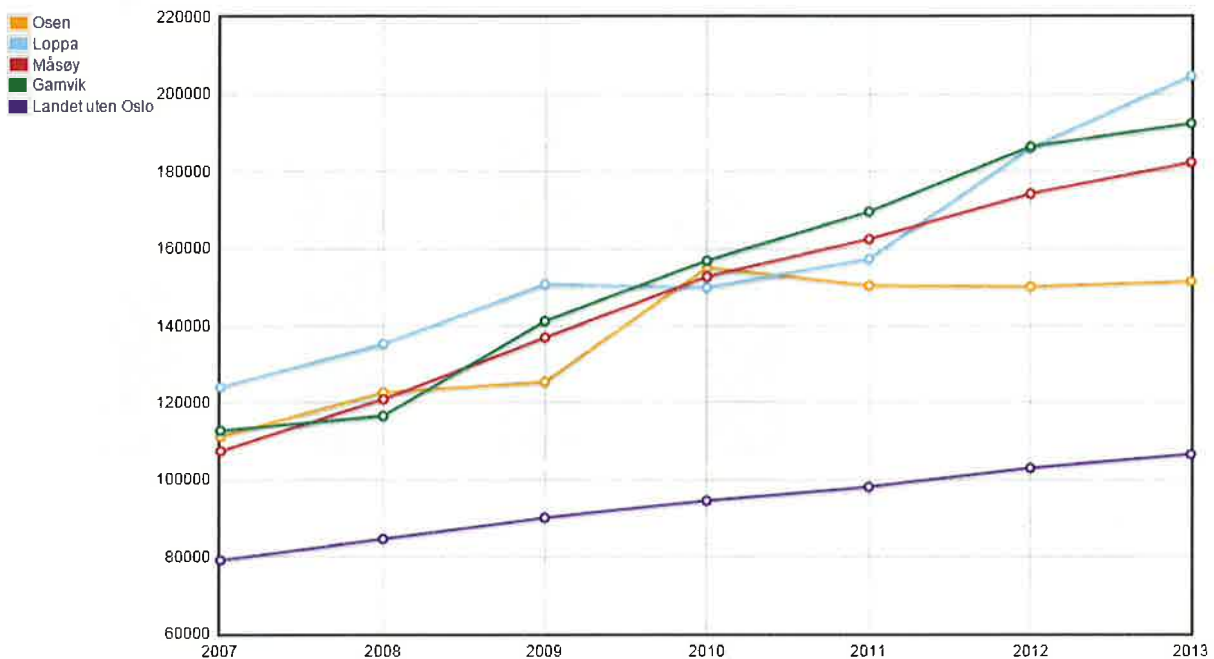
Dersom vi så ser på utdanningsnivået får vi følgende:

Her ser vi at Loppa kommune har nest høyest nivå på andel lærere med både pedagogisk og universitets-/høgskoleutdanning, og men også nest høyest nivå mht andel ansatte som har videregående skole som høyeste utdanningsnivå.

Ser vi på utviklingen over tid for skolesektorens samlede produktivitet får vi følgende:

Tidsserie for Korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per elev

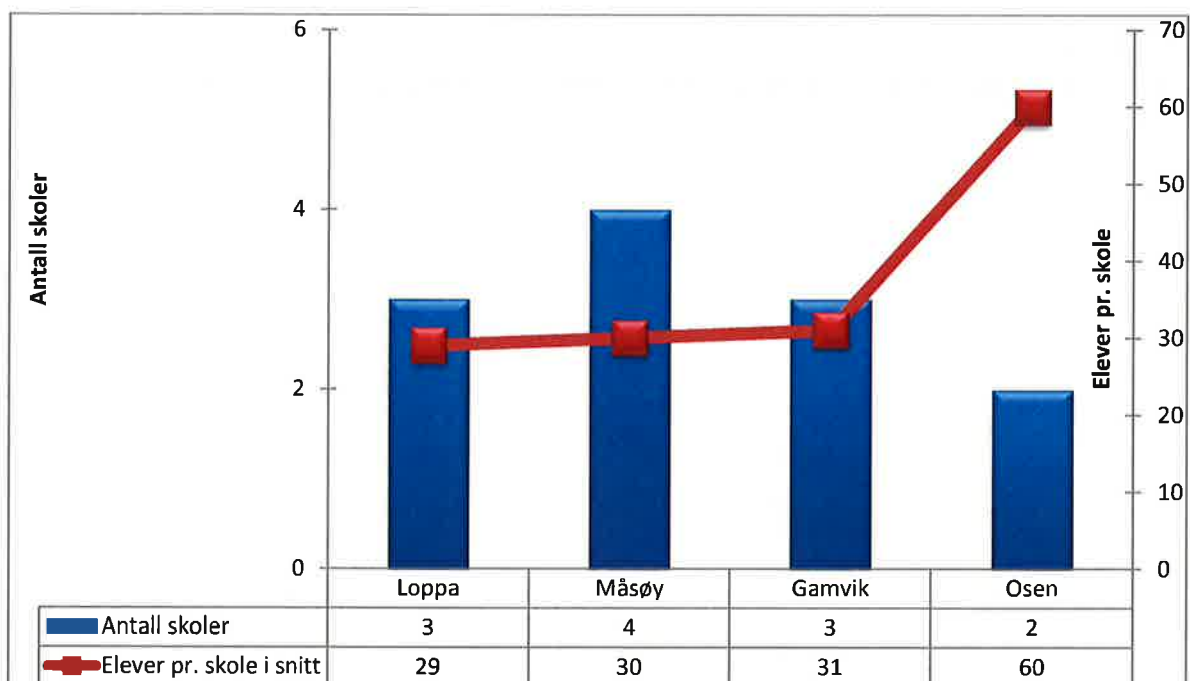

Her ser vi at produktiviteten har vært fallende gjennom perioden, og at Loppa gjennom perioden har vært blant de kommunene med lavest produktivitet.

9.4 Skolestruktur og bemanning

Som nevnt over påvirker kommunens skolestruktur og gruppestørrelser utgiftsnivået. Og normalt er det en nær sammenheng mellom ressursinnsats pr elev og antall elever pr skole. Erfaringsmessig vil få elever pr skole gjøre det vanskelig å få et rasjonelt elevtall pr årstrinn/gruppe. Våre erfaringer fra tidligere evalueringer viser derfor at små skoler i all hovedtrekk er dyrere å drive enn store skoler, nettopp som følge av begrensningen i å kunne få til rasjonelle/kostnadseffektive inndelinger av elevene i undervisningsgrupper og slik en optimal bruk av lærerressursene i et økonomisk perspektiv.

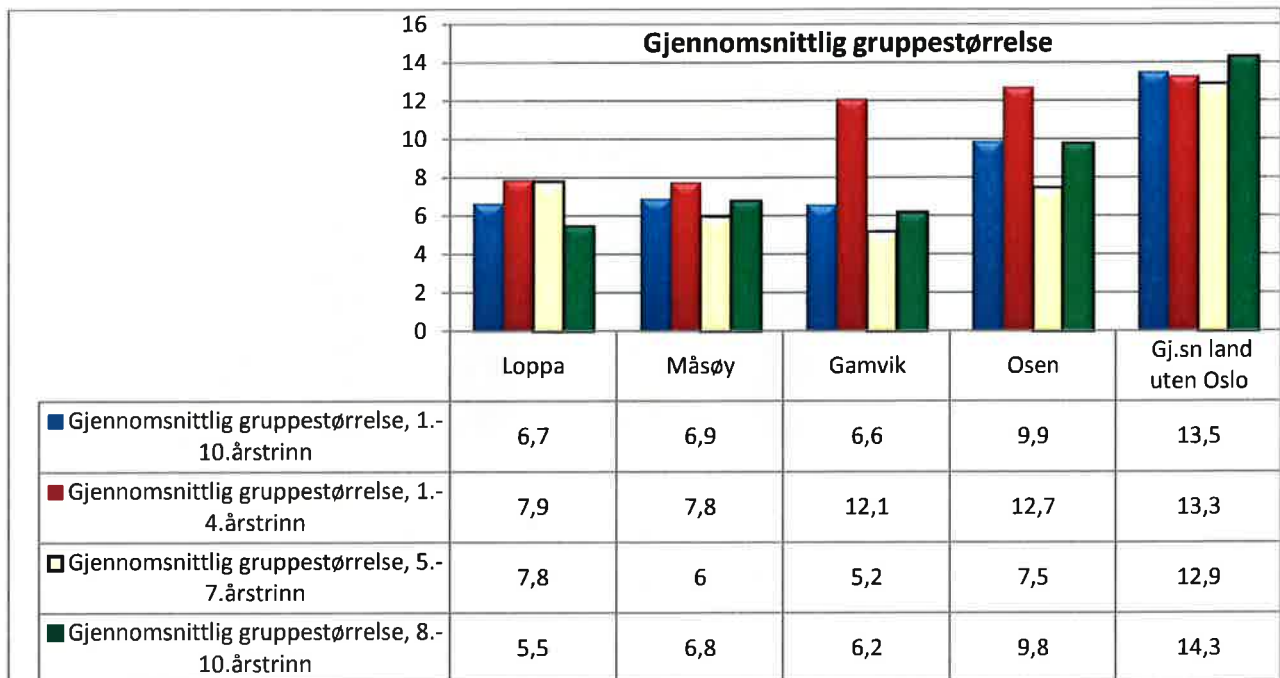
Vi starter med å se på skolestrukturen som er en av de betydelige kostnadsdriverne:

Loppa har i følge tallene som fremgår av KOSTRA 3 skoler med et gjennomsnitt på 29 elever pr skole. Dette er samme antall skoler som Gamvik, men en mindre enn Måsøy og 1 mer enn Osen. På skolene i Loppa går det i snitt 29 elever. Tallene viser dog bare *gjennomsnittlig antall elever* og ikke om man for eksempel har én stor og to små skoler.

Fra og med 2003 rapporterer ikke KOSTRA på klassestørrelse, men på gruppestørrelser. KS-Konsulent vil understreke at tallene for gruppestørrelser i KOSTRA er beregnede gjennomsnittsverdier. Gruppestørrelser i KOSTRA gir ikke et riktig bilde av de virkelige gruppestørrelsene i elevenes opplærings situasjon. Tallene for gruppestørrelser i KOSTRA er et uttrykk for gjennomsnittlig voksentetthet, og kun egnet til å sammenligne kommuner imellom eller å synliggjøre endringer i voksentetthet over tid i en og samme kommune.

Indikatoren nedenfor viser beregnet gjennomsnittlig gruppestørrelse ved å se på forholdet mellom elevtimer og lærertimer (eks elevtimer på barnetrinn/lærertimer minus morsmål på barnetrinn, også kalt gruppestørrelse 1):

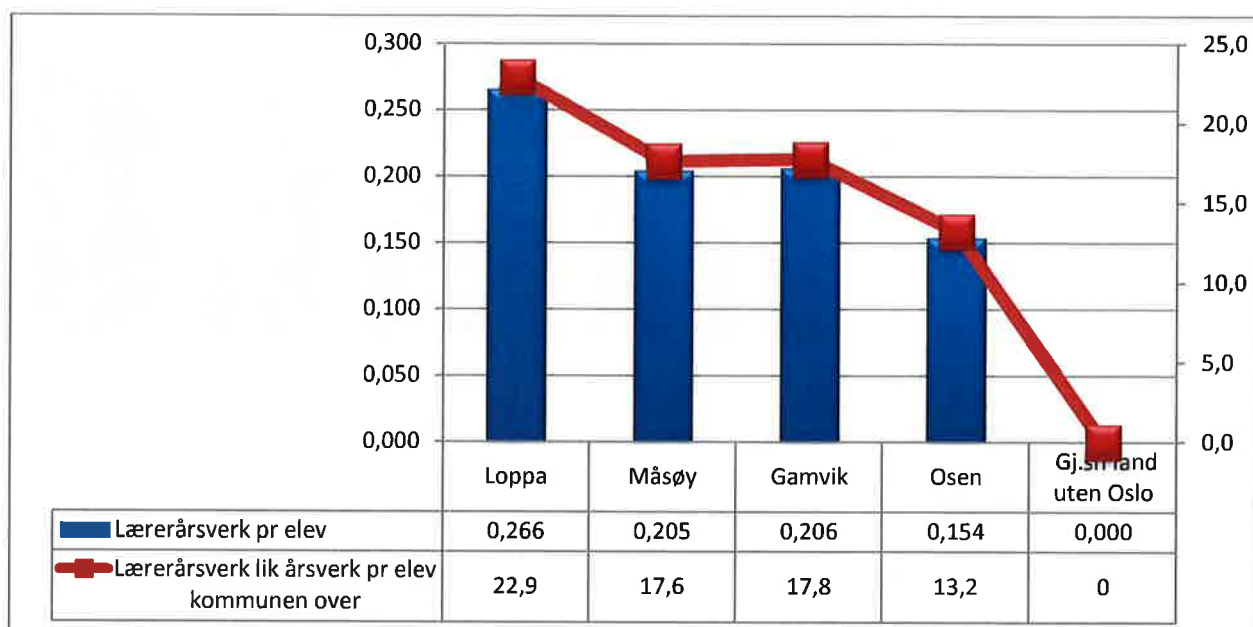

For barne- og ungdomstrinnet samlet viser denne indikatoren at Loppa har et gjennomsnitt på 6,7 elever pr gruppe. Dette er nest lavest i utvalget. Lavest ligger Gamvik med 6,6. Osen som ligger høyest i utvalget har 9,9 elever i snitt pr gruppe. Det er igjen viktig å understreke at dette er *gjennomsnittstall*. De faktiske tallene pr skole/gruppe kan variere svært mye fra dette.

Går vi til de ulike alderstrinnene ligger Loppa nest lavest i utvalget mht gruppestørrelser for 1. – 4. trinn på 7,9 elever pr gruppe, hvor landsgjennomsnittet ligger nest høyest på 13,3. For 5. – 7. trinn ligger Loppa høyest med gruppene på 7,8.. Ser vi på gruppene i 8. – 10. trinn ligger Loppa lavest i utvalget med 5,5 elever i snitt pr voksen. Også her ligger Osen høyest med 9,8 i snitt.

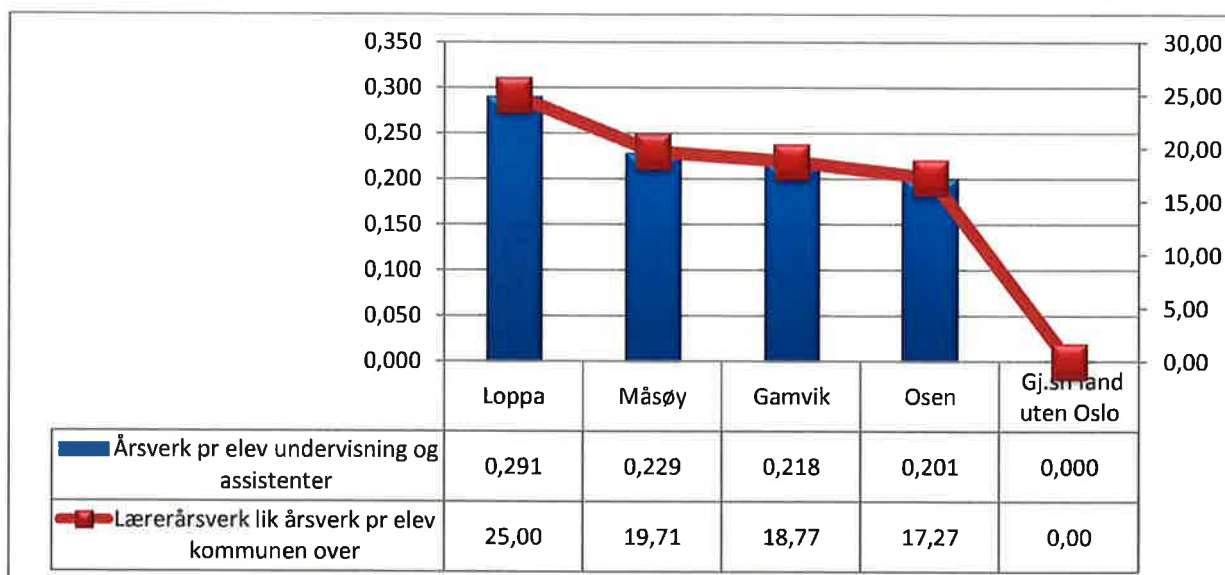
Som vi så over er det en nær sammenheng mellom enhetskostnad pr elev og årsverk i skolene, og at Loppa lå med lav produktivitet og høy andel årsverk. I det videre vil vi se på hva denne forskjellen betyr for kommunene i utvalget vårt.

Vi starter med å se på lærerårsverkene i de ulike kommunene, og hva det vil bety for Loppa dersom skolene i Loppa måtte justere sitt nivå lik nivået i de øvrige kommunene:

Ser vi på lærerårsverk pr elev, og beregner hvor mange lærere Loppa skulle hatt dersom de hadde hatt samme lærertetthet som kommunene vi sammenligner med, ville antallet bli som diagrammet over viser. Loppa har i følge rapporteringen 22,9 lærerårsverk. Dersom Loppaskolene skulle hatt samme nivå/dekningsgrad som Osen, som ligger lavest, måtte man redusere med 13,2 årsverk. Skulle man hatt samme nivå som Måsøy og Gamvik måtte man redusere med ca 5 årsverk.

Dersom vi gjør samme øvelsen men nå ser på både lærer og assistentårsverk får vi følgende oppstilling:

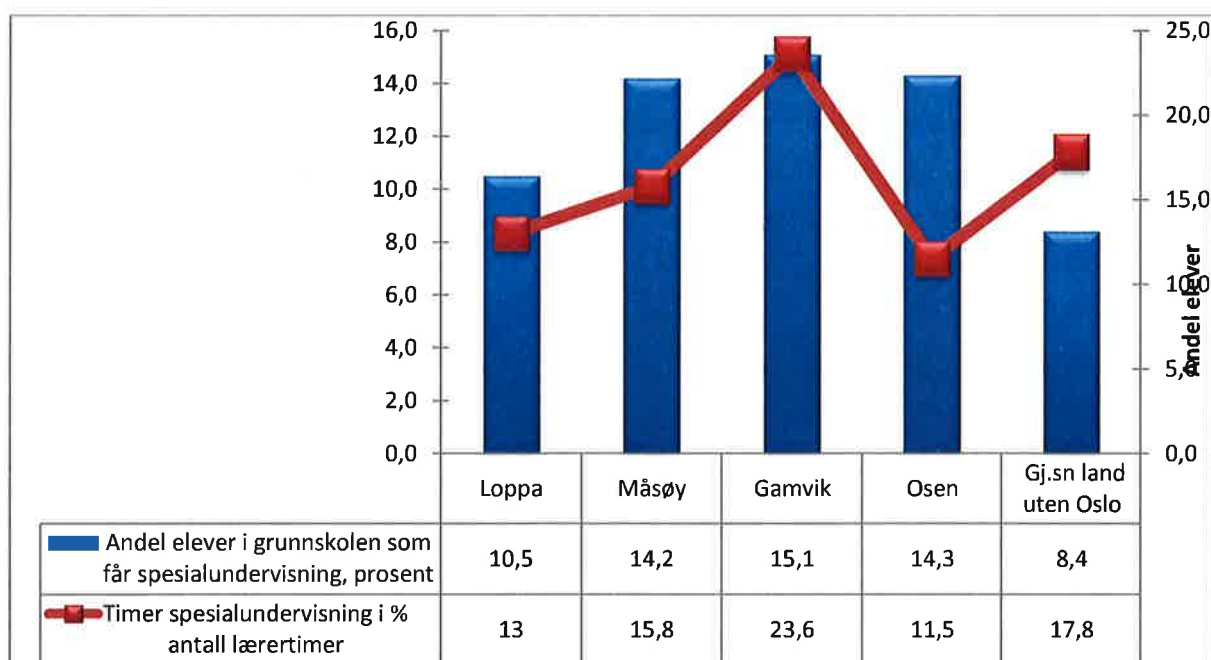

Her ser vi at årsverkstallen øker for alle kommunene, og avstanden mellom kommunene endres noe. Dersom Loppa skal legge seg på nivået til Osen måtte de nå redusere med 7,7 årsverk og som Måsøy 5,3 og Gamvik 6, 3 årsverk.

9.5 Spesialundervisning

Omfanget av spesialundervisning er en kostnadsdriver i skolesammenheng, spesielt i de tilfeller hvor man benytter stor grad av 1:1-relasjon i tilretteleggingen av spesialundervisningen. De mest relevante indikatorene på dette feltet er andelen barn som mottar spesialundervisning, timer spesialundervisning i % av antall lærertimer, og antall årstimer spesialundervisning pr elev som får spesialundervisning.

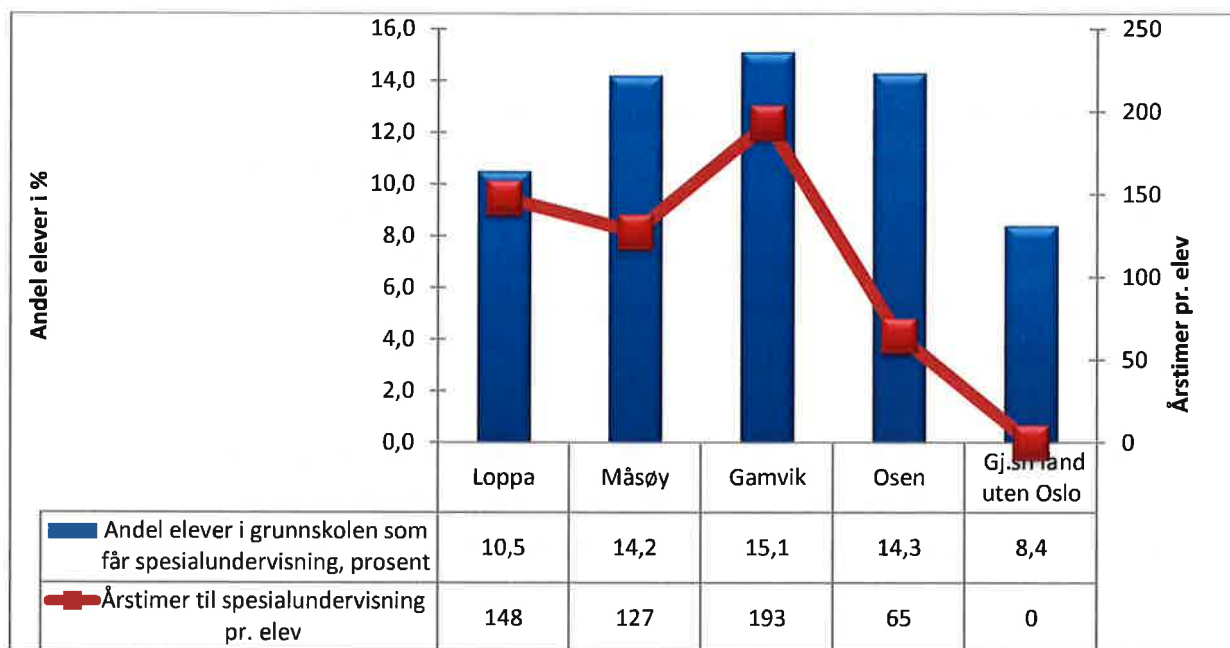
I diagrammet nedenfor er andelen elever med spesialundervisning illustrert med søylene (med skala til venstre), mens timer spesialundervisning i % av antall lærertimer er illustrert av den røde linjen (med skala til høyre).

Andel elever som får spesialundervisning i Loppa utgjør 10,5 %. Dette er lavest i utvalget. Gamvik ligger høyest i utvalget hvor 15,1 % av elevene får spesialundervisning, tett etterfulgt av Måsøy og Osen. For andel lærertimer som går med til spesialundervisning utgjør dette også klart størst andel i Gamvik. 23,6 % av

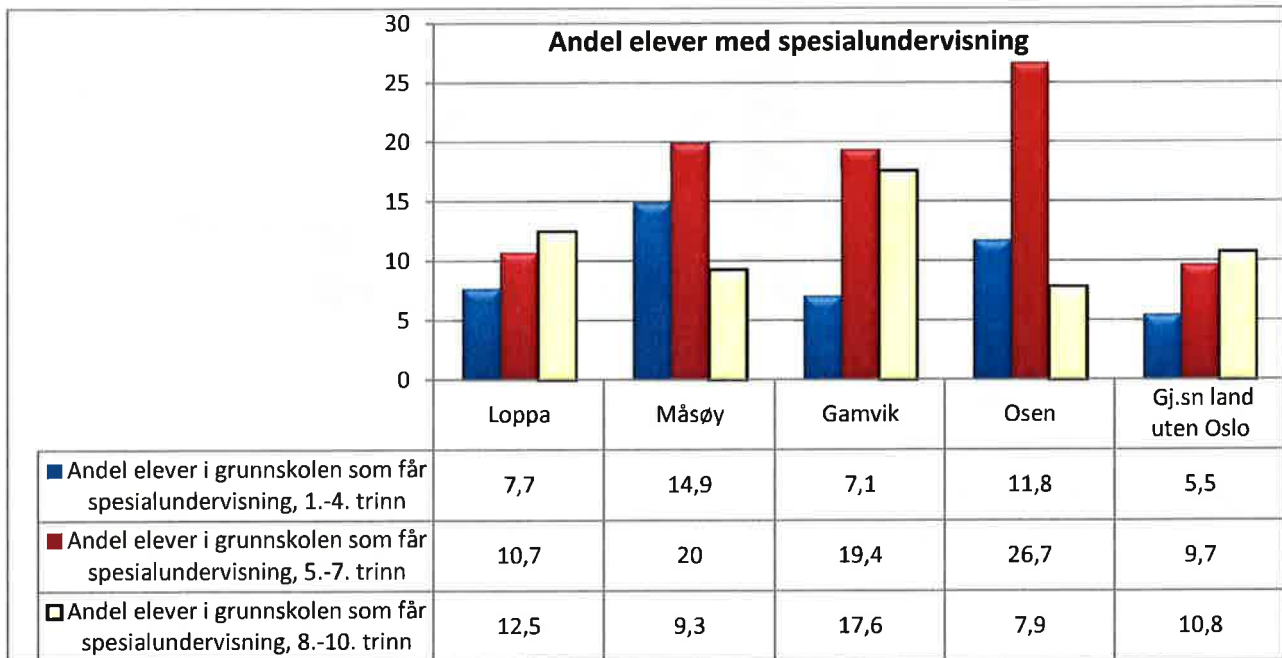
alle lærertimer, går til spesialundervisning. Dette betyr at 1 av 4 timer i Gamvik går til å bedrive spesialundervisning. I Loppa er dette tallet 13 % og i Måsøy 15,8 %.

Hvordan er så profilen på spesialundervisningen?

Her ser vi at elevene som mottar spesialundervisning i Loppa får i gjennomsnitt 148 timer hver, som er nest høyest i utvalget. Gamvik ligger høyest med 193 timer pr elev. Vi mangler her tall for gjennomsnittet. Antall årstimer og lærertimer er her hentet fra GSI rapporteringen.

Ser vi så på fordelingen mellom trinnene:

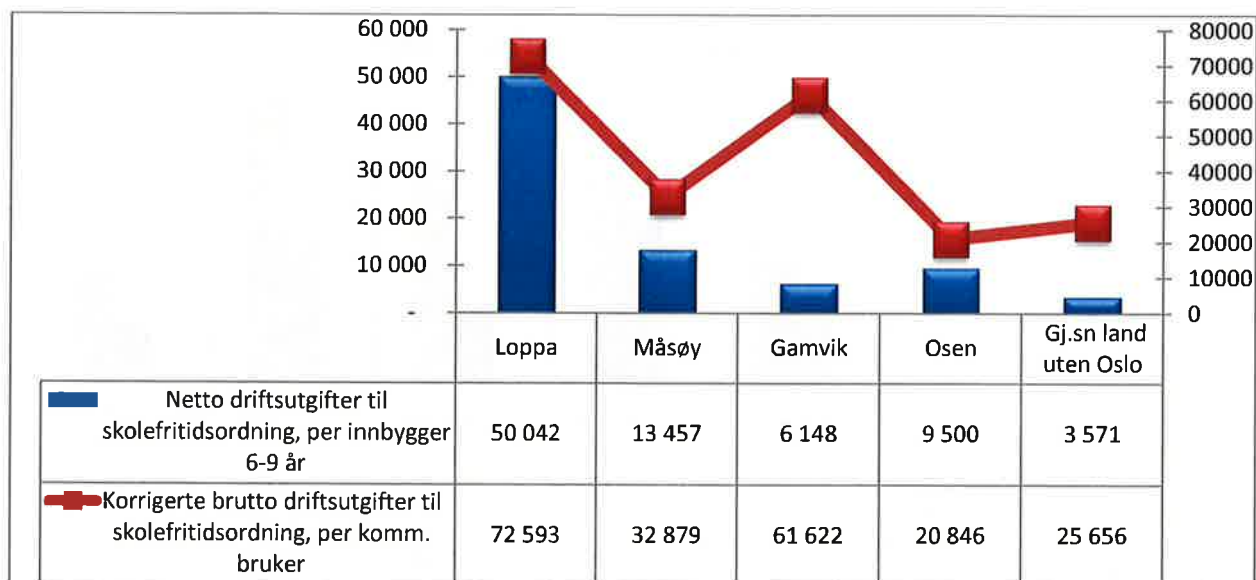

Vi ser at andelen elever som mottar spesialundervisning i småskolen utgjør 7,7 % i Loppa, som ligger lavest i utvalget sammen med Gamvik. For mellomtrinnet ligger Loppa klart lavest i utvalget med en andel som mottar spesialundervisning på 10,7 % og på ungdomstrinnet ligger Loppa middels i utvalget med en andel på 12,5 %.

Faglig sett er dette motsatt profil av hva som er de faglige rådene når det gjelder tidlig innsats og spesialundervisning. Man skal oppdage utfordringene tidlig og sette inn massivt med tiltak rundt brukerne for så å trappe ned. Det kan se ut som om Loppa (delvis) gjør motsatt.

9.6 Skolefritidsordning - SFO

Også her kan vi starte med å se så på netto driftsutgifter til SFO pr innbygger 6 – 9 år, illustrert med søylene, og på korrigerte brutto driftsutgifter til SFO pr bruker, illustrert av linja, får vi følgende bilde:

I Loppa kommune har man ei netto utgift på kr 50 042 pr innbygger i aldersgruppa 6-9 år på SFO. Dette er vesentlig høyere enn øvrige kommuner i utvalget. Her ligger Gamvik lavest med kr 6 148, mens landsgjennomsnittet er på kr 3 571.

Netto driftsutgifter pr innbygger 6 – 9 år vil normalt variere med følgende:

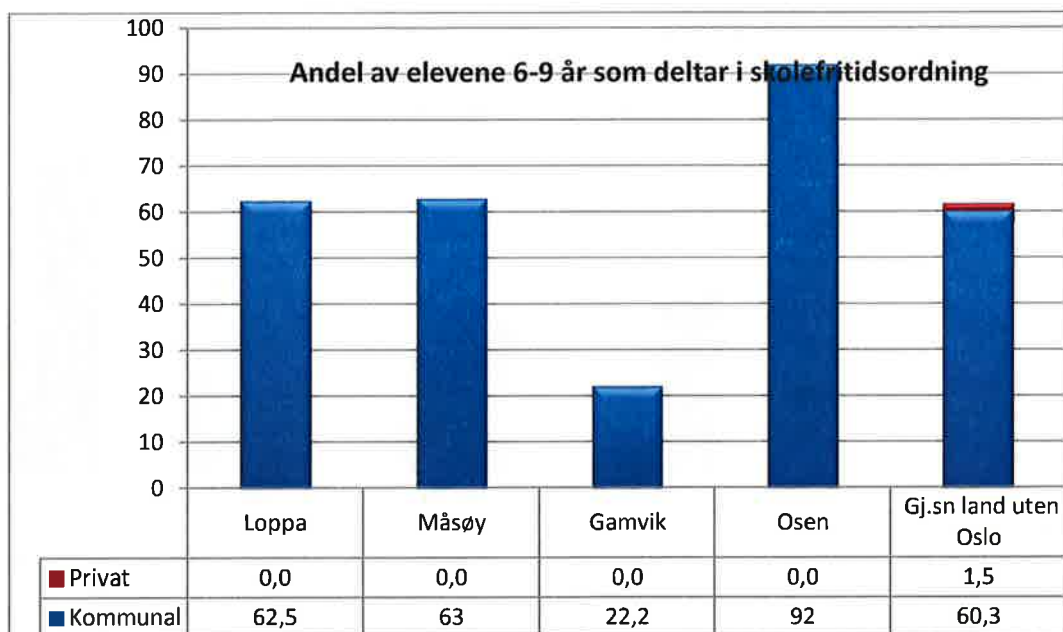
- × Andel barn som deltar, dvs volum
- × Oppholdstid pr uke
- × Bemanningstetthet (barn pr voksen)
- × Prisen foreldrene betaler
- × Antall skoler med SFO (som henger sammen med skolestruktur)
- × Åpningstid ut over skoleruta

Ser vi på produktiviteten (korrigerede brutto driftsutgifter pr bruker) ligger Loppa klart lavest i utvalget på kr 72 593 og dermed med klart dårligst produktivitet. Osen ligger høyest og dermed med lavest produktivitet på kr 20 846.

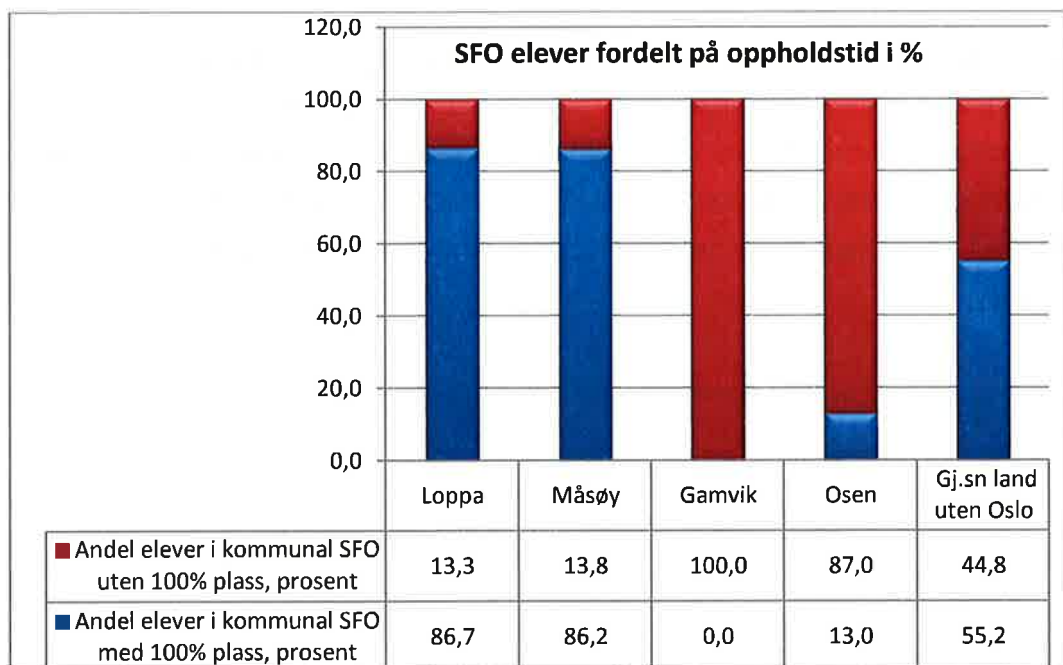
Produktiviteten / ressursbruk pr kommunal bruker målt som korrigerede brutto driftsutgifter vil normal variere med:

- × Bemanningstetthet pr barn
- × Oppholdstid i gjennomsnitt pr barn
- × Struktur, dvs antall steder som tilbyr SFO

Diagrammet nedenfor viser at 62,5 % av 6 – 9 åringene i Loppa går i kommunal SFO og ingen i et privat tilbud. Dette ligger nest høyest i utvalget (sammen med Måsøy) mens Osen ligger høyest i utvalget med en andel på hele 92 %.

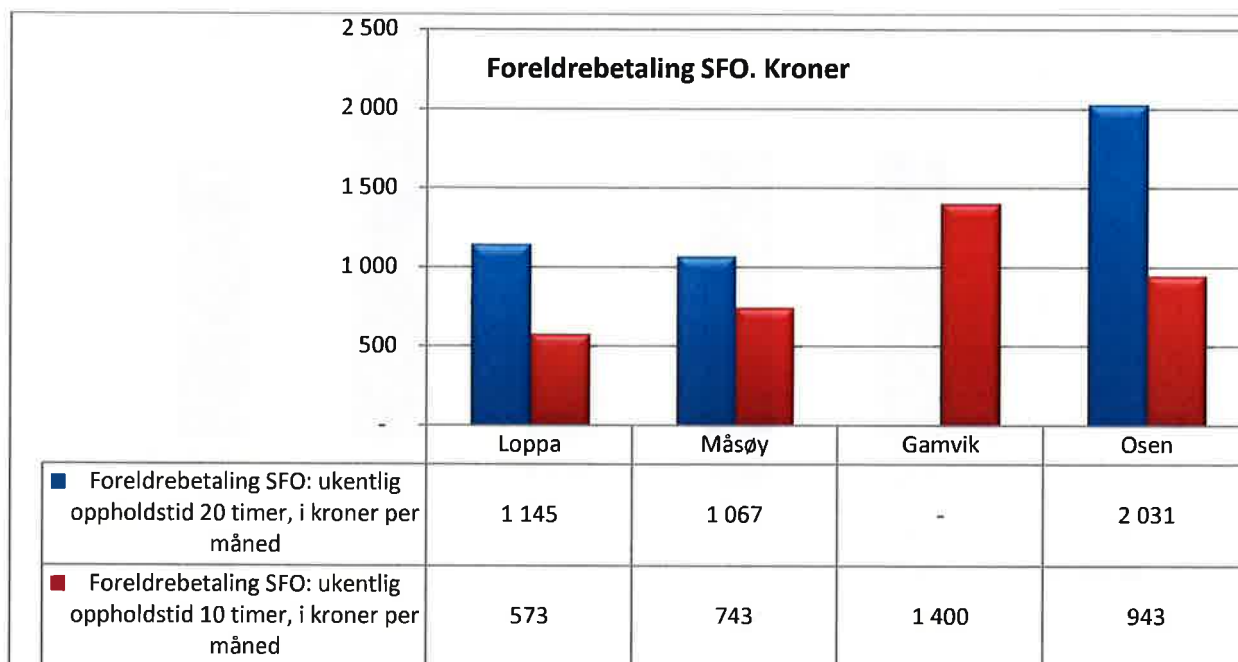

Dersom vi ser på oppholdstiden får vi følgende:

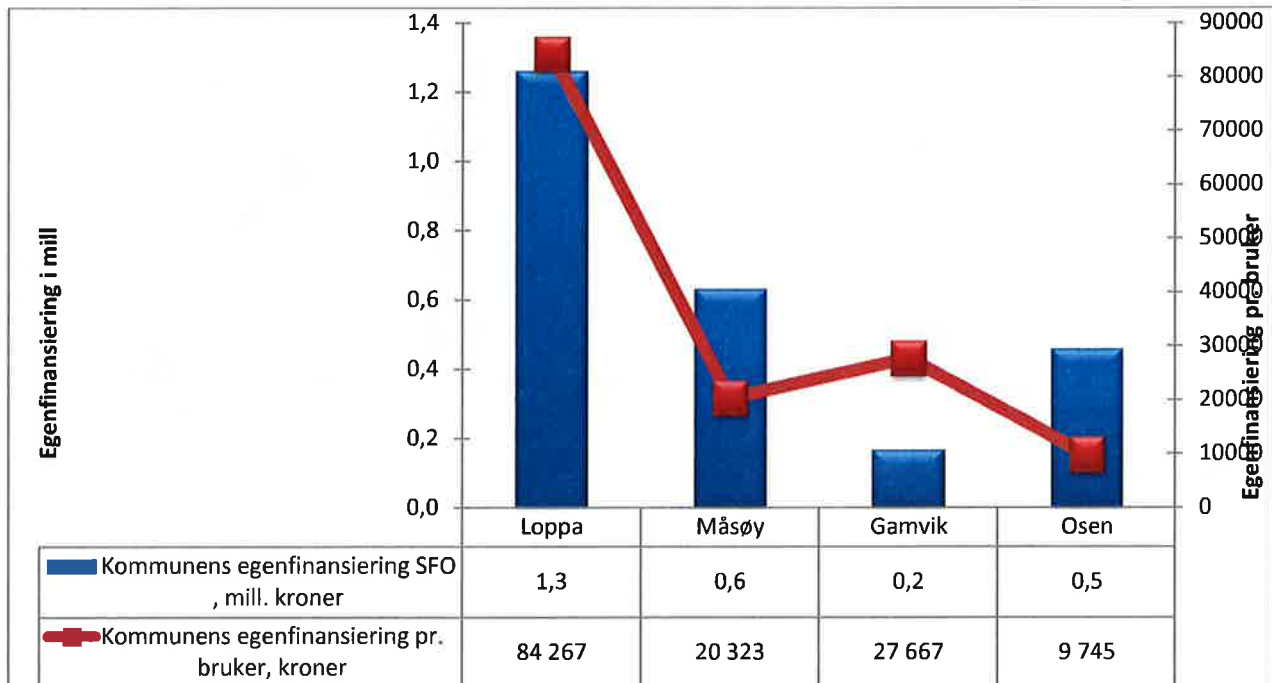
Her ser vi at fordelingen mellom full- og deltids plass varierer noe mellom kommunene. I Loppa og Måsøy har ca 86 % av barna fulltids plass (blå søyle). Dette er høyest i utvalget.

Hvordan ser så finansieringsbildet ut:

Når vi så ser på foreldrebetalingen pr måned for SFO ligger Loppa (og Måsøy) lavest i utvalget for de med oppholdstid lik 10 timer pr måned (rød søyle) med kr 573. Høyest ligger Gamvik med kr 1400. Ser vi på månedssatsen for ukentlig oppholdstid tilsvarende 20 timer, koster det i Loppa kr 1 145, mens det koster kr 2 031 i Osen. Med kr 1 145 i Loppa er det bar 16 kommuner som krever mindre betalt i SFO enn Loppa.

Ser vi så på kommunens egenfinansiering av SFO, er den som følger:

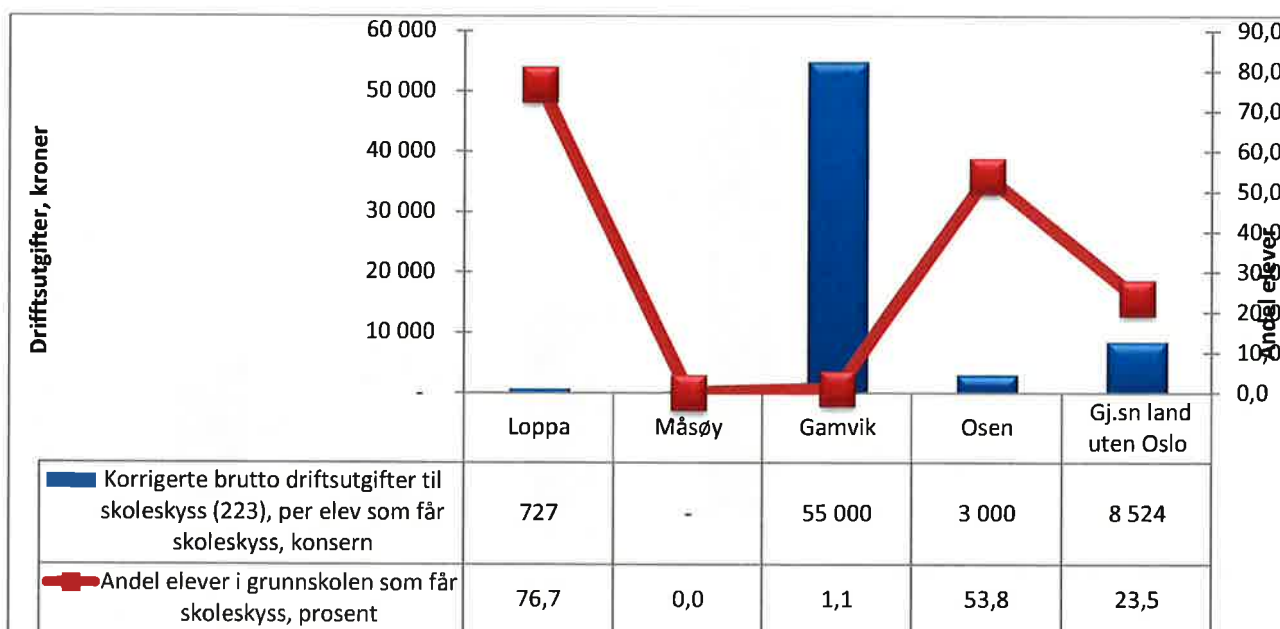

Loppa kommunes egenfinansiering av SFO ligger høyest i utvalget og koster kommunen kr 1,3 mill. Gamvik har lavest egenfinansiering pr kr 0,2 mill og Osen 0,6 mill og Måsøy 0,6 mill.

Det er ca 20 kommuner i Norge som klarer å få dette til å gå til rundt til selvkost.

9.7 Skoleskyss

Utgifter til skoleskyss påvirker også kommunens utgifter til grunnskolesektoren. Ser vi så på enhetskostnaden og hvor stor andel av elevene som mottar tilbud om skoleskyss får vi følgende bilde:

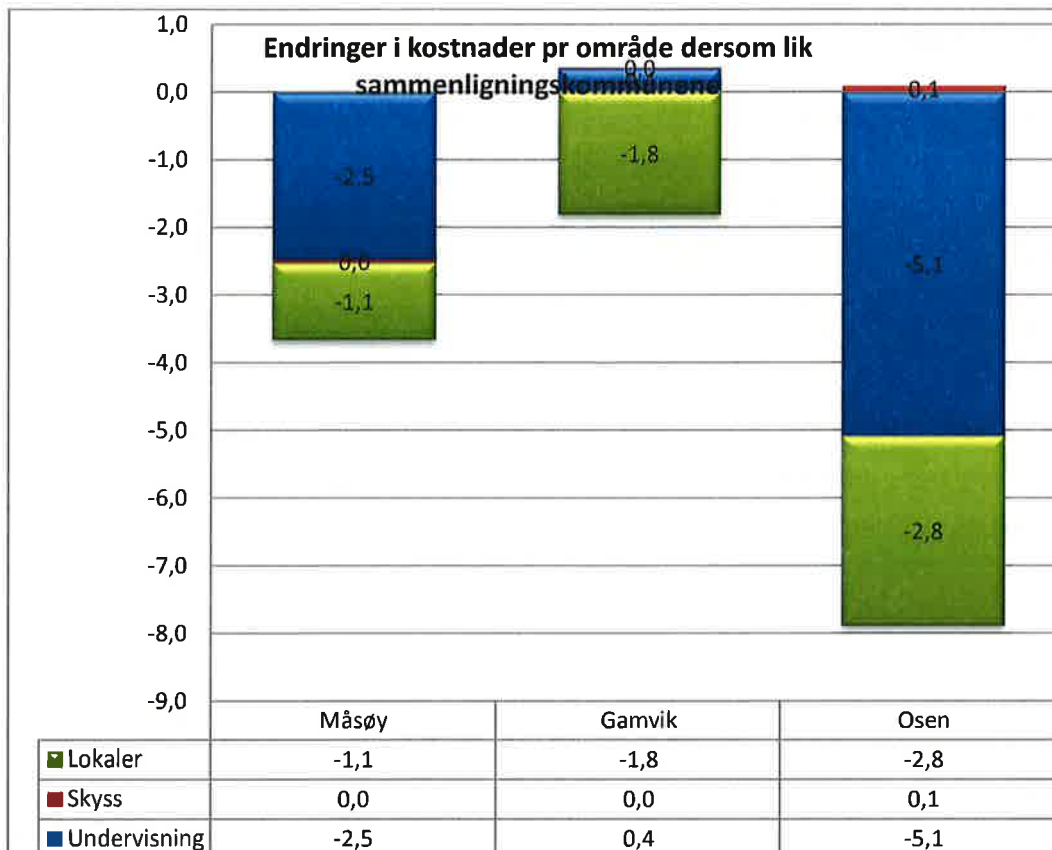

Driftsutgifter til skoleskyss pr elev illustreres av søylene, og andel elever som mottar skoleskyss illustreres av linja. Her ser vi at 76,6 % av elevene i Loppa benytter seg av tilbudet om skoleskyss, som er klart høyest i utvalget..

Loppa kommune har kr 727 som nivå på korrigerede brutto driftsutgifter pr elev til skoleskyss. Når dette ikke er høyere, skyldes det sannsynligvis at mange av de som mottar skoleskyss, reiser så vidt langt at det dekkes av Fylkeskommunen.

9.8 Oppsummering

Tar vi så steget bort fra kommunens interne regnskaper og bare forholder oss til KOSTRA, kan vi få til en oppsummering mellom kommunene. Hvis vi sammenstiller netto driftsutgifter til undervisning (herunder både spesialundervisning og inventar og utstyr), skyss og lokaler mellom de ulike kommunene, og ser på hva det ville bety økonomisk for Loppa om man la seg på tilsvarende nivå som de øvrige kommunene, får vi følgende:

Tabellen er korrigert for antall elever i loppa og viser følgende:

- × Undervisning: Hvis man skulle ha samme utgiftsnivå som:
 - Måsøy måtte man redusere med kr 2,5 mill
 - Gamvik har samme nivå
 - Osen måtte man redusere med kr 5,1 mill
- × Skyss: Hvis man skulle ha samme utgiftsnivå som:
 - Måsøy har samme nivå
 - Gamvik har samme nivå
 - Osen måtte man øke med kr 0,1 mill
- × Lokaler: Hvis man skulle ha samme utgiftsnivå som:
 - Måsøy måtte man redusere med kr 1,1 mill
 - Gamvik måtte man redusere med kr 1,8 mill
 - Osen måtte man redusere med kr 2,8 mill

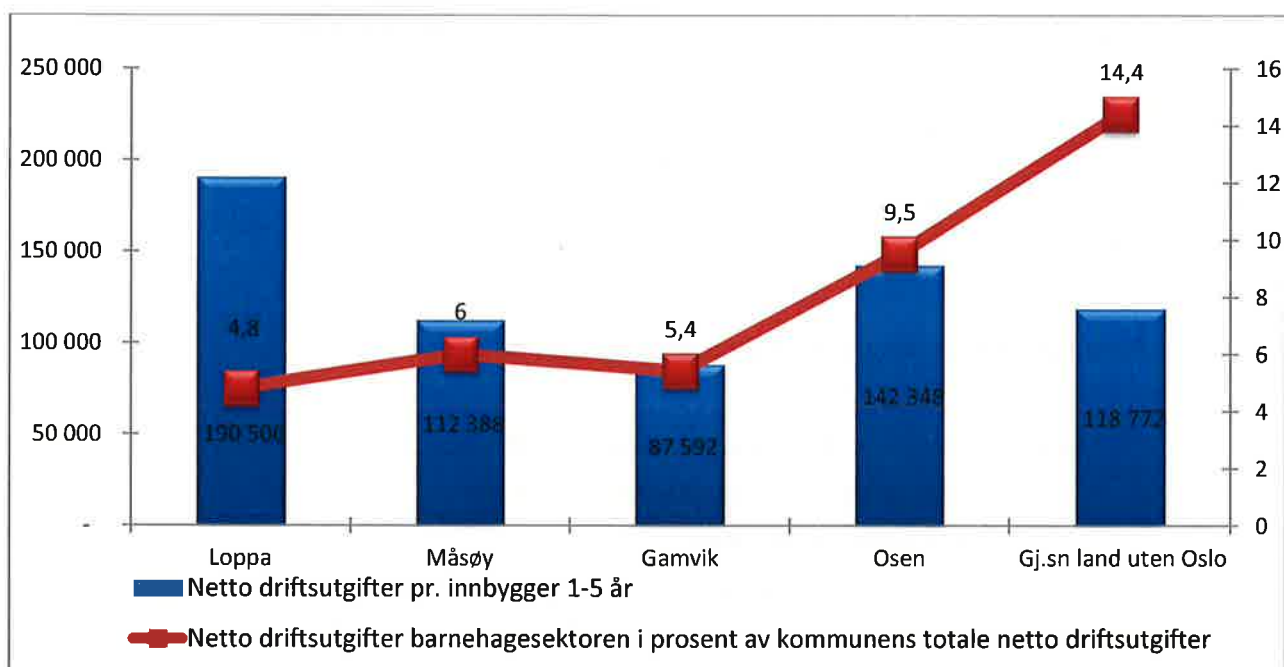
10 Barnehage

Ved gjennomgangen av barnehager er følgende funksjoner lagt til grunn:

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

- 201 Førskole
- 211 Styrket tilbud til førskolebarn
- 221 Førskolelokaler og skyss

Først ser vi på netto driftsutgifter pr innbygger 1 – 5 år illustrert ved de blå søylene, og hvor stor andel netto driftsutgifter til barnehagesektoren utgjør av kommunens samlede netto driftsutgifter, illustrert av den røde linja:

Av de blå søylene ser vi at Loppa kommune ligger klart høyest i utvalget mht netto driftsutgifter til barnehage pr innbygger 1 – 5 år med kr 190 500, mens Gamvik som ligger lavest i utvalget bruker kr 87 592 pr innbygger i målgruppa 1 – 5 år. Ser vi på hvor stor andel barnehagebudsjettet utgjør av kommunenes totale nettobudsjett, henger ikke dette entydig samme med profilen til netto driftsutgifter pr innbygger i målgruppa. Med 4,8 % i Loppa ligger man lavest i utvalget mht til barnehagens andel av totalbudsjettet. Her ligger landsgjennomsnittet med 14,4 % av totalkaka, mens Osen ligger høyest med en andel på 9,5 %. Grunnen til Loppas høye

enehetskostander, men lave andel av totalbudsjettet, er at man har få barn i barnehagealder:

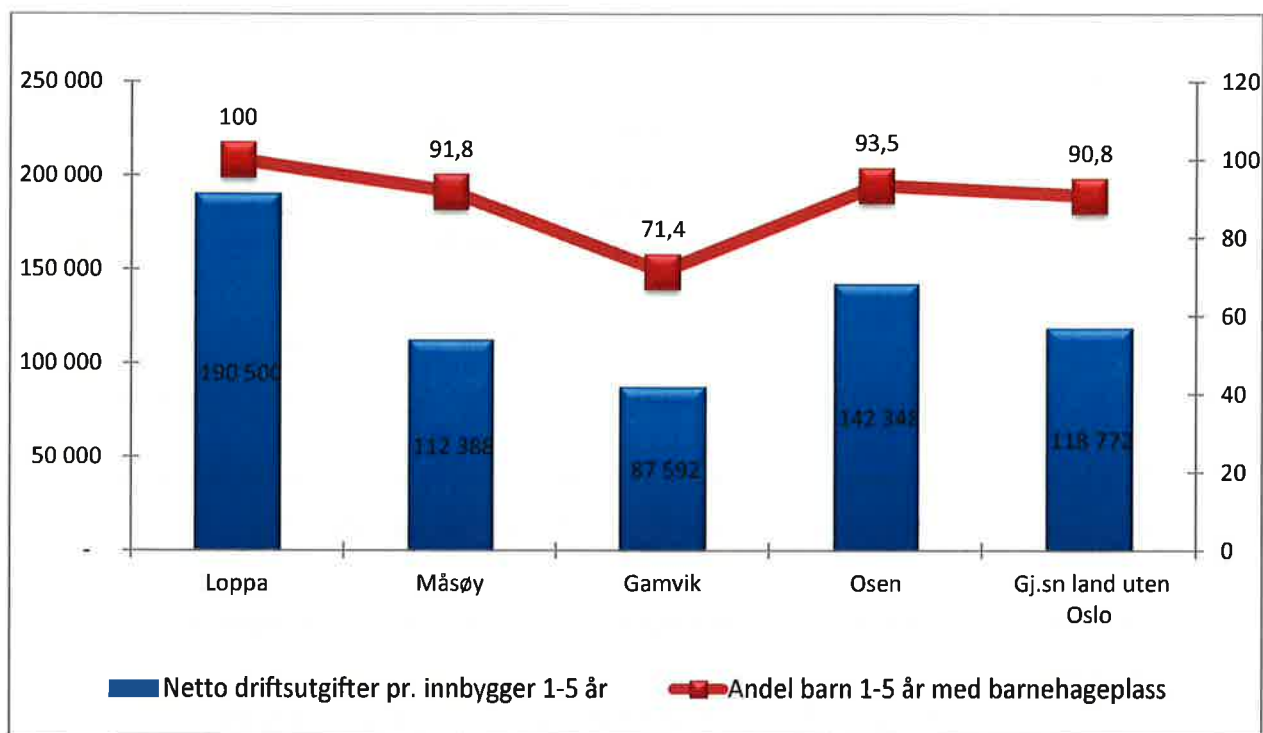
	2013	Loppa	Måsøy	Gamvik	Osen
		Utgifts- behovs- indeks	Utgifts- behovs- indeks	Utgifts- behovs- indeks	Utgifts- behovs- indeks
0-2 år		0,7186	0,4955	0,8769	0,7439
3-5 år		0,3466	0,7328	0,6728	0,8371

Som vi ser av tallene over har Loppa 28 % færre barn enn landsgjennomsnittet (som er 1,000) i aldersgruppa 0-2 år og hele 65,3 % færre i aldersgruppa 3-5 år.

Netto driftsutgifter pr innbygger i målgruppa er et resultat av en kombinasjon av følgende:

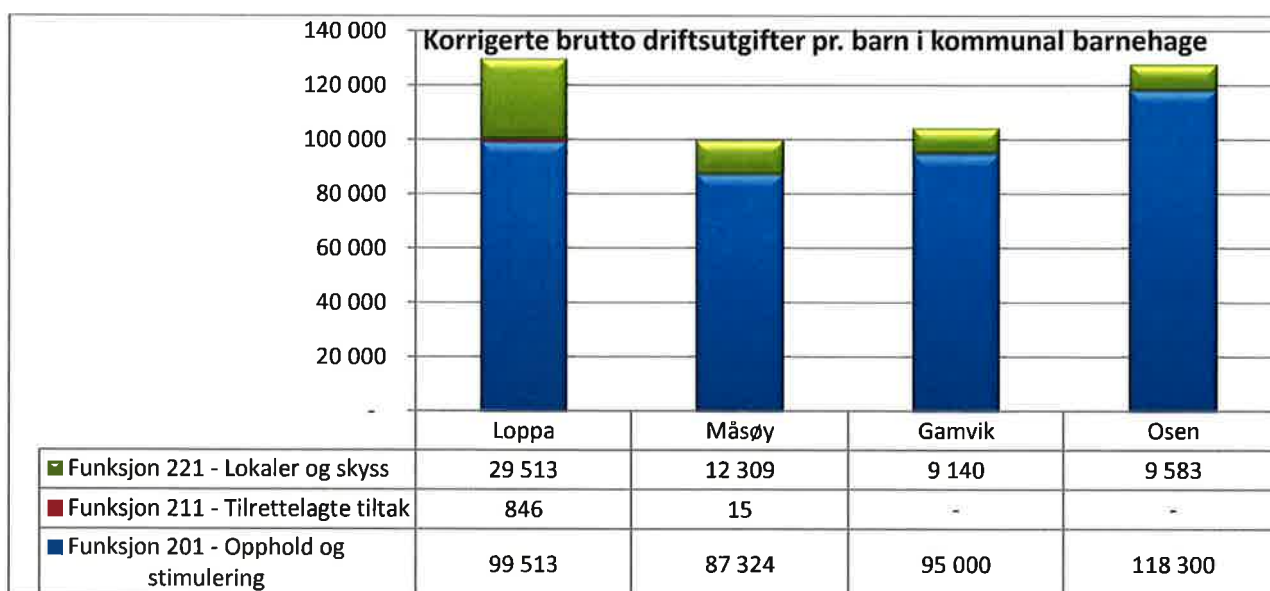
- × Dekningsgrader i ulike aldersgrupper, hvor høy dekningsgrad gir høye nettoutgifter under ellers like forhold
- × Bruttoutgiftene pr barn / årsverkstetthet korrigert for alder
- × Nivået på foreldrebetalingen opp til max-pris

Ser vi så på sammenhengen for våre kommuner mellom prioritering og dekningsgrad, får vi følgende bilde:

Loppa ligger med høyeste andel barn 1 – 5 år med barnehageplass på 100,0 %, og kommunen ligger høyest i gruppa mht netto driftsutgifter pr innbygger i gruppa. Lavest ligger Gamvik der bare 71,4 % av innbyggerne 1-5 år går i barnehage.

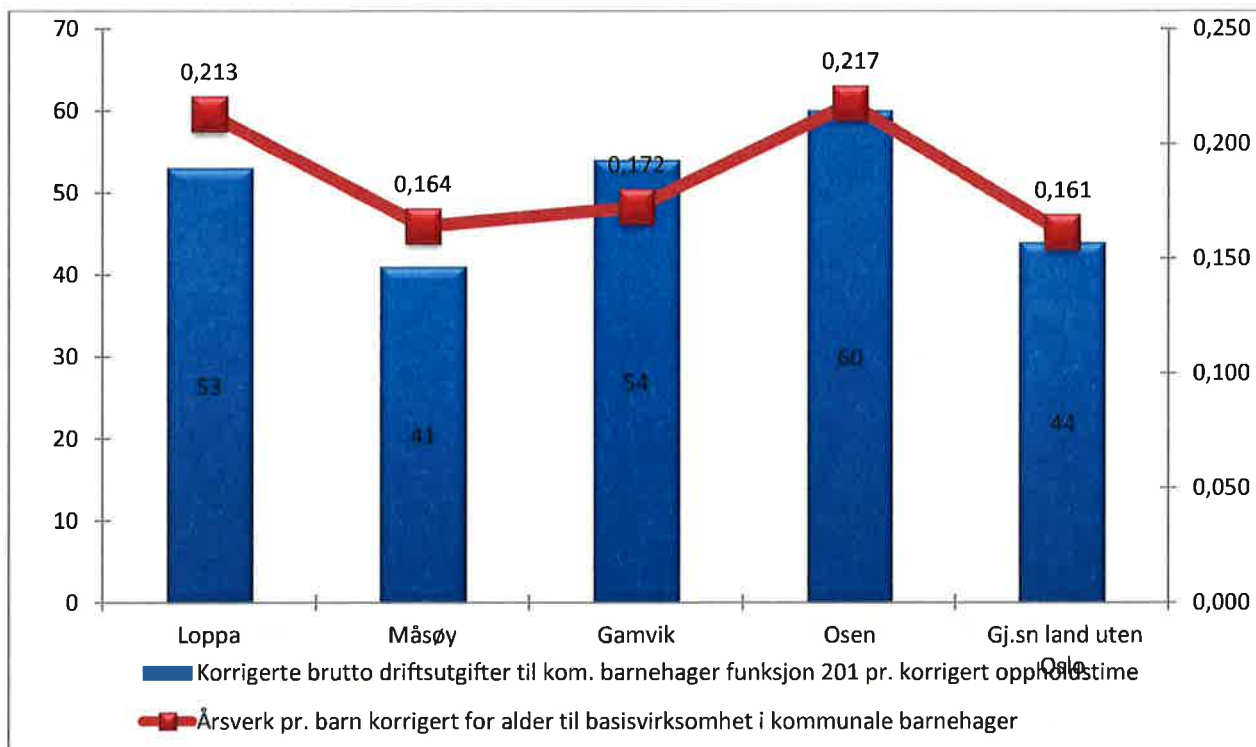
Ser vi så på fordelingen av de korrigerede brutto driftsutgiftene pr funksjon får vi følgende oversikt:

Da ser vi at Loppa ligger:

- * Nest høyest på opphold og stimulering
- * Høyest på tilrettelagte tiltak
- * Høyest på lokaler (og skyss)

Ser vi så på sammenhengen mellom kommunens pris pr oppholdstime og årsverk pr barn får vi følgende bilde:

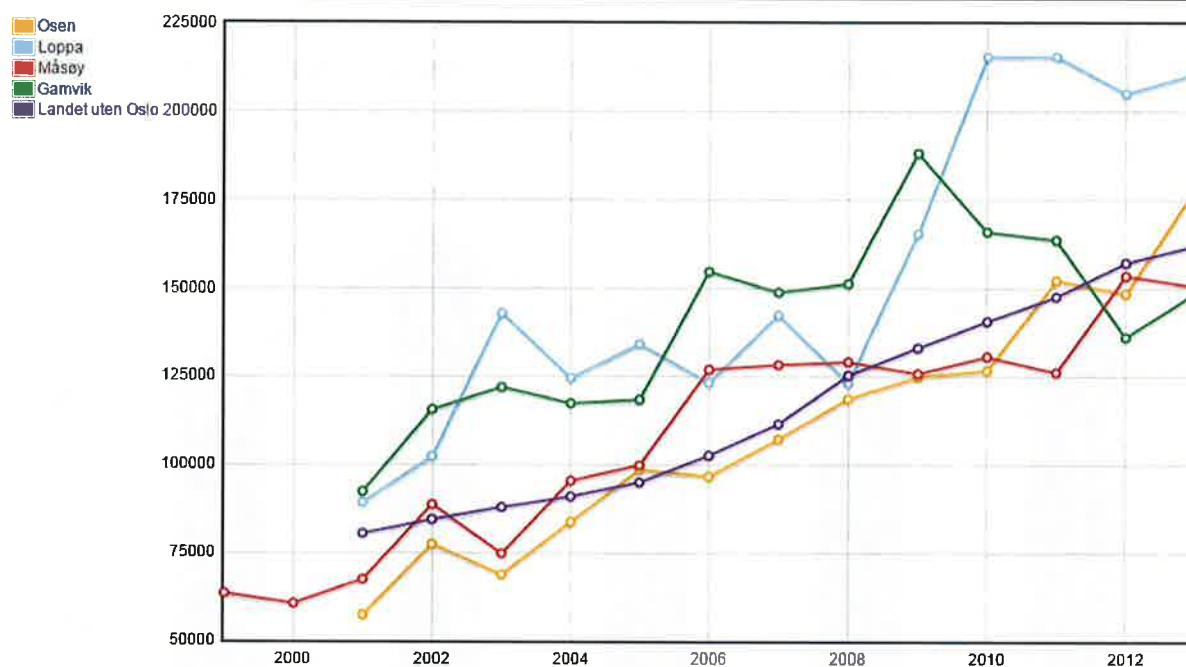

Oftest ser vi her at det er en viss sammenheng mellom korrigerte brutto driftsutgifter pr oppholdstime og årsverk pr barn. Loppa ligger med 0,213 årsverk pr barn (korrigert for alder) på bemanningsfaktoren som er nest høyest i utvalget. Osen har høyest bemanningsfaktor med 0,217, mens Måsøy ligger lavest med 0,164 pr årsverk korrigert for alder. Hvis Loppa hadde hatt samme faktor som Måsøy, så hadde man brukt 1,9 årsverk mindre.

Loppa ligger også middels i utvalget på korrigerte brutto driftsutgifter pr korrigert oppholdstime på kr 53. Osen ligger høyest på kr 60 pr oppholdstime. Dette utgjør en forskjell på kr 7 pr oppholdstime. Antall årsverk alene forklarer ikke nødvendigvis hele sammenhengen som fremgår her. Men deler av forklaringen ligger gjerne også i forskjeller i utdanningsnivå, ansiennitet og bemannings sammensetningen mht andel assistenter, og antakelig også andel med fulltids plass.

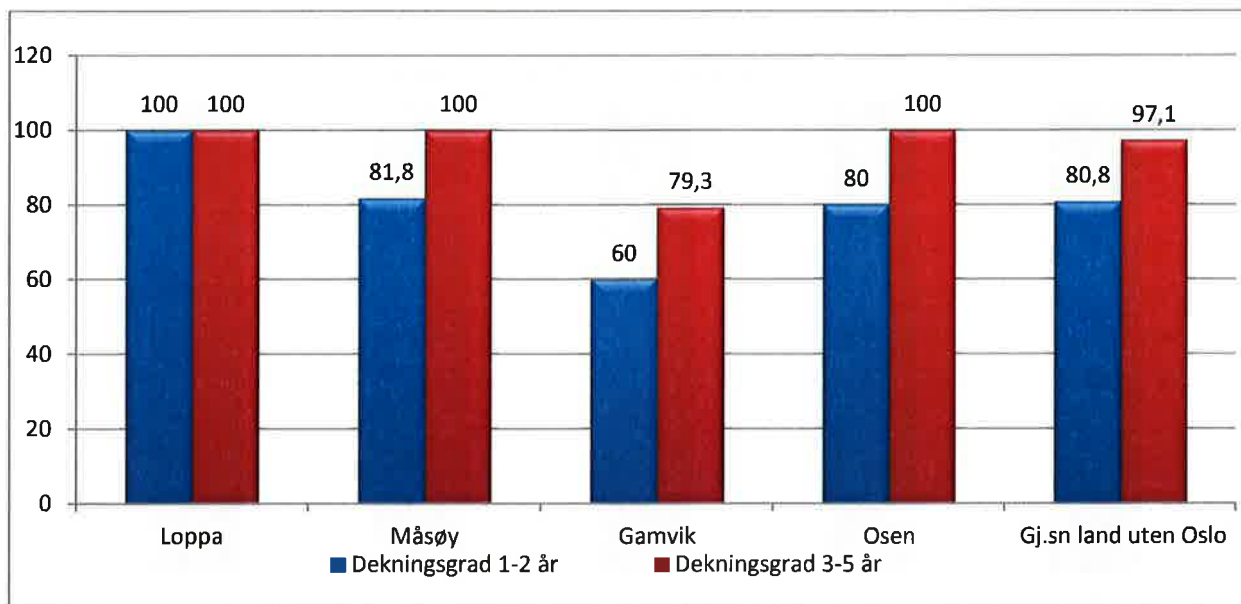
Ser vi på utviklingen for korrigerede brutto driftsutgifter over tid får vi følgende:

Tidsserie for Korrigerede brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage

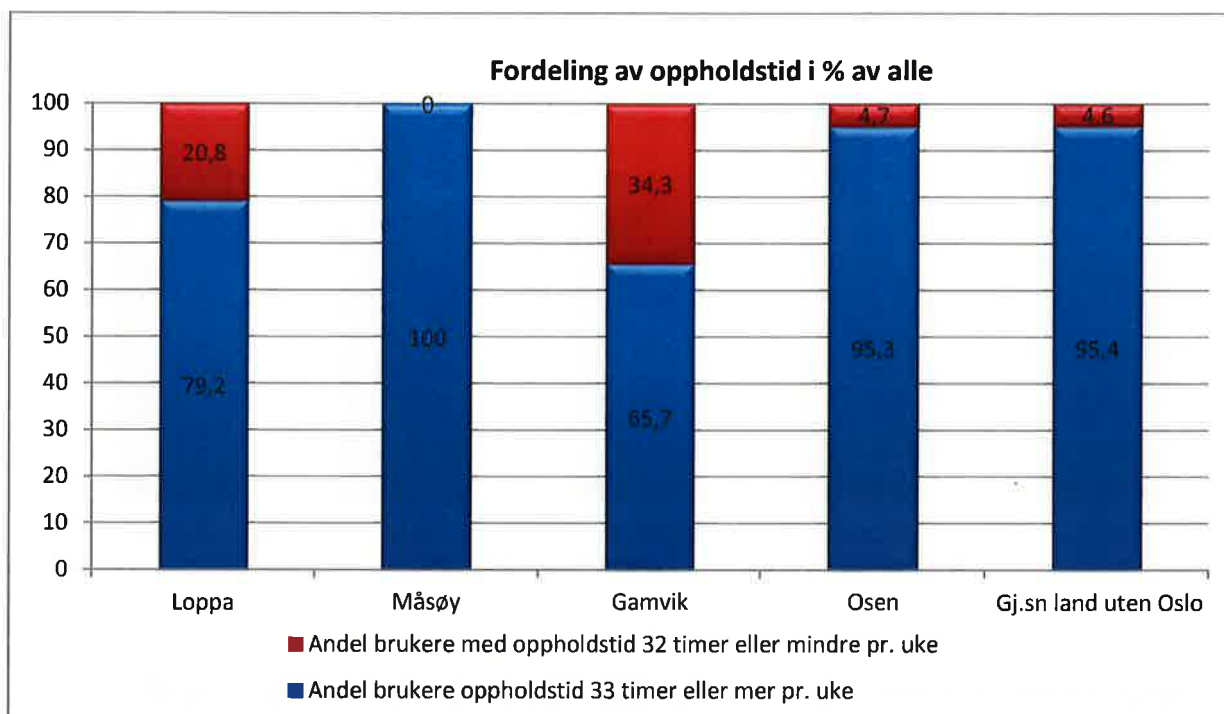
Her ser vi at bruttokostnadene gjennom perioden har vært variable. Loppa ligger i 2013 klart høyest med de minst produktive barnehageplassene, etter en kraftig vekst i kostnadene fra 2008 – 2010.

Dekningsgraden angir hvor stor andel av barna i aktuell aldersgruppe som har barnehageplass, og er delt i dekningsgrader for barn 1–2 år og barn 3–5 år. Forskjellen i disse to gruppene vises i følgende diagram:

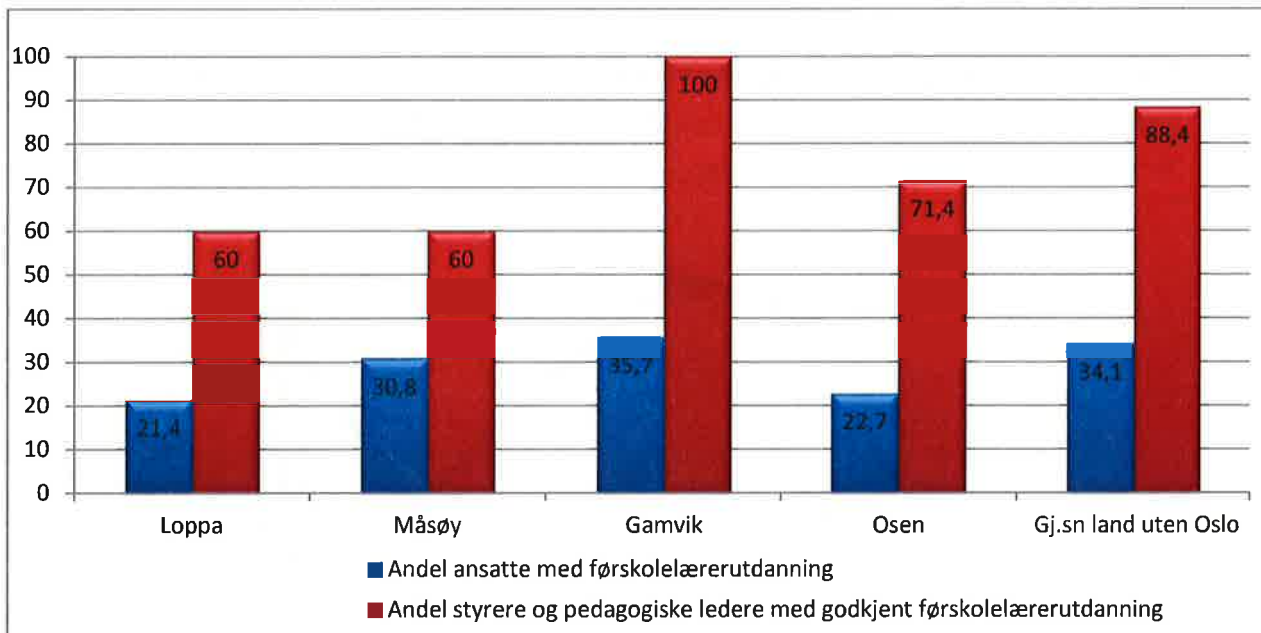
Både for aldersgruppen 1 – 2 år log 3-5 år ligger loppa med en dekningsgrad på 100 %. Dette er klart høyest i utvalget. Men også Måsøy og Osen har 100 % på aldersgruppa 3-5 år.

Stor fleksibilitet i tilbudet utfordrer en mest mulig effektiv ressursbruk og kan kreve tilpasninger som driver bemanningsfaktoren oppover. En type tilpasning er tilrettelegging av tilbudet ut over full plass. Fordelingen mellom full og deltids plass ser vi nedenfor:

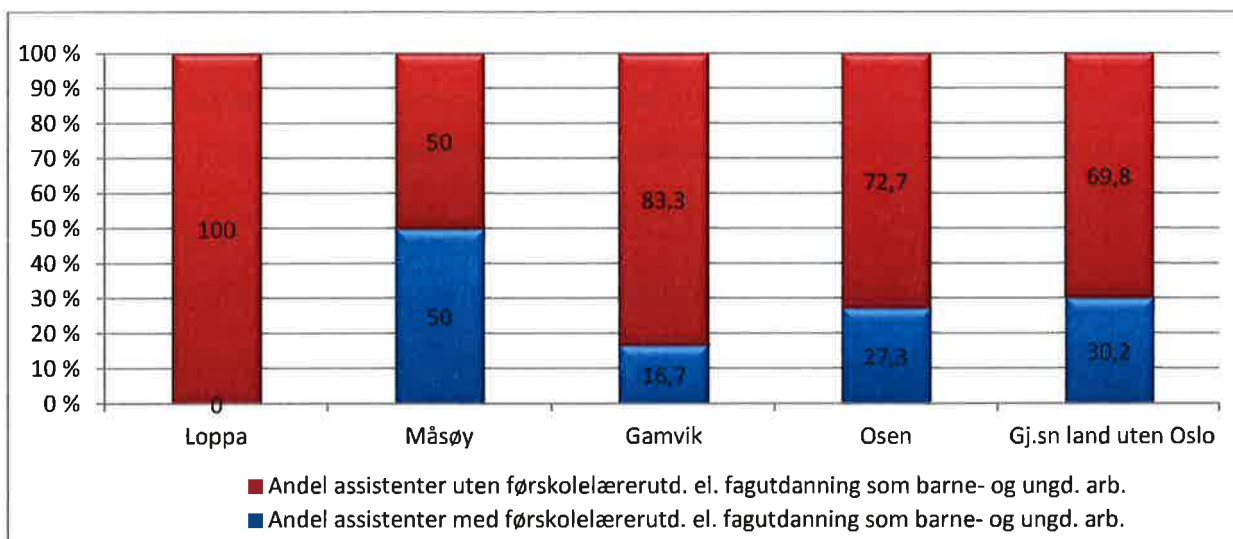

Her ser vi at Loppa har nest laveste andel barn med plass over 33 timer pr uke (blå søyle) med 79,2 %, mens Måsøy ligger høyest med en andel på 100 % som har fulltids plass. Som vi skal se nedenfor er det med på øke kommunens egenfinansiering (da man får inn mindre i foreldrebetaling).

Etter hvert som kravene og forventningene til barnehagene er blitt større, er det også her blitt enda viktigere å ha et kompetent personale på plass. Ser vi på utdanningsnivået i de kommunale barnehagene så er dette bildet:

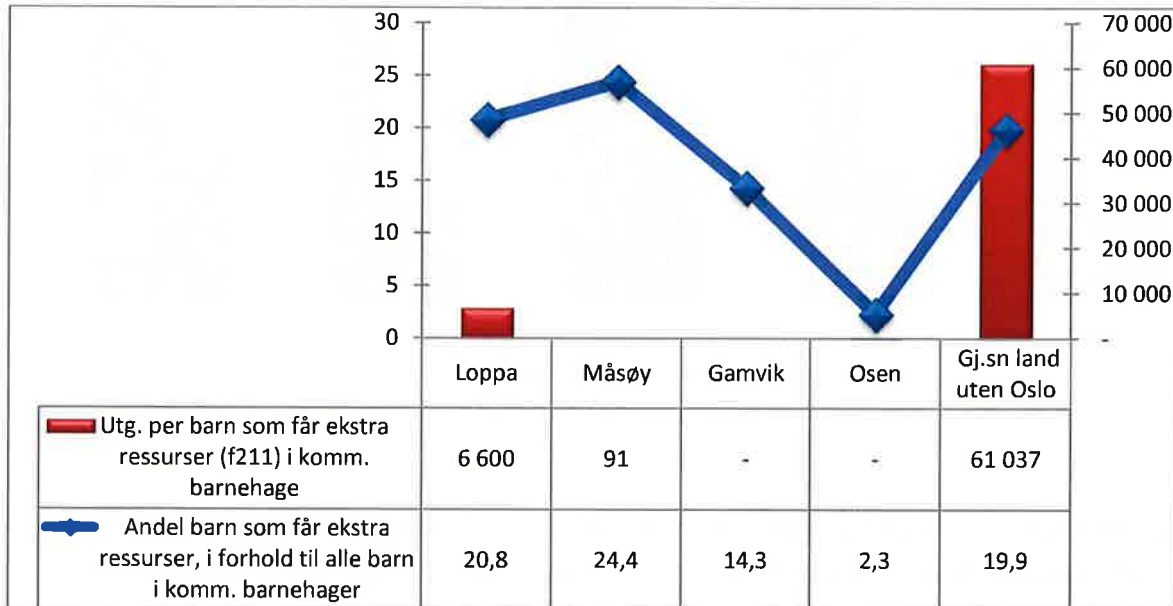

Loppa ligger lavest i utvalget (sammen med Osen) mht andel ansatte med førskolelærerutdanning (blå søyle) på 21,4 %. Gamvik ligger høyest med en andel på 35,7 %. Ser vi på andel styrere og pedagogiske ledere med førskolelærerutdanning, ligger Loppa og Måsøy her lavest i utvalget med en andel 60 % som har godkjent førskolelærerutdanning.

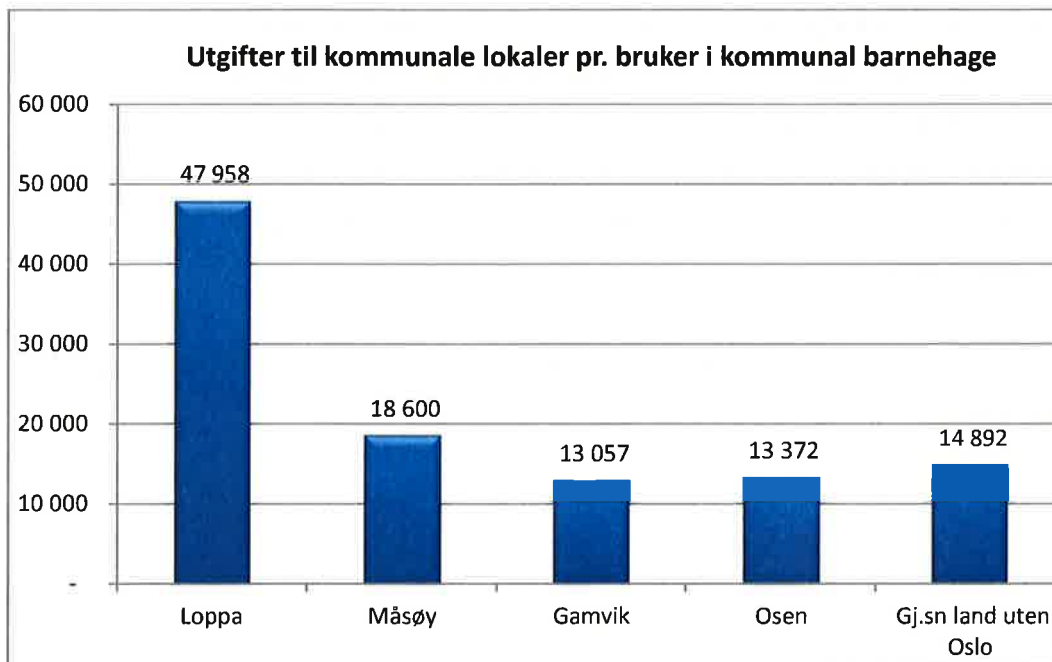
For assistentene endrer bildet seg noe. Loppa ligger lavest i utvalget mht assistenter med en eller annen form for fagutdanning (blå søyle). Ingen av assistentene i Loppa har en form for relevant fagutdanning. Her ligger Måsøy høyest der 50 % av assistentene har en eller annen form for fagutdanning.

Når det så gjelder barn som krever ekstra ressurser, illustreres det i diagrammet nedenfor. Andel barn som får ekstra ressurser med blå linje, og utgifter pr barn som får ekstra ressurser av de røde søylene:

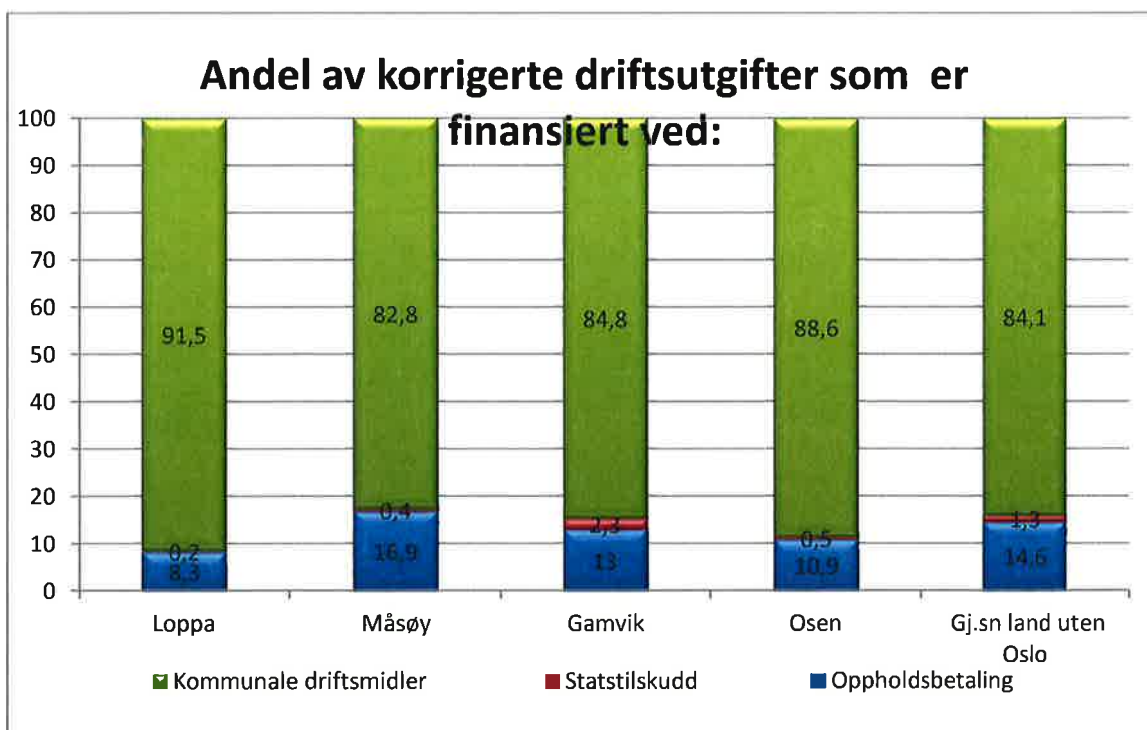
Andelen barn som får ekstra ressurser (blå linje) i Loppa er høyest sammen med Måsøy og utgjør 20,8 % i Loppa og 24,4 % av alle barn i Måsøy. Tilsvarende andel utgjør rett i underkant av 20 % på landsbasis. Ser vi på omfanget av ressurser som brukes pr barn som får ekstra ressurser ligger Loppa med kr 6 600 mens Måsøy med 91 kr.. Det er grunn til å sjekke føringspraksisen i regnskapene her, da det er lite trolig at en så høy andel får ekstra ressurser, men at det koster så lite som her oppgitt.

Ser vi så på utgiftene til lokaler er sammenhengen mellom kommunene som følger:

Loppa kommune ligger suverent høyest mht til utgifter til lokaler pr barn i barnehage, kr 47 958. Måsøy følger deretter med kr 18 600, mens minst bruker Gamvik med kr 13 057.

Til slutt et blick på hvordan finansieringsbildet ser ut:

Loppa ligger med klart høyest andel i utvalget mht egenfinansiering av tjenestetilbudet med 91,5 %. Lavest ligger Måsøy med en kommunal andel på 82,8 %. Videre finansierer foreldrene i Loppa 8,3 % av tilbudet, som er klart lavest i utvalget. Dette skyldes primært den store andelen som har deltids plass. Deltidsplasser er bra for fleksibiliteten for brukerne, men er dårlig for kommuneøkonomien.

0,2 % kommer fra statstilskudd (direkte tilskudd for flyktninger mm) i Loppa og 0,4 % i Måsøy.

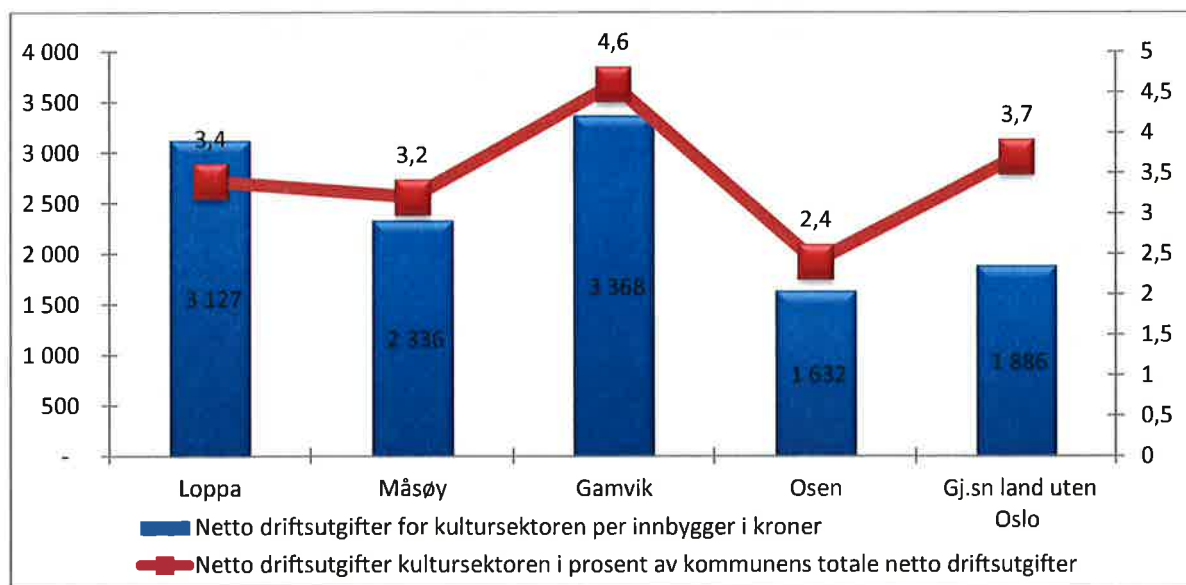
11 Kultur og kirke

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

- 231 Aktivitetstilbud til barn og unge
- 370 Bibliotek
- 373 Kino
- 375 Museer
- 377 Kunstformidling
- 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg
- 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
- 383 Musikk- og kulturskoler
- 385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andre kulturbygg
- 386 Kommunale kulturbygg
- 390 Den norske kirke
- 393 Kirkegårder, gravlunder og krematorier

11.1 Kultur

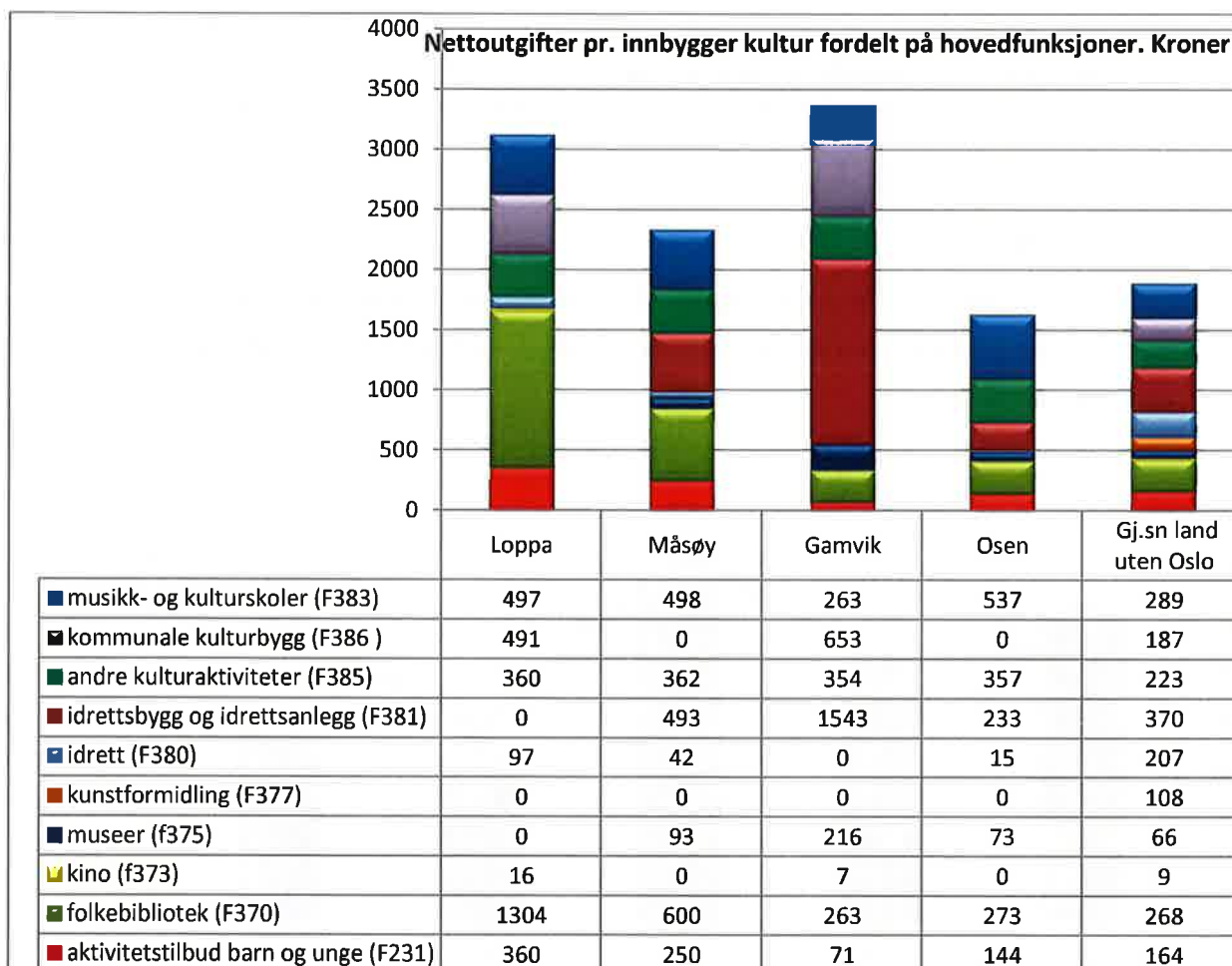
I diagrammet nedenfor ser vi nettoutgifter til kultursektoren pr innbygger illustrert ved de blå søylene, mens linjen illustrer hvor stor andel av kommunens totale utgifter som går med til kultur.

Loppa og Måsøy ligger midt i utvalget mht prioritering av kultur i kr pr innbygger. Mens Loppa bruker 3 127 kr pr innbygger, bruker Måsøy kr 2 336. Gamvik bruker kr 3 368 mens Osen som bruker minst bruker kr 1 632 pr innbygger. For Loppa ville en korreksjon ned til nivået som Osen har, betydd en reduksjon på 1,5 millioner.

Ser vi på hvor stor andel dette utgjør av kommunens totalbudsjett tilsvarer Loppas andel 3,4 %, som er midt i utvalget og på nivå med landsgjennomsnittet. Gamvik ligger høyest og bruker 4,6 % av budsjettet på kultur, mens Osen ligger lavest og bruker 2,4 %.

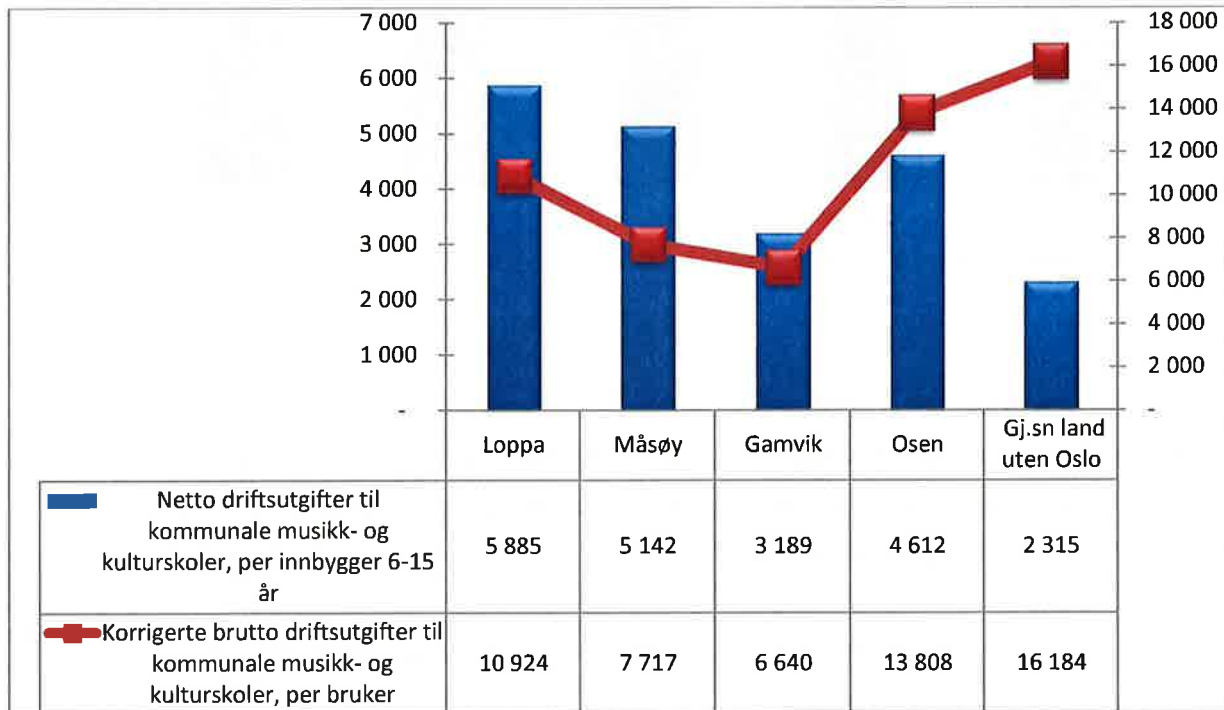
I neste diagram ser vi på hvordan nettoutgiftene fordeler seg på de ulike KOSTRA-funksjonene:

Ut fra tallene ser vi at Loppa først og fremst prioriterer folkebibliotek og aktivitetstilbud til barn og unge høyere enn øvrige kommuner i utvalget.

KS-Konsulent har erfaring for at fordelingen mellom de ulike funksjonene her kan være noe tilfeldig, og da spesielt knyttet til bruken av funksjonen 385 for andre kulturaktiviteter.

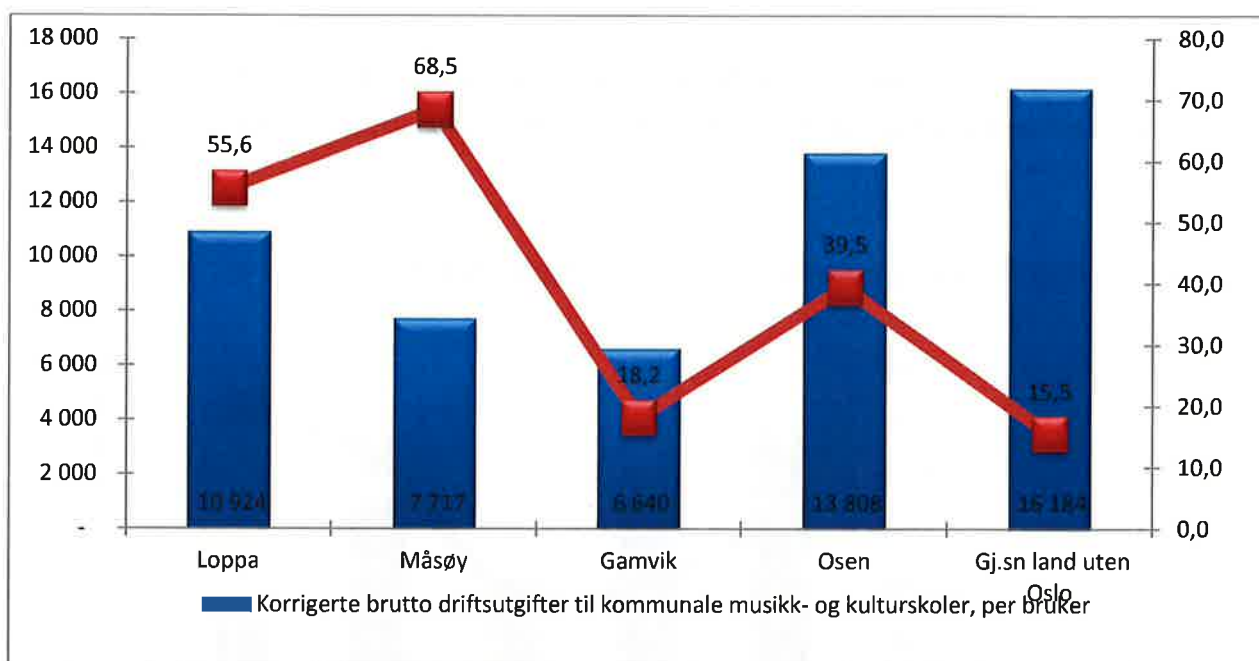
Ser vi så på musikk- og kulturskoler isolert har vi følgende bilde:

Ser vi først på netto driftsutgifter pr innbygger i målgruppa ligger Loppa på kr 5 885 som er høyest i utvalget. Gamvik ligger lavest med kr 3 189 pr innbygger i målgruppa.

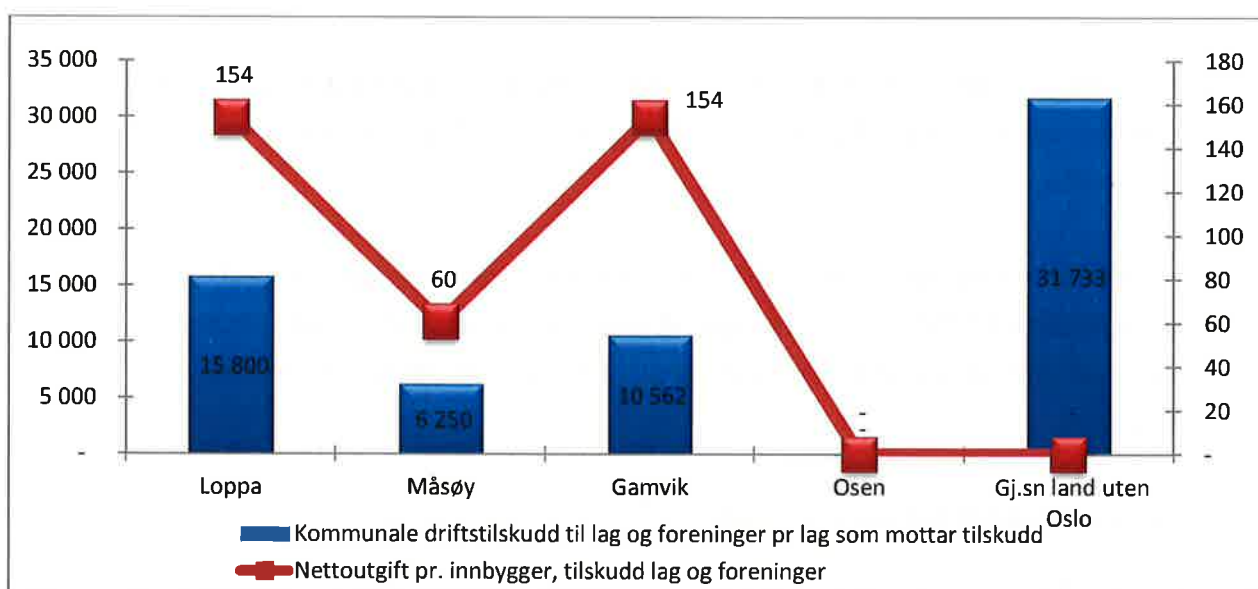
Videre ser vi at korrigerede brutto driftsutgifter pr bruker for Loppa ligger høyest i utvalget på kr 10 924, som dermed gjør at Loppa har lavest produktivitet i tilbudet sitt. Best produktivitet (lavest enhetskostnad pr bruker) har Gamvik med kr 6 640 pr bruker.

Ser vi på deltagelse finner vi følgende:

På den røde linjen ser vi at 55,6 % av innbyggerne i Loppa i alderen 6-15 år deltar i kulturskolen. Dette er nest høyest sammenligningskommunene. Høyest ligger Måsøy med 68,5 %. Begge disse er vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet som ligger på 15,5 % av alle innbyggerne i alderen 6-15 år.

Siste diagram i kultursammenheng tar for seg tilskudd til lag og organisasjoner:

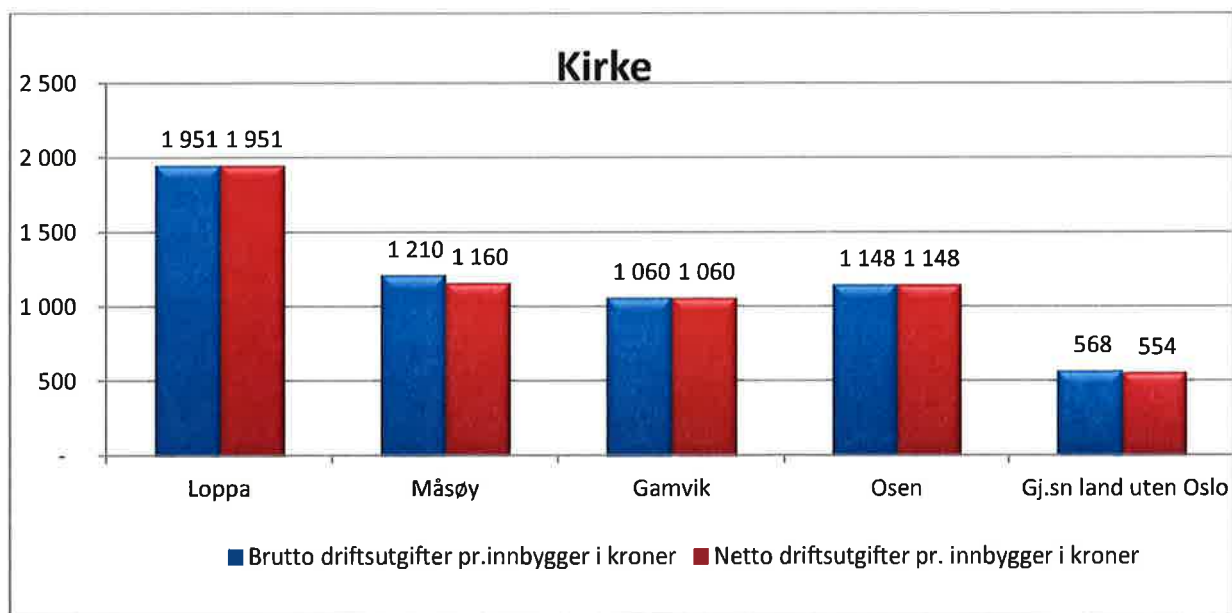

Her illustreres nettoutgiftene pr innbygger av den røde linja, og kommunalt driftstilskudd pr lag og forening som mottar tilskudd av de blå søylene.

Ser vi først på netto driftsutgifter pr innbygger (rød linje) som et bilde på hvor mye som utbetales i tilskudd til lag og foreninger, utgjør dette kr 154 i Loppa og Gamvik som ligger høyest. Lavest ligger Osen som ikke gir tilskudd/ikke har rapportert. Måsøy ligger middels i utvalget med kr 60. Ser vi så på hvor mye som utbetales i tilskudd pr lag og forening som mottar tilskudd, utgjør dette kr 15 800 i Loppa, som er høyest i utvalget og kr 6 250 i Måsøy. På landsbasis utbetales et gjennomsnitt på kr 31 733.

11.2 Kirke

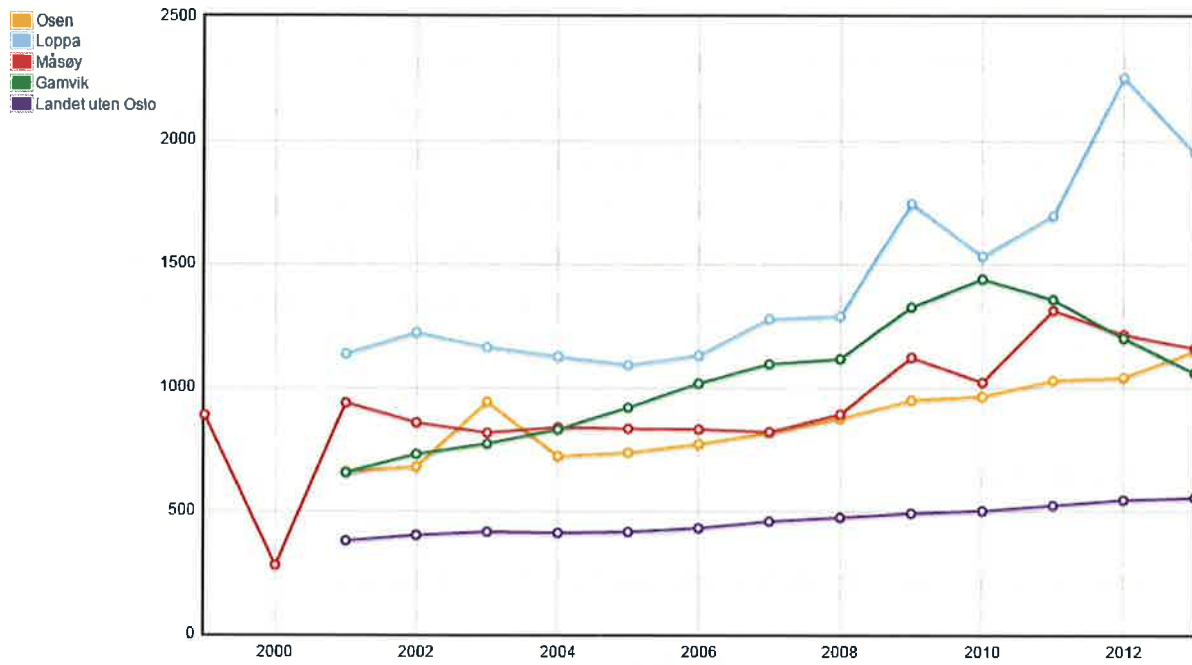
Ser vi på kommunenes utgifter til kirkeformål har vi følgende oppstilling:

Her ser vi at Loppa yter et brutto tilskudd på kr 1 951 pr innbygger. Gamvik ligger lavest på kr 1 060.

Ser man på veksten over tid (se diagram nedenfor), ser man at tilskuddene har økt betraktelig i perioden 2008-2013 slik at tilskuddet er vesentlig høyere i Loppa enn i øvrige kommuner.

Tidsserie for Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner

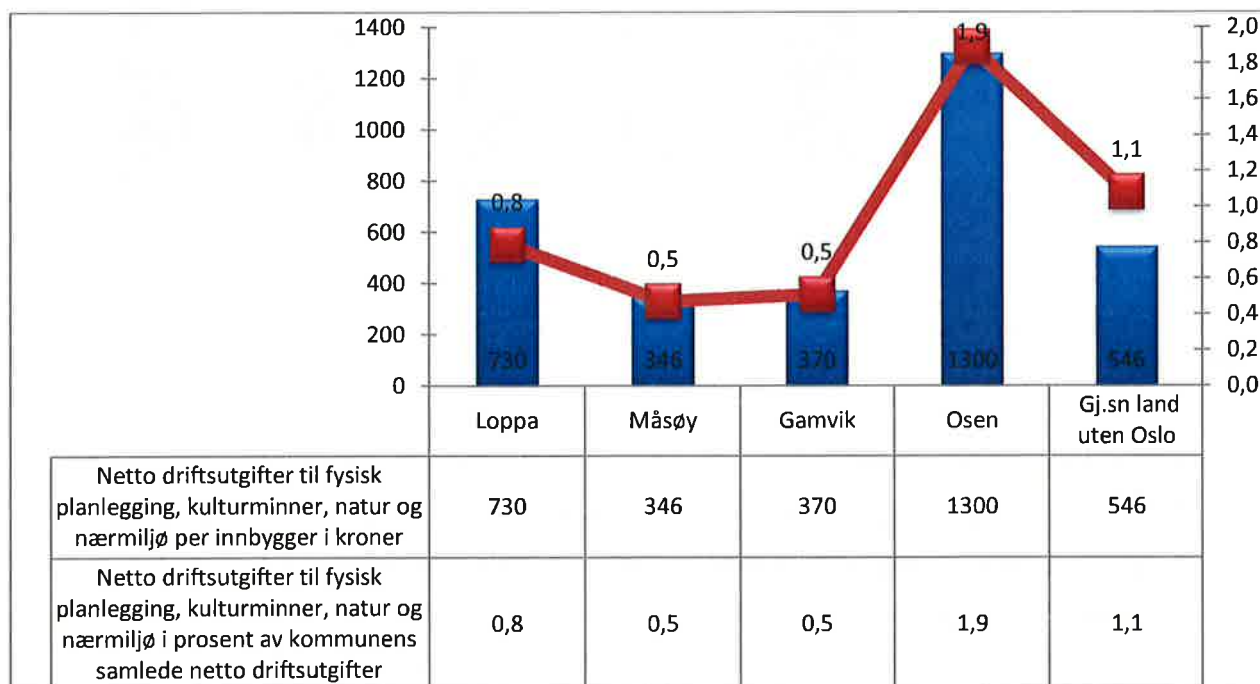
12 Plan, kulturminne, natur og nærmiljø

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

- 301 Plansaksbehandling
- 302 Bygge og delesaksbehandling og seksjonering
- 303 Kart og oppmåling
- 335 Rekreasjon i tettsted
- 360 Naturforvaltning og friluftsliv
- 365 Kulturminnevern

Dette er også et svært sammensatt kapittel mht omfanget av tjenesteområder som inngår.

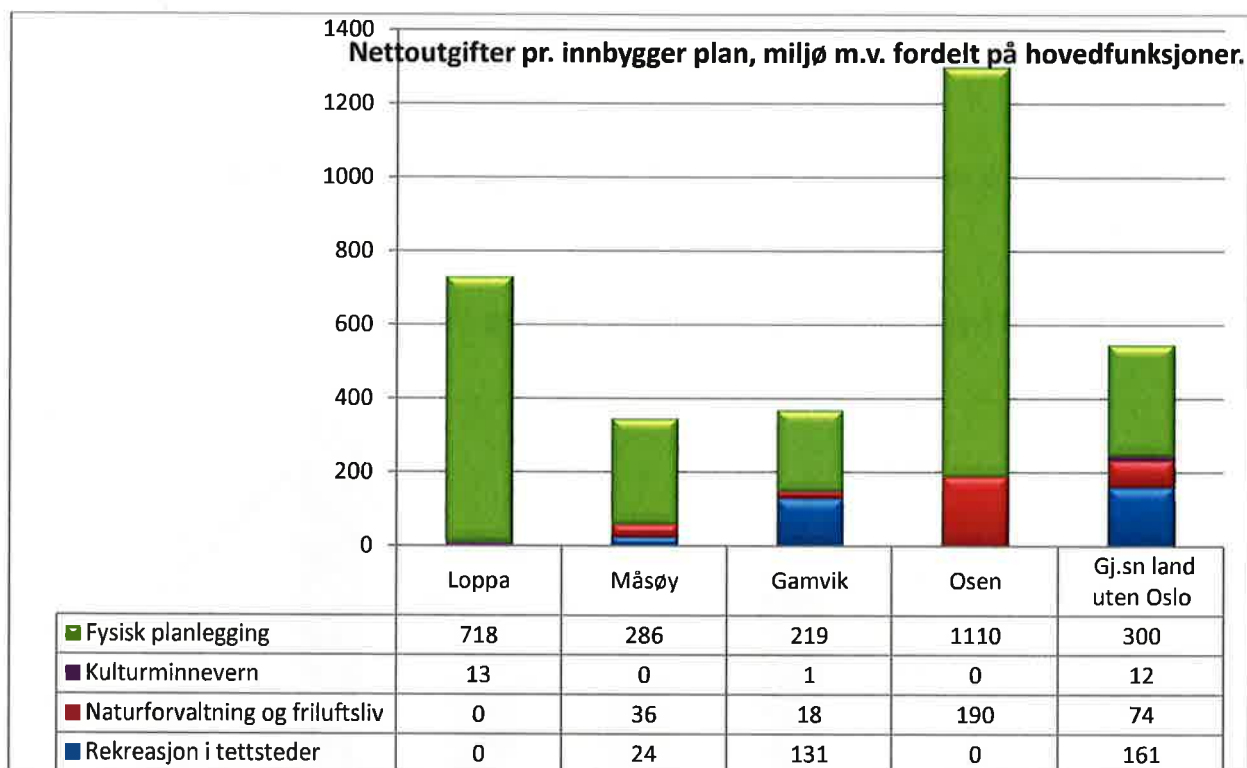
Først ser vi på fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø:

De blå søylene illustrer netto driftsutgifter pr innbygger til formålene, mens den røde linja illustrer hvor stor andel av kommunens nettoutgifter som prioriteres til dette området.

Loppa ligger nest høyest i utvalget mht andel av sitt totale budsjett på 0,8 % til disse formålene. Landsgjennomsnittets andel ligger på 1,1 %, mens Måsøy og Gamvik som er lavest ligger på 0,5 %. Videre ser vi at Loppa med kr 730 ligger nest høyest i utvalget pr innbygger til fysisk planlegging, kulturminner og natur og nærmiljø. Her ligger Måsøy lavest i utvalget med kr 346 pr innbygger.

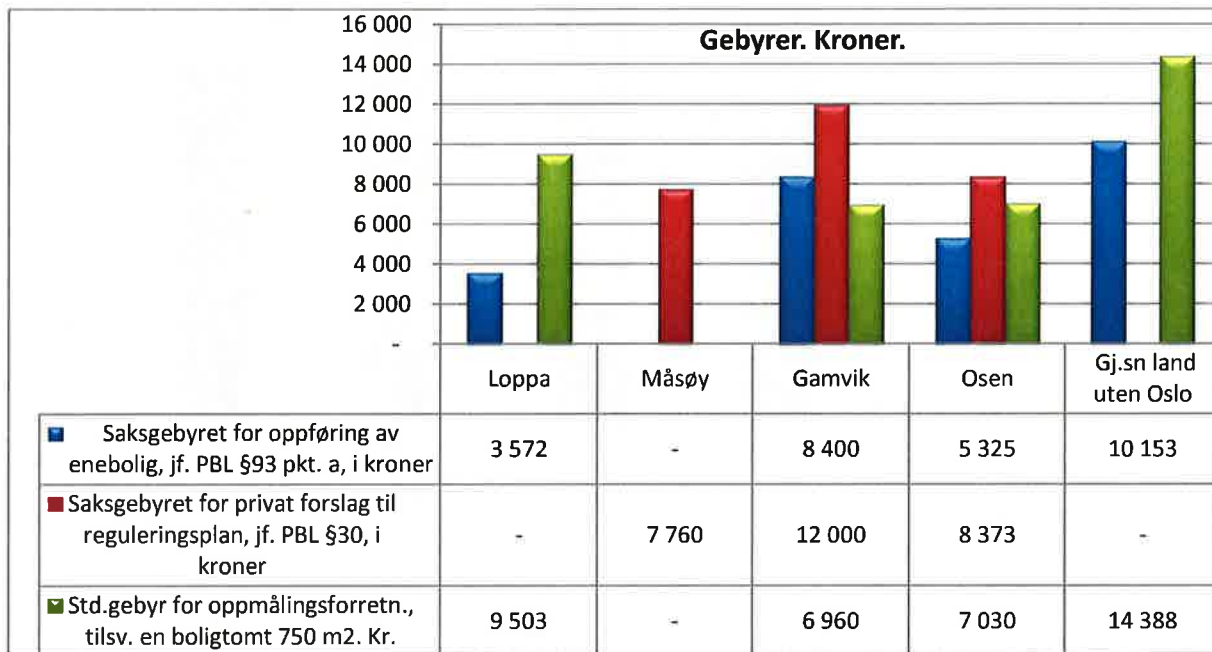
Ser vi på prioriteringen illustrert av netto driftsutgifter pr innbygger fordelt på funksjonene i denne gruppa har vi følgende fordeling:

Kulturminnevern har i de fleste kommuner lavest prioritet av ovennevnte områder. Når det gjelder fysisk planlegging (inkl byggesaksbehandling og oppmåling) ligger Loppa nest høyest i utvalget med ei netto utgift på kr 718 pr innbygger. Landsgjennomsnittet ligger nest lavest i utvalget på kr 301, mens Måsøy og Gamvik ligger lavest med henholdsvis ei netto utgift på kr 286 og 219 pr innbygger.

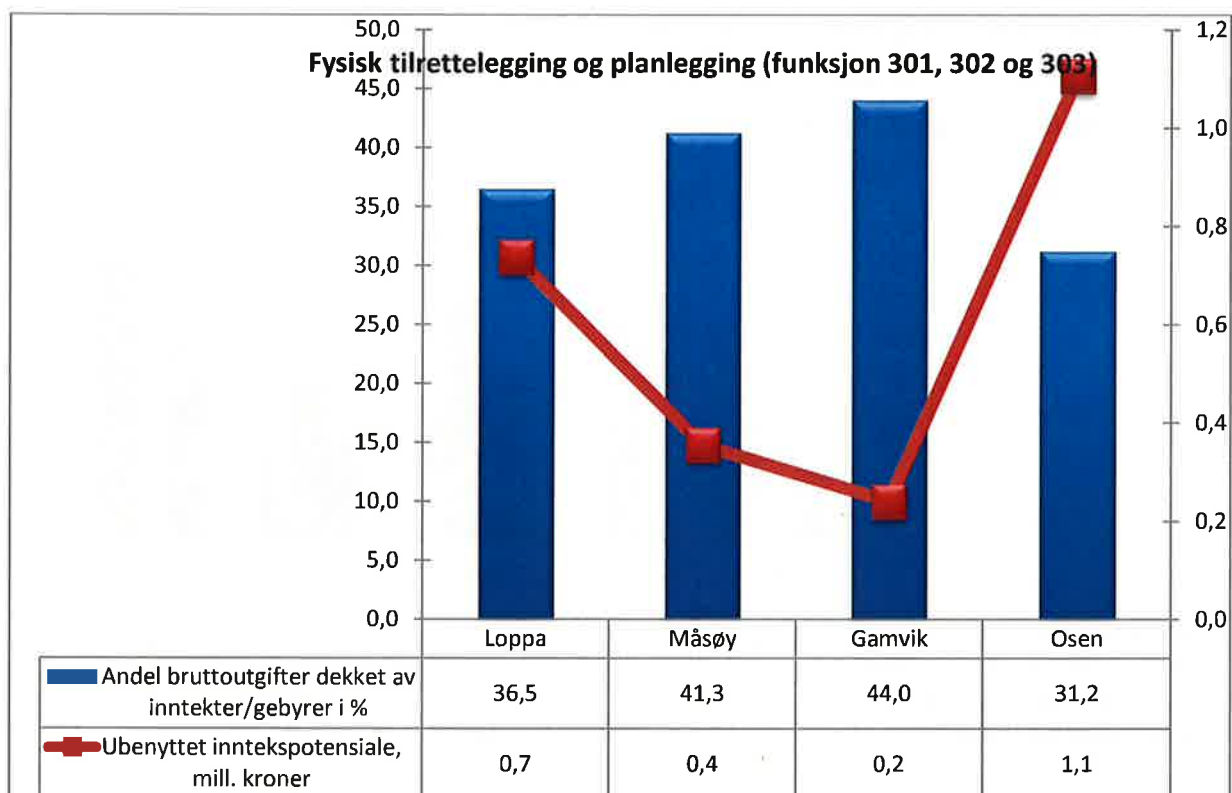
Når det gjelder rekreasjon i tettsteder bruker Måsøy kr 24 pr innbygger og Gamvik kr 131. På naturforvaltning og friluftsliv bruker Loppa også kr 0, mens Måsøy bruker kr 36. Her ligger Osen klart høyest med kr 190.

Ser vi på gebyrer for saksbehandling varierer det ofte hvor stor andel av omkostningene kommunene velger å ta seg betalt for. Ser vi først på gebyrenes størrelse har vi følgende oversikt:

Her ser vi at forskjellen er stor mellom kommunene. Saksgebyret for oppføring av enebolig ligger lavest i utvalget for Loppa på kr 3 512. Høyest av kommunene ligger Gamvik på kr 8 400. Måsøy har ikke oppgitt tall her. Landsgjennomsnittet er høyest i utvalget med kr 10 153. Saksgebyret for reguleringsplaner er lavest for Måsøy med kr 7 760, og høyest i Gamvik med kr 12 000. Loppa har ikke oppgitt tall her. Kart- og delingsforretninger er høyest i Loppa med kr 9 503.

Hva er så inntekspotensialet i denne sammenheng?

I Loppa krever man inn 36,5 % av utgiftene dekket via gebyrer, noe som er nest lavest utvalget. Tilsvarende tall i Måsøy er 41,3. Gamvik ligger høyest med en dekningsgrad på 44,0 % dekket ved gebyrfinansiering. I praksis betyr dette for Loppa at man har et teoretisk inntekspotensial pr kr 0,7 mill forutsatt at alle utgifter kan gebyrfinansieres. Her er det viktig å være klar over at en del av saksbehandlingen kan ikke gebyrfinansieres, som for eksempel klagebehandling og veiledning. Om dette forklarer avviket, ser vi ikke av tallene her.

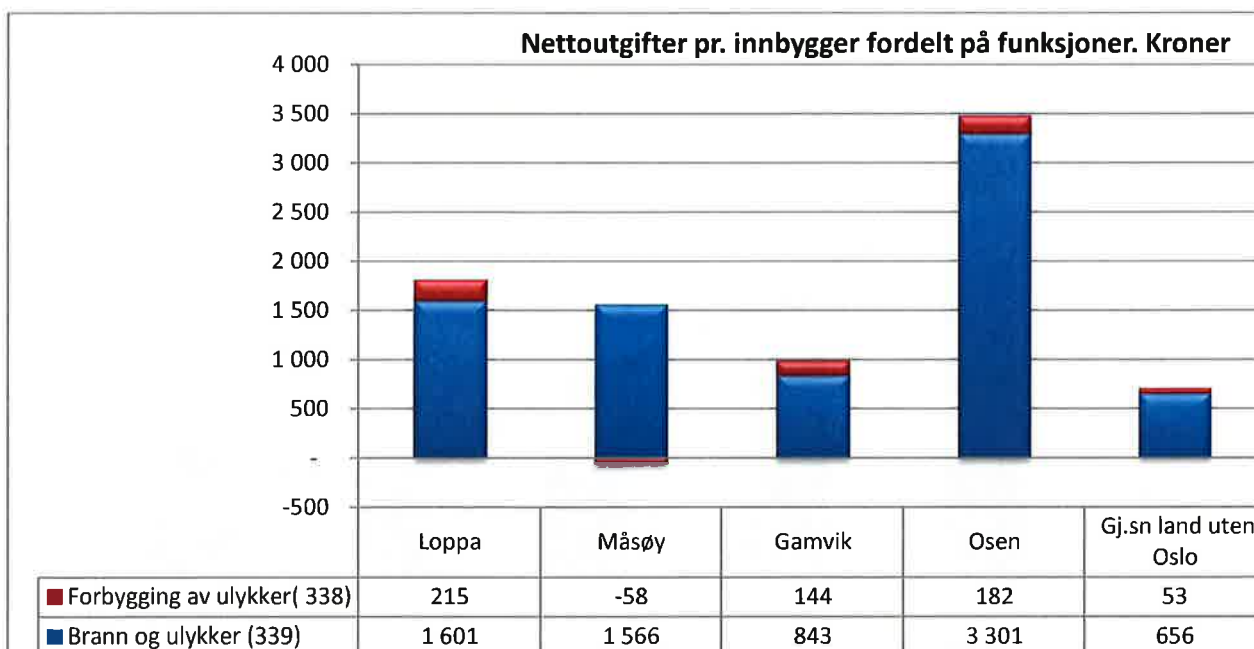
13 Brann- og ulykkesvern

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

338 Forebygging av branner og andre ulykker

339 Beredskap mot branner og andre ulykker

For brann- og ulykkesvern har vi følgende diagram:

Her ser vi nettoutgiftene pr innbygger fordelt på forebygging og brann. Forebygging er en tjeneste som kan gebyrfinansieres både mht feiing og kontroller utført av branninspektør.

Av tallene ser vi at Loppa ligger med ei netto utgift til forebygging på kr 215 pr innbygger som er høyest i utvalget, mens Måsøy har en netto inntekt på kr 58 pr innbygger.

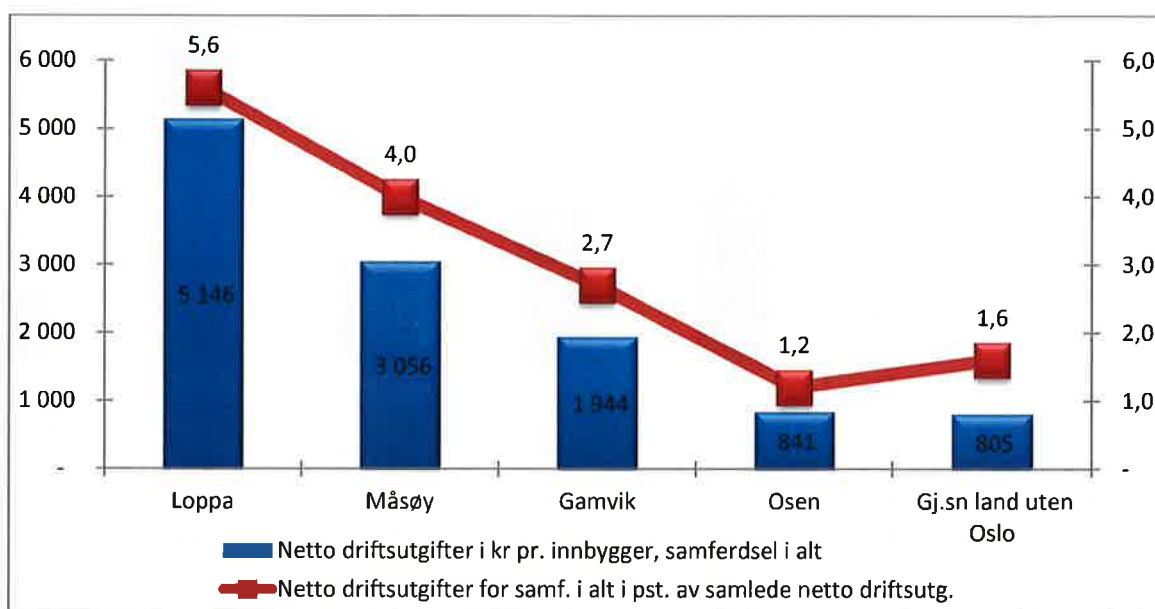
For brannberedskap ligger nivået på kr 1 601 pr innbygger i Loppa. Dette er nest høyest av kommunen i utvalget, hvor Osen ligger høyest med hel kr 3 301.

14 Samferdsel

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

- 330 Samferdselsbedrifter og transporttiltak
- 333 Kommunale veier, nyanlegg, drift og vedlikehold
- 334 Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak

På samme måte som over starter vi med å se på tall for prioritering. Andel netto driftsutgifter pr innbygger og andel netto driftsutgifter til samferdsel av kommunens totalt budsjett:

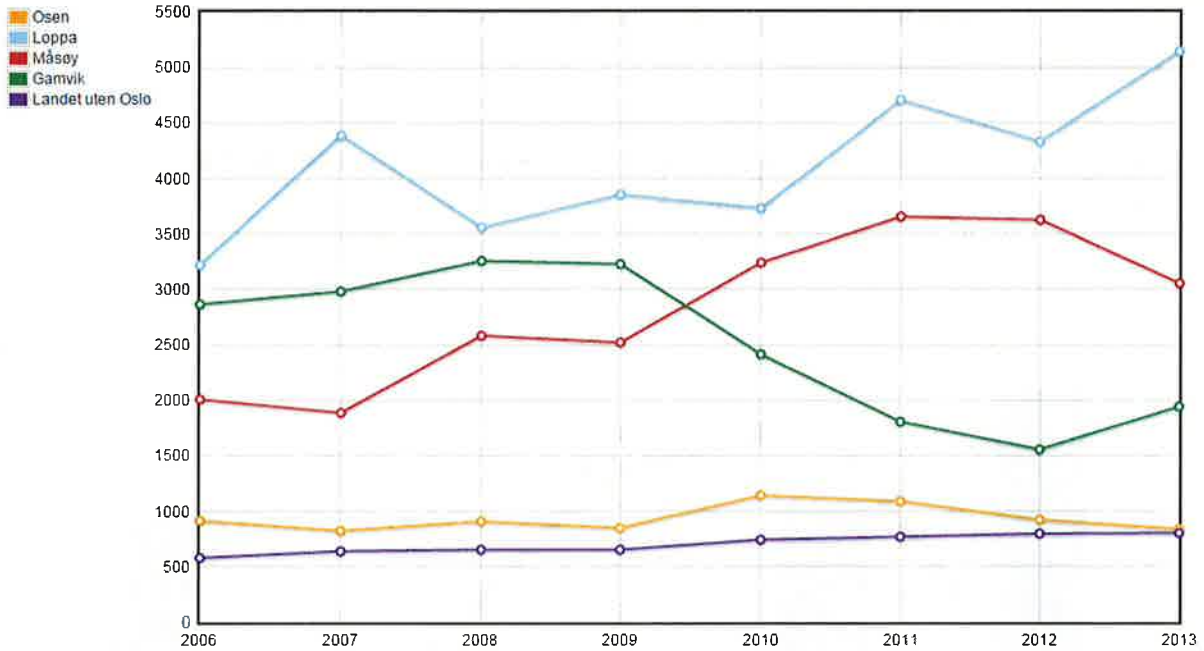

Netto driftsutgifter pr innbygger illustreres av de blå søylene og andelen av kommunens totalbudsjett illustreres av den røde linja. Av søylene ser vi at Loppa plasserer seg suverent høyest i utvalget med kr 5 146 pr innbygger til samferdsel, fulgt av Måsøy med kr 3 056. Osen kommune ligger lavest av kommunene med kr 841.

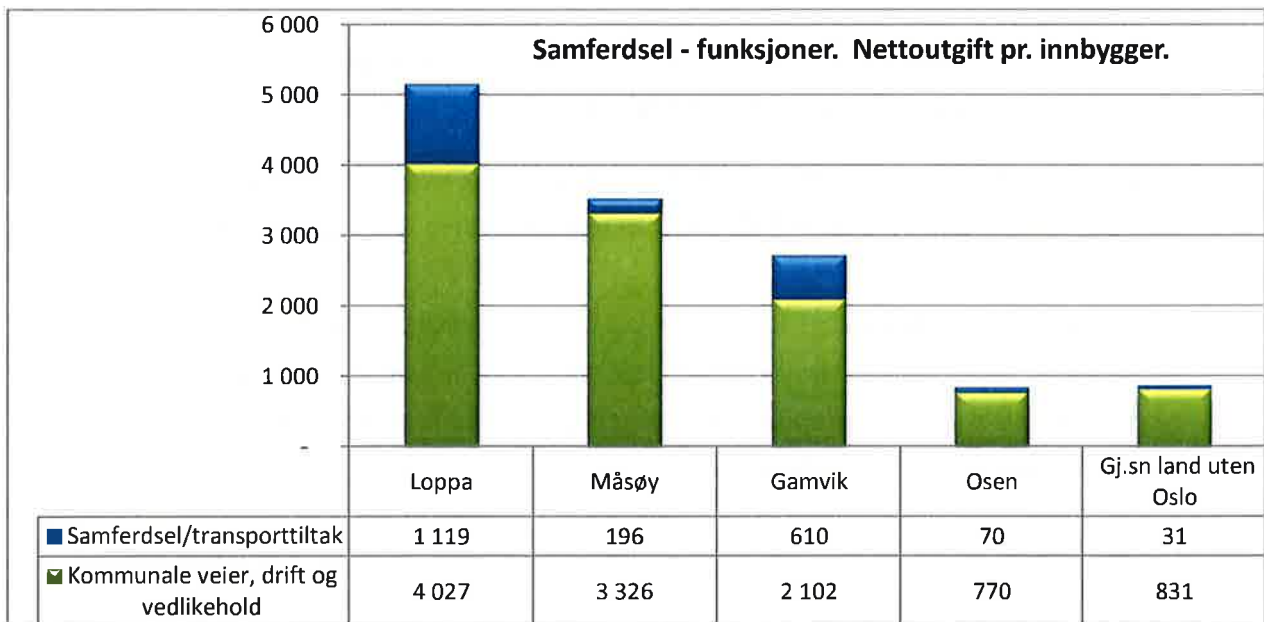
Loppa ligger klart høyest i utvalget mht andel av totalbudsjettet som går til samferdsel med hele 5,6 %, mens Måsøy bruker 4,0 %. Osen bruker minst med 1,2 % av budsjettet.

I diagrammet nedenfor ser vi at historisk sett har Loppa og Måsøy ligget høyt på samferdselsområdet. Gamvik har hatt en kraftig reduksjon i perioden.

Tidsserie for Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger, samferdsel i alt, konsern

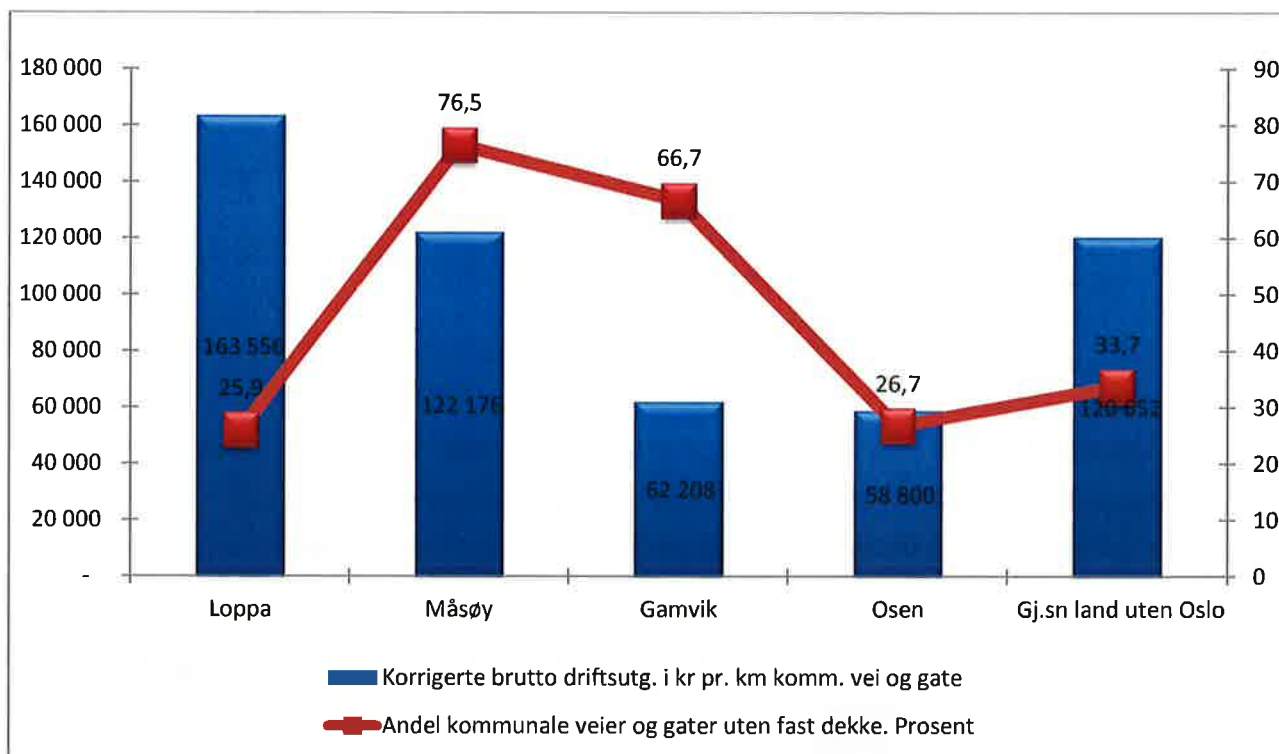

Nettoutgiftene er en for grov indikator som ikke angir behov i form av kommunal veilengde, trafikk tetthet, grad av bymessig bebyggelse, vedlikeholdsetterslep mv. I neste diagram ser vi derfor på hvordan utgiftene fordeler seg på funksjonene:

Her ser vi at det meste av midlene går med til drift og vedlikehold av de kommunale veiene. I Loppa går kr 4 027 pr innbygger til kommunale veier, drift og vedlikehold, mens tilsvarende tall i Måsøy er kr 3 326. Osen er den kommunen i utvalget som bruker minst. Tilsvarende bruker Loppa kr 1 119 på Samferdsel/transportiltak mens tilsvarende tall i Måsøy er 196.

Hvordan står det så til med produktiviteten i kommunens drift og vedlikehold av veinettet, her belyst ved prisen pr km vei:

Loppa bruker kr 163 556 pr km vei til drift og vedlikehold. Dette er suverent høyest i utvalget, mens Måsøy bruker kr 122 176 som er omtrent som landsgjennomsnittet.

Erfaringsmessig er vedlikehold av vei med fast dekke mer kostnadseffektivt enn grusveier. Et annet forhold kan være hvor stor andel som er veier på øyer eller andre type veier med mindre vedlikehold enn i boligområder, eller hvor det er mer kostnadskrevende å utføre vedlikehold.

15 Næring

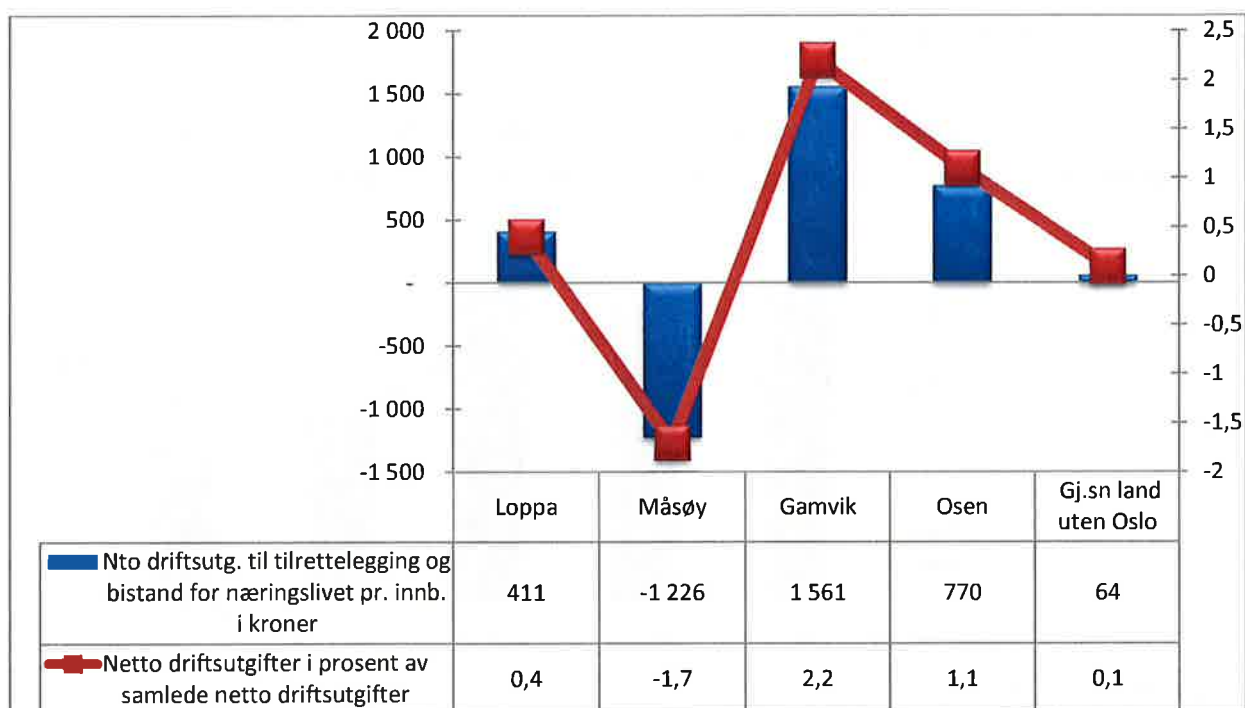
Kapitlet omfatter følgende funksjoner:

320 Kommunal næringsvirksomhet

325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet

329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringslivsutvikling

For næringsområdet er det begrenset hva vi finner av nøkkeltall i KOSTRA. Vi starter vi med å se på tallene for prioritering av området tilrettelegging og bistand for næringslivet får vi følgende bilde:

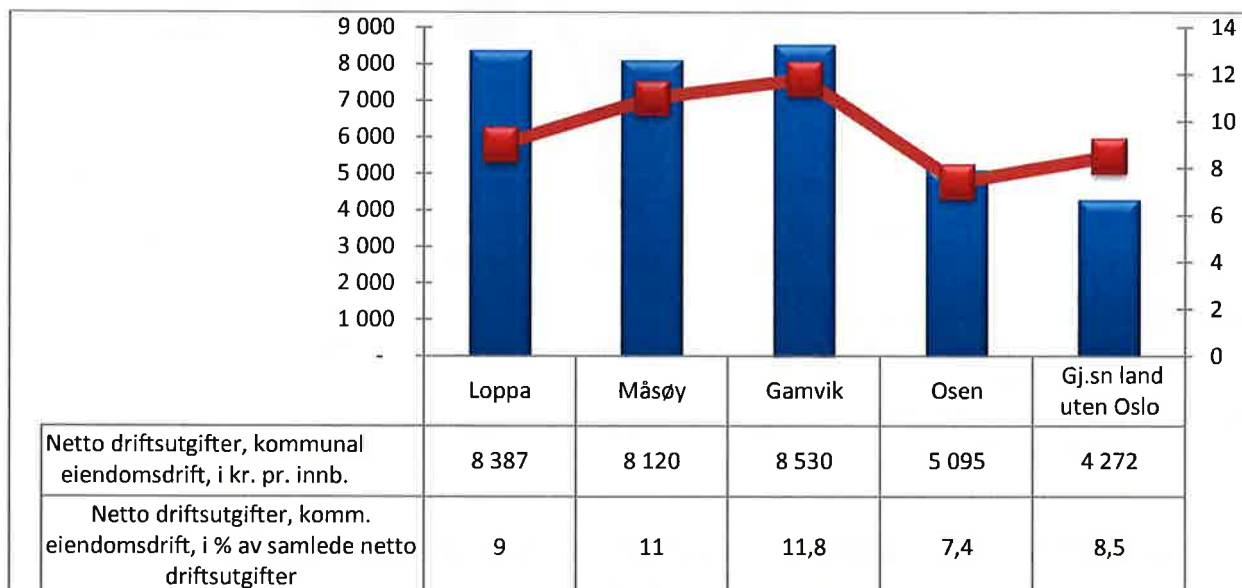
Av diagrammet ser vi at Loppa kommunes tall for tilrettelegging og bistand for næringslivet (funksjon 325) er ei netto utgift på kr 411 pr innbygger, noe som utgjør 0,4 % av kommunens samlede budsjett. I Måsøy har man en netto inntekt på kr 1 226 på dette området.

16 Eiendomsdrift

Kapitlet omfatter følgende funksjoner:	
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen
130	Administrasjonslokaler
221	Barnehager / førskolelokaler
222	Skolebygg
261	Institusjonslokaler
381	Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
386	Kommunale kulturbygg

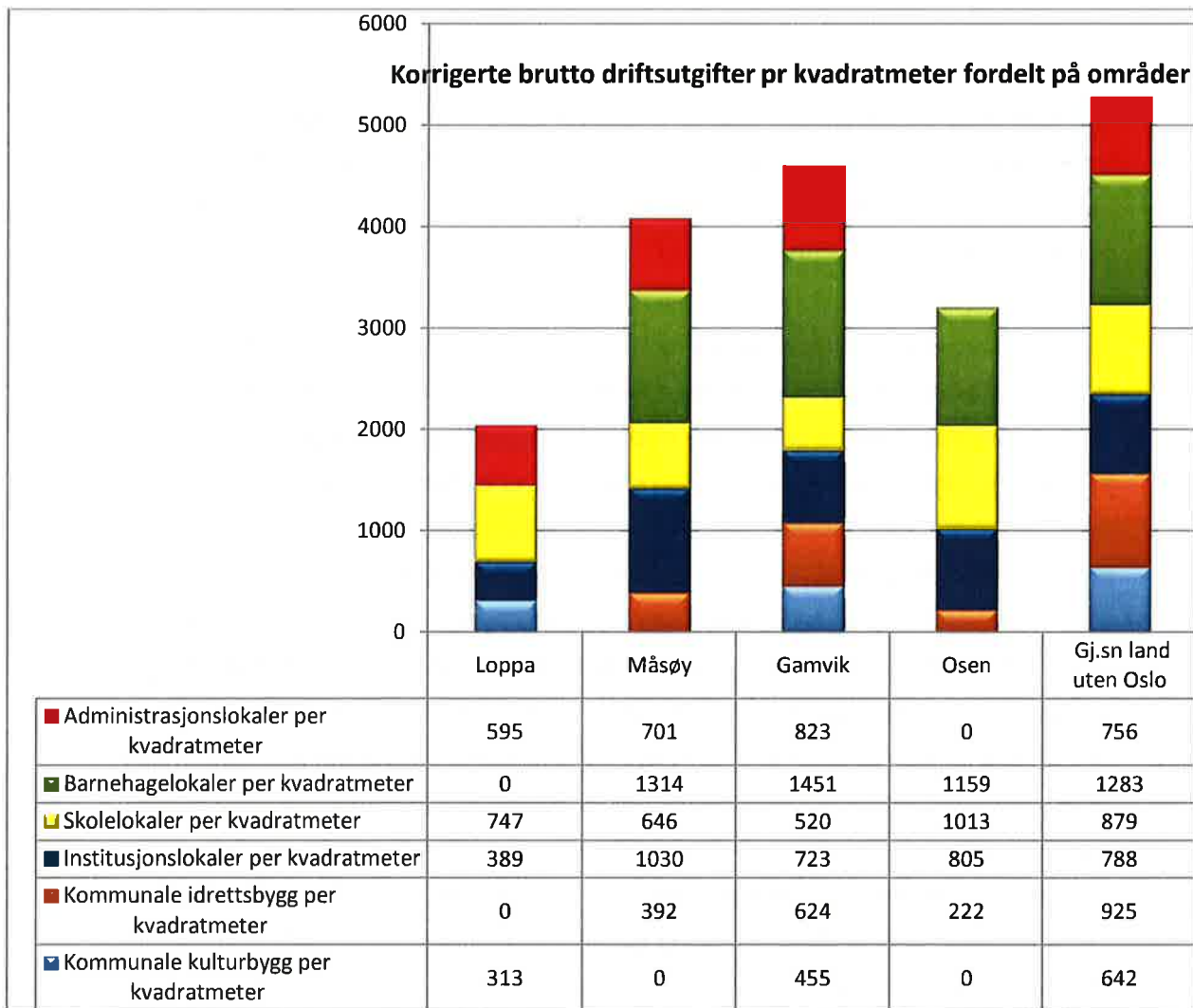
Siste tjenestoområde ut er eiendomsforvaltningen. Også her vil vi se på tall for prioritering og produktivitet.

Vi starter med prioriteringen. Netto driftsresultat pr innbygger illustreres av de blå søylene, og andelen av kommunens totale budsjett illustreres av den røde linja:

For kommunal eiendomsdrift (blå søyler) ser vi her at det er relativt små variasjoner mellom kommunen med unntak av Osen som ligger vesentlig lavere. Loppa ligger nest høyest med kr 8 387 mens Måsøy bruker kr 8 120, noe som utgjør henholdsvis 9 % og 11 % av totalbudsjettet til eiendomsdrift.

I denne sammenheng belyser vi produktiviteten ved å se på hva byggene koster å drive pr kvm – og altså ikke totaltallene for byggene. Ser vi på hvordan korrigerte brutto driftsutgifter fordeler seg på bygningene innenfor de ulike tjenesteområdene får vi følgende diagram:

Loppa har et lavt brutto nivå pr kvadratmeter på samtlige funksjoner ifht sammenligningskommunene. Måsøy skiller seg mest ut ved høye bruttokostnader til institusjonslokaler.

Høyden på disse søylene påvirkes i stor grad av investeringstrykket i kommunene. Siden de fleste norske kommuner generelt bruker lite penger på ordinært vedlikehold, gir avskrivninger betydelig utslag på disse søylene når et nybygg er ferdigstilt.

17 Avslutning

Vi har i denne analysen gått gjennom ressursbruken til Loppa kommune og sammenlignet de ulike tjenesteområdene med de øvrige kommunene i utvalget.

Som påpekt, er det store strategiske spørsmålet om hvor mye ressurser man skal bruke på skole og barnehage i Loppa versus tjenester til eldre og yngre funksjonshemmede? Skjevfordelingen i forhold til de objektivt utregnede behovene er allerede svært stor og den vil forsterke seg betydelig om man ikke tar umiddelbare grep for å snu denne trenden..

KOSTRA vurderer ikke kvaliteten på de tjenestene som gis eller om brukerne er fornøyde eller ikke. KOSTRA sier heller ikke noe om hvorvidt kommunen har valgt et riktig nivå eller omfang på tjenestene sine - altså ingen ting om hva som er rett eller galt. Denne vurderingen må kommunen gjøre selv ut fra den kunnskapen man har om sine brukere. Man kan imidlertid være oppmerksom på at det nivå man har på tjenestene, antakelig er et nivå som har utviklet seg over tid, og som er et resultat av en subjektiv praksis som har etablert seg i Loppa kommune, og som gjør at man i andre kommuner og miljøer ville vurdert annerledes for tilsvarende bistandsnivå og omfang, noe som igjen påvirker ressursbruken. For selv om det tilsynelatende kan se ut til å være små forskjeller i kroner og øre sammenlignet med andre kommuner, kan dette utgjøre betydelige summer når vi ganger differansen pr bruker opp med antall brukere i systemet. Det viktigste er imidlertid at Loppa kommune selv gjør seg opp en mening om hvilket nivå på tjenestene som er "godt nok", med de konsekvenser det får for kommunens totaløkonomi og øvrige tjenestetilbud, og at dette ikke baserer seg på tro, men på faktisk kunnskap.

KS-Konsulent as
Postboks 1378 Vika
0114 OSLO
www.kskonsulent.no
konsulent@ks.no
24 13 26 00

